

"klaar voor de tweede helft"



Inhoudsopgave

Algemeen.....	3
Sluitende begroting 2025	5
Lasten voor inwoners en ondernemers	5
Het financieel beeld	6
Programma's.....	10
1. Veiligheid.....	11
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	15
3. Economie.....	19
4. Onderwijs	24
5. Sport, cultuur en recreatie	28
6. Sociaal domein	32
7. Volksgezondheid en milieu.....	39
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing	44
9. Bestuur en ondersteuning.....	49
10. Alg. dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhead	54
Paragrafen	58
1. Lokale heffingen	59
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	70
3. Onderhoud kapitaalgoederen	78
4. Financiering	81
5. Bedrijfsvoering	87
6. Verbonden partijen	92
7. Grondbeleid.....	96
8. Wet Open Overheid	100
Financiën	101
Overzicht van baten en lasten.....	102
Toelichting op de baten en lasten	104
Geprognosticeerde balans	105
Uiteenzetting van de financiële positie	106
Overzicht van taakvelden per programma	109
Analyse ten opzichte van de begroting 2024	111
Bijlagen	114
Overzicht investeringen	115
Overzicht reserves.....	115
Overzicht voorzieningen.....	116
Overzicht geldleningen.....	116
EMU-saldo	117

Algemeen

Aan de gemeenteraad

Hierbij bieden wij u de Begroting 2025 aan. In de afgelopen jaren hebben we elke euro eerst twee keer omgedraaid voordat we hem uitgaven. Dat moeten we nu nog steeds doen. Maar door ons gezamenlijk beleid van de afgelopen jaren ontstaat nu langzaamaan weer enige ruimte om (in lijn met onze *Toekomstvisie*) gericht te investeren. Dat biedt perspectief. En met plezier noemen wij in het nu volgende daarom een aantal van deze gerichte investeringen.

Investeren in woningbouw en voorzieningen

De komende tijd willen we een groot aantal extra woningen bouwen. We besteden hierbij gericht aandacht aan de volgende doelgroepen: jongeren, ouderen en statushouders (conform onze wettelijke plicht). De bouw van extra woningen vraagt om grote investeringen. Dat komt ook doordat de bouw van extra woningen extra druk legt op onze voorzieningen. Wij hechten er als college aan dat onze voorzieningen (blijvend) op peil zijn. Met dat wij extra woningen (laten) bouwen, willen wij daarom ook extra investeren in onze voorzieningen. We doen dit met uiterste zorgvuldigheid en laten ons hierbij onder andere leiden door de uitkomsten van het *Voorzieningenonderzoek* dat in 2024 is uitgevoerd. Ook noemen wij in dit verband graag de investeringen in het onderwijs die voor de komende jaren op de rol staan.

Sociaal domein: beheersen van de uitgaven en investeren in de kwaliteit van dienstverlening

Het sociaal domein is een punt van blijvende aandacht. We zijn er in de afgelopen maanden in geslaagd om de uitgaven te stabiliseren. Dat is knap werk van de betrokken medewerkers. We zijn ons er echter van bewust dat deze stabilisatie een momentopname kan zijn. We doen er daarom alles aan om de tendens van steeds maar stijgende uitgaven blijvend te doorbreken. Tegelijkertijd willen wij (juist ook binnen het sociaal domein) blijven staan voor de hoge kwaliteit van onze dienstverlening aan onze inwoners. Mede daarom investeren we de komende tijd gericht in een hervorming van ons sociaal team.

Investeren in leefbaarheid en veiligheid

Het is ieders wens dat Bodegraven-Reeuwijk leefbaar en veilig is. Mede op uw aandringen investeren wij de komende tijd daarom in handhaving en het terugdringen van jeugdoverlast. Daarnaast blijven wij ook gericht investeren in de leefbaarheid van de Zeeheldenbuurt.

Investeren in duurzame landbouw en een duurzaam buitengebied

Samen met onze boeren en andere overheidspartners willen wij de komende jaren investeren in een duurzame landbouw. Dat is noodzakelijk. Want ook in ons (grote) buitengebied liggen grote opgaven als het gaat om stikstof- en CO₂-reductie; verbetering van de waterkwaliteit en de versterking van de biodiversiteit. Wij zijn ons er hierbij goed van bewust dat deze opgaven grote gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering van veel agrarische bedrijven. Ook bij deze investeringen zullen wij daarom uiterste zorgvuldigheid betrachten.

Terugdringen van onze schuld blijft nog steeds een noodzakelijke prioriteit

Vanzelfsprekend zijn de nu genoemde investeringen niet de enige investeringen die wij willen doen. Maar deze wilden wij graag gericht onder de aandacht brengen. Want deze investeringen waren niet of nauwelijks mogelijk geweest als niet iedereen in de afgelopen tijd met grote inzet en discipline had gewerkt aan het verbeteren van de financiële positie van onze gemeente. Tegelijkertijd hebben wij goed geluisterd naar uw raad waar het gaat om het beperken van de lastendruk voor onze inwoners. In deze begroting hebben wij daar uitvoering aan gegeven door middel van een forse matiging van onze doelstelling om tot volledige kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing en

rioolrechten te komen. Daarnaast is de voorgenomen extra verhoging van de OZB met 1% komen te vervallen.

We zijn goed op weg maar sluiten toch af met een waarschuwing: we zijn er nog niet. Ook de komende tijd blijft het terugdringen van onze schuld een noodzakelijke prioriteit. Deze prioriteit leest u daarom ook terug in deze begroting met perspectief.

Het college van burgemeester en wethouders

Sluitende begroting 2025

Voor 2025 zijn wij er opnieuw in geslaagd u een sluitende begroting aan te bieden. De in deze begroting gepresenteerde cijfers zijn vrijwel geheel in overeenstemming met de eerder dit jaar door de gemeenteraad behandelde en vastgestelde voorjaarsnota 2024 - 2028.

In deze begroting heeft het college op twee manieren invulling gegeven aan de oproep van de gemeenteraad om de lasten voor onze inwoners substantieel te beperken.

In de eerste plaats is de aanvankelijk voorgestelde extra verhoging van 1% op de tarieven voor de OZB, forensen- en toeristenbelasting komen te vervallen. Deze tarieven worden nu niet met 3,9% maar met 2,9% (inflatie) verhoogd.

In de tweede plaats is de voorgenomen stijging van de tarieven voor de rioolrechten en afvalstoffenheffing getemporeerd. Deze tarieven worden nu niet in één keer naar 100% kostendekking gebracht. De tarieven voor de rioolheffing worden in twee jaar kostendekkend gemaakt. De extra stijging van de tarieven blijft dan in 2025 beperkt tot 1,9% in plaats van 3,8%. De tarieven van de afvalstoffenheffing worden in drie jaar naar kostendekkendheid gebracht. De extra stijging van de tarieven blijft dan in 2025 beperkt tot 4,9% in plaats van 16,37%.

Daarnaast is het vanuit het oogpunt van transparantie goed te vermelden dat in deze begroting een aantal maatregelen is opgenomen voor de versterking van onze financiële positie. Daarmee wordt namelijk onze leningenportefeuille verder teruggedrongen en wordt de algemene reserve versterkt. Beide punten zijn noodzakelijk om op termijn weer te kunnen spreken van een financieel gezonde en weerbare gemeente.

Lasten voor inwoners en ondernemers

We letten erop dat de financiële pijn zo eerlijk mogelijk verdeeld wordt in onze samenleving. Voor zowel inwoners als ondernemers ontkomen we niet aan een verhoging van de lasten met de reële inflatie met 2,9%. Ook is ervoor gekozen de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing en rioolrechten gefaseerd naar 100% te brengen. Het totaal van deze maatregelen op de lastendruk voor de inwoners is in onderstaande tabel inzichtelijk gemaakt.

Ontwikkeling van de lastendruk	Bedrag van de aanslag		Toename van de lastendruk	
	2024	2025	In Euro's	In procenten
Woningeigenaar met een WOZ-waarde van € 300.000	1.123	1.181	58	5,2%
Woningeigenaar met een gemiddelde WOZ-waarde (€ 449.000) prijspeil 2024	1.318	1.381	63	4,8%
Woningeigenaar met een WOZ-waarde van € 650.000	1.581	1.652	71	4,5%
Huurder van een woning	586	625	39	6,7%
Eigenaar van een bedrijfspand met een waarde van € 400.000	3.061	3.156	95	3,1%
Eigenaar van een bedrijfspand met een waarde van € 1.000.000	7.125	7.338	213	3,0%

Het financiële beeld

De begroting, de tussentijdse rapportages en de jaarrekening kenmerken zich door de presentatie van het financiële beeld van de gemeente volgens een vast stramien. Dat vindt plaats aan de hand van een drietal thema's: het meerjarenperspectief, de liquiditeitspositie en de algemene reserve. Het ligt voor de hand een sterk accent op het al dan niet sluitend zijn van de meerjarenbegroting te leggen. Immers, een sluitende begroting is voorwaarde voor het repressief begrotingstoezicht. Maar het financiële beeld van een gemeente beperkt zich niet alleen tot het al of niet sluitend zijn van de begroting. De ontwikkeling van de liquiditeit en de reserves zijn daarvoor even belangrijke graadmeters. In dit tweede deel van de aanbiedingsbrief wordt stilgestaan bij deze drie onderwerpen.

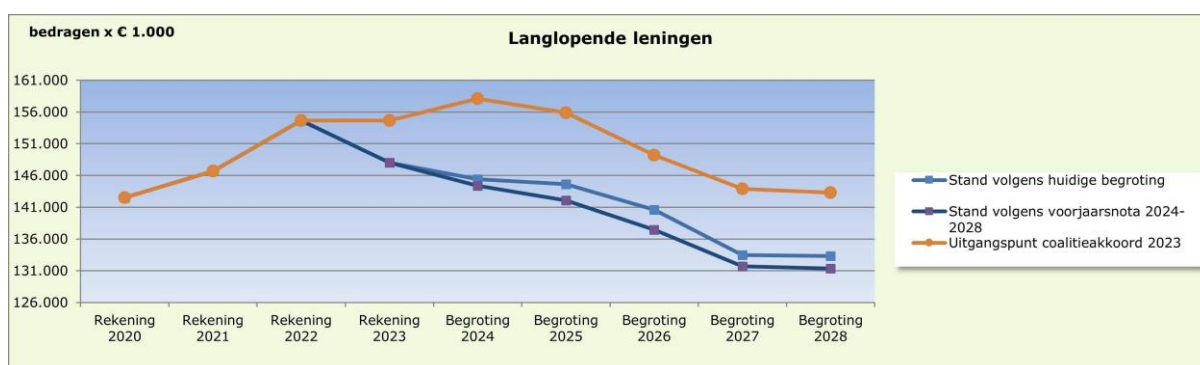
1. Liquiditeitspositie

De liquiditeitspositie / leningenportefeuille

De eerste invalshoek om de financiële positie van onze gemeente te beoordelen is de liquiditeitspositie. Bij deze invalshoek wordt het beeld geschetst van de omvang van de leningen die wij zijn aangegaan en nog moeten aangaan om onze investeringen en overige uitgaven te kunnen betalen. Bij grote investeringen moet geld geleend worden om deze uitgaven te kunnen betalen. Slechts op beperkte schaal en aan regels gebonden is het toegestaan om tijdelijk met 'kort geld' te financieren. De gemeente leent haar langlopend geld bij de BNG en de NWB en betaalt daarvoor aflossing en rente. Sinds 2020 was er, als gevolg van een stijgend investeringsprogramma en oplopende tekorten op de reguliere exploitatie, sprake van een oplopende leningschuld. Het is onze ambitie deze ontwikkeling een halt toe te roepen en om te buigen naar een lening omvang die passend is voor onze gemeente. Ingaande 2023 laat de leningenportefeuille een dalend verloop zien. Dat sluit volledig aan bij de ambitie zoals die in het Coalitieakkoord 2022 – 2025 is vastgelegd. In onderstaande tabel en grafiek wordt dat inzichtelijk gemaakt.

bedragen x € 1.000

Langlopende leningen	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand volgens huidige begroting	142.502	146.696	154.638	148.019	145.401	144.623	140.605	133.466	133.328
Uitgangspunt coalitieakkoord 2023	142.502	146.696	154.638	154.638	158.100	155.900	149.200	143.900	143.300
Stand volgens voorjaarsnota 2024-2028	142.502	146.696	154.638	148.019	144.393	142.073	137.449	131.690	131.325



In bovenstaande tabel en grafiek wordt met een drietal lijnen het verwachte verloop van de leningenportefeuille weergegeven. De donkerblauwe lijn geeft het verloop aan zoals dat in de voorjaarsnota 2024 – 2028 werd verwacht. De lichtblauwe lijn is gebaseerd op de huidige begroting en loopt vrijwel geheel synchroon met de verwachting van de voorjaarsnota. De afwijking tussen beide lijnen is het gevolg van de voorgenomen fasering in de kostendekkendheid van de rioolrechten en afvalstoffenheffing. De opbrengsten blijven daardoor achter op de verwachtingen uit de voorjaarsnota.

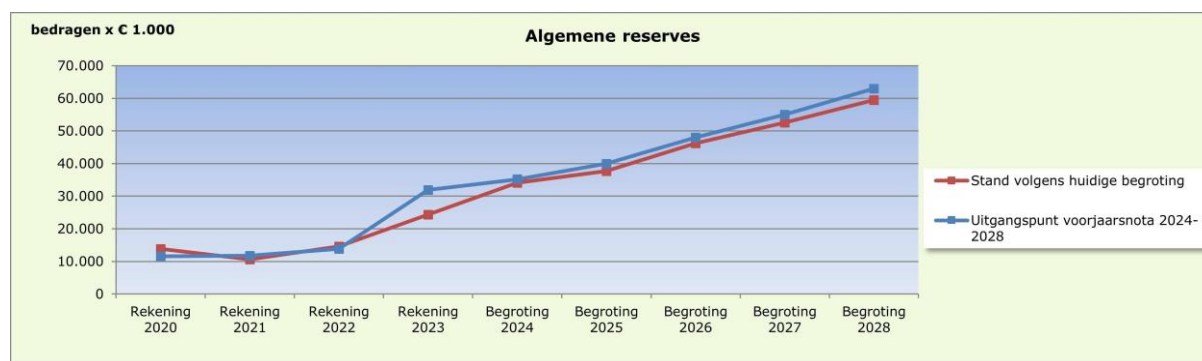
De oranje lijn geeft het verloop te zien zoals dat bij het aantreden van het huidige college werd verwacht en in het coalitieakkoord is vastgelegd. De aanleiding van dit positievere beeld is het gevolg van batige rekeningsaldi over de jaren 2022 en 2023 waardoor het aantrekken van een nieuwe lening in 2023 achterwege kan blijven. Overigens is het goed te weten dat in de jaren 2028 tot en met 2030 deze trend tijdelijk wordt onderbroken en even een stabilisatie of stijging te zien zal geven omdat wij ons in die jaren geconfronteerd weten met aanzienlijke investeringen in het onderwijs ca voor de locatie Vromade/Broekvelden in de kern Bodegraven. De afvlakking van de grafiek in 2028 laat zich daardoor verklaren.

2. Algemene reserve

De ontwikkeling van de algemene reserve

De tweede invalshoek geeft de hoogte van het bedrag van de algemene reserves weer waarover de gemeente beschikt. De bestemmingsreserves worden in dit overzicht buiten beschouwing gelaten omdat de bestemming daarvan in beginsel vast ligt en dus, zonder specifiek raadsbesluit, niet algemeen inzetbaar is. De financiële middelen uit de algemene reserves kunnen ingezet worden om incidentele uitgaven te bekostigen, een negatief rekeningresultaat op te vangen of worden gebruikt om een bedrag beschikbaar te stellen voor een specifieke voorziening. De omvang van de reserves bepaalt in hoeverre de gemeente in staat is risico's op te vangen en is bepalend voor de beoordeling of de omvang voldoende is om te spreken van een financieel verantwoord weerstandsvermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt uitgebreid op dit onderwerp ingegaan. Het verloop van de algemene reserve laat zich als volgt schetsen:

	bedragen x € 1.000									
Stand algemene reserves per 31 december	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
Algemene reserve	262	1.695	3.099	9.937	19.043	22.725	31.118	37.535	44.389	
Algemene reserve bouwgrondexploitatie	12.382	7.738	10.335	13.204	13.904	13.779	13.872	13.876	13.876	
Algemene reserve restwaarde	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	
Stand volgens huidige begroting	13.843	10.633	14.634	24.341	34.147	37.704	46.190	52.611	59.465	
Uitgangspunt voorjaarsnota 2024-2028	11.533	11.782	13.844	31.900	35.200	40.000	48.000	55.000	63.000	



De blauwe lijn geeft het verloop aan zoals dat in de voorjaarsnota 2024 – 2028 werd verwacht. De rode lijn is gebaseerd op de huidige begroting. Uit deze cijfers en grafiek kan worden afgeleid dat de ontwikkeling van de algemene reserve synchroon loopt met de ontwikkeling zoals die in de voorjaarsnota werd verwacht.

3. Meerjarenperspectief

De begroting en het meerjarenperspectief

De derde invalshoek betreft het meerjarenperspectief. In dit perspectief ligt het accent op de eerste jaarschijf van de begroting, maar wordt ook een doorrekening van het perspectief van de drie opvolgende begrotingsjaren gemaakt. Het hieronder gepresenteerde perspectief sluit aan op de jaarschijven van de voorjaarsnota 2024 – 2028.

bedragen x € 1.000				
Begroting en meerjarenperspectief	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
- resultaat volgens gepresenteerde Voorjaarsnota 2024 - 2028	4.418	8.705	6.420	6.857
- aangenomen moties	-	-	-	-
Meerjarenperspectief volgens Voorjaarsnota 2024 - 2028	4.418	8.705	6.420	6.857
In de begroting verwerkte mutaties na de voorjaarsnota				
- temporiseren kostendekkendheid leges	- 733	- 309		
- Niet doorvoeren 1% extra tariefsverhoging OZB, forensen- en toeristenbelasting	- 153	- 153	- 153	- 153
- Effecten septembercirculaire	150	150	150	150
Resultaat meerjarenbegroting 2025-2028	3.682	8.393	6.417	6.854
Storting in de algemene reserve op grond van:				
- financiële norm	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000
- ruimte voor toekomstige ontwikkelingen voorzieningen woningbouw	- 1.586	- 2.079	- 2.043	- 2.043
- budgettaire ruimte in de begroting	- 96	- 4.314	- 2.374	- 2.811
Gepresenteerd resultaat	-	-	-	-

Als eerste valt op dat een sluitend perspectief wordt gepresenteerd. Wel is het goed daarbij te realiseren dat in dit perspectief een aantal maatregelen is verwerkt om tot een verdere verbetering van de financiële positie te komen. Deze maatregelen zijn in bovenstaande tabel onder het kopje "storting in de algemene reserve" opgenomen. Het resultaat daarvan wordt direct toegevoegd aan de algemene reserve.

Door de provincie Zuid-Holland wordt beoordeeld of onze begroting voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Het hierboven geschetste resultaat is daarbij het uitgangspunt. Tegelijkertijd vinden er enkele 'correcties' op deze cijfers plaats. Er moet namelijk sprake zijn van een reëel en materieel sluitende begroting. In de eerste plaats worden daarom alle incidentele inkomsten en uitgaven uit de begroting gehaald. Tenslotte worden alle in de begroting opgenomen stelposten en taakstellingen gezuiverd omdat die nog niet daadwerkelijk zijn geëffectueerd. Dit alles leidt tot het volgende beeld.

bedragen x € 1.000				
Materieel Resultaat	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Resultaat voor resultaatbestemming	3.682	8.393	6.417	6.854
Resultaatbestemming	- 3.682	- 8.393	- 6.417	- 6.854
Correctie incidentele baten en lasten (inclusief reservemutaties)	120	3.936	5.182	6.989
Correctie voor taakstellingen en stelposten	925	- 592	- 1.067	- 1.387
Materieel Resultaat	1.045	3.344	4.115	5.602

Uit deze tabel valt af te lezen dat de voorliggende begroting in alle jaren sluit met een positief resultaat en daarmee de toets van de provincie kan doorstaan.

De incidentele baten en lasten zijn als volgt te specificeren.

bedragen x € 1.000				
Incidentele baten en lasten	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Storting in algemene reserve: Financiële norm	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000
Storting in algemene reserve: voorzieningen woningbouw	- 1.586	- 2.079	- 2.043	- 2.043
Storting in algemene reserve: Batig resultaat begroting 2025	- 96	- 4.314	- 2.374	- 2.811
Overige incidentele baten en lasten in begroting 2025	3.562	4.457	1.235	- 135
Totaal incidentele baten en lasten	- 120	- 3.936	- 5.182	- 6.989

De in de begroting opgenomen taakstellingen en stelposten zijn als volgt te specificeren.

bedragen x € 1.000				
Taakstellingen en stelposten	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stelpost hervormingsagenda jeugd	- 1.057			
Taakstelling hervorming Sociaal domein	-	200	400	600
Taakstelling regie op maatschappelijk vastgoed	125	250	375	500
Taakstelling terugbrengen subsidies	200	400	400	400
Stelpost areaaluitbreiding	- 43	- 108	- 108	- 113
Stelpost Zeeheldenbuurt	- 150	- 150		
Totaal taakstellingen en stelposten	- 925	592	1.067	1.387

Tenslotte

Het stemt ons college tevreden dat wij er in deze tijden in zijn geslaagd u een begroting voor te kunnen leggen die een sluitend perspectief biedt. Een begroting die aan de ene kant het mogelijk maakt onze ambities waar te maken, maar ook invulling geeft aan onze ambitie waar het gaat om het terugdringen van onze leningschuld en het versterken van onze reservepositie.

Programma's

1. Veiligheid



Ambitie

Alle inwoners, ondernemers en bezoekers van Bodegraven-Reeuwijk wonen, werken en/of verblijven in een veilige en leefbare gemeente. We focussen daarbij op de prioriteiten die zijn vastgesteld in het Veiligheidsplan 2022. Dit zijn: Handhaving op orde, Jeugdoverlast verminderen en communiceren en informeren richting burgers en ondernemers.

Ontwikkelingen

We zien een terugtrekkende beweging van partnerorganisaties, zoals de politie, waardoor er meer van de gemeente verwacht wordt. Op het gebied van vergunningverlening ontstaat een spagaat als het gaat om de stevige adviezen van de hulpdiensten in relatie tot de proportionaliteit van voorschriften voor evenementenorganisaties middels planvorming en beheersmaatregelen.

Door bezuinigingen op de GGZ in relatie zorg en veiligheid komt er nog meer druk op de woningmarkt (opvang verwarde personen, jongeren met grote problematiek, mensen die scheiden etc.). Daarnaast zien we vanuit de haperende GGZ keten ook meer gevallen van overlast ontstaan.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen :

1. Handhaving op orde
We doen aan inwoner en ondernemer gerichte handhaving op basis van het vastgestelde handhavingsuitvoeringsplan (HUP). Daarnaast zetten we het instrument van cameratoezicht in waar dit de geformuleerde doelstellingen ondersteunt. Tot slot zetten we in op een efficiënter aanvraagproces voor vergunningen en op het simplificeren en meer proportioneel maken van vergunningseisen zonder afbreuk te doen aan veiligheidsnormen.
2. Jeugdoverlast verminderen
We willen minder jeugdoverlast en -criminaliteit in de openbare ruimte. We doen dat samen met relevante partners als Politie en het sociaal domein.
3. Communiceren en informeren
We faciliteren inwoners en ondernemers in de gemeente door ze te informeren over alle facetten van veiligheid op basis van de 11 speerpunten zoals genoemd in het Integraal Veiligheidsplan. Daarnaast spelen we in op de actualiteit en focussen we op specifieke veiligheidsthema's.

Wat gaan we er voor doen?

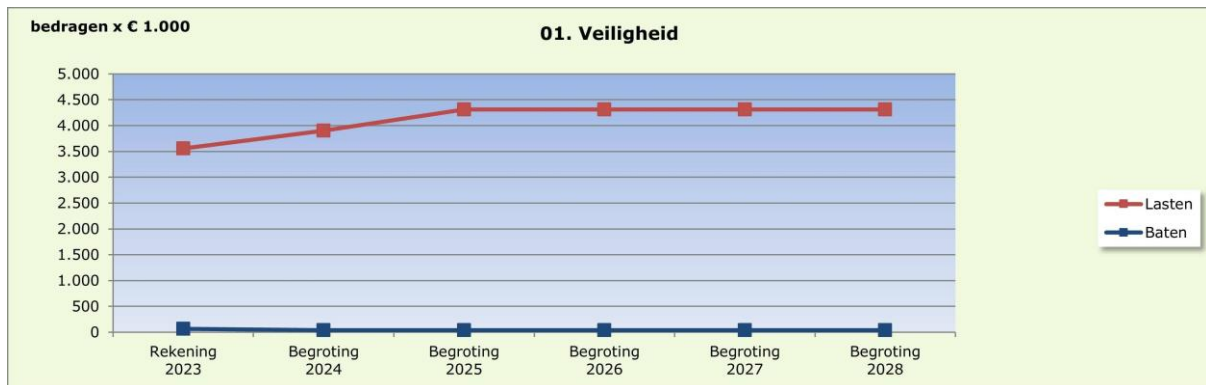
Activiteiten :

1. Handhaving op orde
 - a. We schrijven niet alleen bonnen maar analyseren per casus de situatie en kijken hoe we het schrijven kunnen minimaliseren
 - b. We passen waar mogelijk en op basis van een analyse doelgericht cameratoezicht toe
 - c. We doen aan organisator gerichte vergunningverlening
2. Jeugdoverlast verminderen
 - a. We zetten in op het aan de voorkant verstevigen van jongerenwerk, onder andere via ondersteuning met zorg
 - b. We zetten in op preventie op gebruik van drank, drugs en lachgas door jeugd
 - c. Betere aansluiting op bestaande voorzieningen voor jeugd
 - d. Aanpak notoire jeugdige daders
3. Communiceren en informeren
 - a. We maken een communicatieplan veiligheid
 - b. We zorgen ervoor dat de website op orde is
 - c. We plaatsen elke maand een artikel in de KoBR
 - d. We besteden 2 keer per maand aandacht aan veiligheid op de sociale media
 - e. We besteden aandacht aan specifieke veiligheidsthema's als daar aanleiding toe is. Als er een incident heeft plaatsgevonden, gebruiken we dat als aanleiding om over dat type incident te communiceren. Het kan van alles zijn, ook iets dat niet binnen de gemeente heeft plaatsgevonden.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 3.555	- 3.900	- 4.313	- 4.314	- 4.313	- 4.308
Baten	62	38	39	39	39	39
Totaal Saldo van baten en lasten	- 3.493	- 3.863	- 4.274	- 4.275	- 4.275	- 4.269
Mutatie reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Totaal Mutatie reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat	- 3.493	- 3.863	- 4.274	- 4.275	- 4.275	- 4.269



Indicatoren

BBV indicatoren

1. Veiligheid	Eenheid	Periode		Bodegraven-Reeuwijk	Gemeenten 25.000 tot 50.000 inwoners
1.01 Verwijzingen Halt	per 10.000 inw. van 12-17 jr	2023	●	5,4	8,4
1.03 Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2023	●	0,7	2,3
1.04 Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2023	●	3,0	5,3
1.05 Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2023	●	5,4	3,3
1.06 Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	2023	●	3,1	5,6

Overige indicatoren

Uitkomstindicator	eenheid	Bodegraven-Reeuwijk				gemeente 25-50k inw.			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Politieregistraties overlast jeugd	per 10.000 inwoners	38	55	29	22	70	69	48	45
Politieregistraties verward pers.	per 10.000 inwoners	35	51	87	74	53	63	65	63
Totaal misdrijven	per 10.000 inwoners	344	322	376	412	339	314	323	312

Verbonden Partijen

- **Veiligheidsregio**
Samenwerkingsverband van 18 gemeenten om veiligheid in regio Hollands Midden te waarborgen en verbeteren, door onder andere crisisbeheersing en rampenbestrijding.
- **Groenalliantie / Staatsbosbeheer**
Groenalliantie Midden-Holland e.o. is een samenwerkingsverband van de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen, Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard. Doel van de samenwerking is het ontwikkelen en beheren van natuur- en recreatiegebieden in deze gemeenten en daarmee een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat realiseren.
- **Omgevingsdienst Midden Holland**
Voert de milieu-, bouw- en woningtoezichttaken uit in opdracht van de aangesloten gemeenten in Midden-Holland en de provincie Zuid-Holland.
- **Ferm Werk**
Ferm Werk is opgericht als de uitvoeringsorganisatie van de gemeenten Woerden, Bodegraven-Reeuwijk, Oudewater en Montfoort voor de Participatiewet, de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de Wet inburgering 2021.
- **Hecht**
Samenwerkingsverband van 18 gemeenten in regio Hollands Midden. Hecht is een deskundige partner in de zorg- en veiligheidsketen met een duidelijk doel: alles wat wij doen draagt bij aan een beter leven van de inwoners van de regio Hollands Midden.

Nota's en lokale regelgeving

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

[Handhavingsuitvoeringsprogramma 2024-2025.pdf](#)
[Veiligheidsplan_2022_en_verder.pdf](#)

2. Verkeer, vervoer en waterstaat



Ambitie

Gemeente Bodegraven- Reeuwijk draagt bij aan een veilige, goed bruikbare, beheerbare, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving in samenspraak met haar bewoners.

Ontwikkelingen

De openbare ruimte dient steeds vaker gedeeld te worden met mobiliteit, wegen, riolering, groen en de klimaatbijdrage. Dit samenspel levert uitdagingen op. Wij leven binnen de gemeente op zachte grond. Door de verduurzaming worden auto's en vrachtwagens (elektrisch) steeds zwaarder en zelfs met het huidige gebruik levert dit al een negatief effect op de wegen. De kwaliteit neemt af en er ontstaat veel reparatiewerk.

Tevens wordt het steeds drukker op de wegen; denk aan auto's, vrachtwagen, fietsers en voetgangers. We staan voor de uitdaging van het stimuleren van een veilig dubbelgebruik van de omgeving. Hoe stimuleren we meer gebruik van de fiets, deelauto's en hoe krijgen we meer mensen richting het openbaar vervoer? De afname van het autogebruik draagt bij aan het klimaat en de directe gezondheid van de omgeving.

Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie dienen we stresstesten uit te voeren. Op basis van de stresstesten voeren we risicodialogen met stakeholders en stellen we een nieuwe strategie en uitvoeringsagenda op. Deze moeten voor eind 2026 worden vastgesteld. Hierin wordt bepaald waar we wat moeten gaan inzetten. Ook hier moet gedacht worden aan dubbele bestemming van het gebruik van ruimte.

Wat willen we bereiken?

1. Duurzame mobiliteit
Vanuit de gemeente willen wij meer grip krijgen om de mobiliteit en daarbij ook op de duurzaamheid denk daarbij het promoten van fietsen, lopen en openbaar vervoer.
2. Verhogen kwaliteit wegen
Onze doelstelling om te voldoen aan de landelijke richtlijnen voor de kwaliteit van de wegen. Daarbij hanteren wij de landelijke richtlijnen van de CROW.
3. Gezonde en toekomstbestendige leefomgeving
De leefomgeving voor mens, dier en plant staat onder druk door veranderingen in ons klimaat en vermindering van de biodiversiteit. We streven er naar om conform het Deltaplan Ruimtelijke Adaptie onze gemeente in 2050 klimaatbestendig en water-robust ingericht te hebben.



Wat gaan we er voor doen?

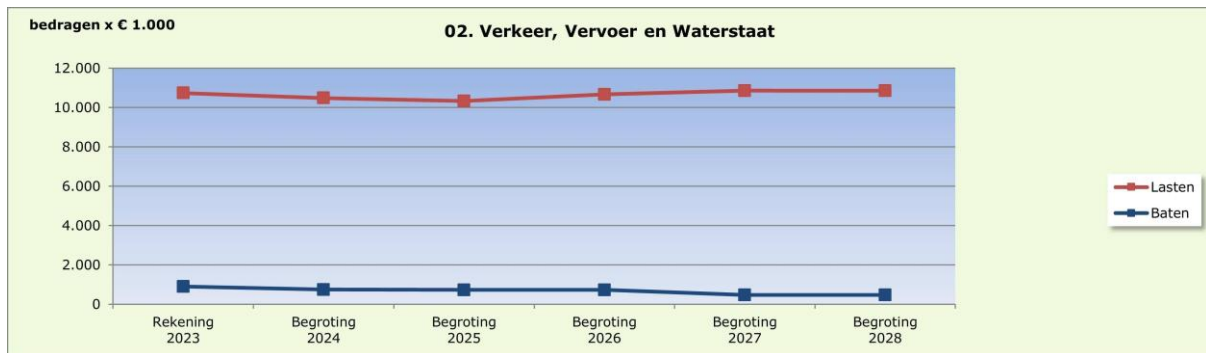
Activiteiten :

1. Duurzame mobiliteit
 - a. Optimalisatie van parkeercapaciteit (opstellen parkeernota)
 - b. Afronding onderzoek Knooppunt Bodegravenboog
 - c. Onderzoek uitvoeren en uitwerken van Mobiliteitsbeheersing
 - d. Vaststellen van de mobiliteitsvisie en netwerkanalyse
 - e. Ontlasten Waarder en Driebruggen van zwaar verkeer
2. Verhogen kwaliteit wegen
 - a. Metingen uitvoeren om de wegenkwaliteit te meten
 - b. De wegenkwaliteit naar een 6 brengen in 2028
 - c. Onderzoeken of er een oplossing is om te voorkomen dat het zware verkeer een negatieve impact heeft op de wegen.
 - d. Het bruggenareaal op een zodanige kwaliteit en kwantiteit brengen dat de gemeente kosten reduceert
3. Gezonde en toekomstbestendige leefomgeving
 - a. Met stakeholders een nieuwe strategie en uitvoeringsagenda opstellen.
 - b. Evalueren van subsidie voor groene daken en regentonnen.
 - c. Verhogen biodiversiteit (planten en dieren)
Verhogen diversiteit door aanpassen maaibeheer, waar mogelijk klepelen voorkomen, bossages aanplanten en aanplanten bomen in bermen.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 10.740	- 10.483	- 10.330	- 10.670	- 10.854	- 10.859
Baten	897	749	728	733	476	476
Totaal Saldo van baten en lasten	- 9.843	- 9.734	- 9.602	- 9.937	- 10.378	- 10.384
Mutatie reserves						
Lasten	- 36	- 28	- 33	- 32	- 33	- 33
Baten	315	-	-	-	-	-
Totaal Mutatie reserves	279	- 28	- 33	- 32	- 33	- 33
Resultaat	- 9.564	- 9.762	- 9.635	- 9.969	- 10.411	- 10.416



Indicatoren

Overige indicatoren

Uitkomstindicator	eenheid	Bodegraven-Reeuwijk				gemeente 25-50k inw.			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Verkeersongevallen	per 100.000 inwoner	1.286	898	865	1.104	676	526	564	655
Electrische personenauto's	per 1.000 inwoners		9	13	18		8	12	16

Beleidsindicator	Streefwaarde	Huidige stand	Toelichting
Kwaliteit van wegen volgens 2-jaar lijks rapport	6	5,3 (inspectie 2024)	We hebben ervoor gekozen om te bezuinigen op wegonderhoud, met name voor esthetische onderdelen zonder in te boeten aan veiligheid en brengen de gemiddelde wegkwaliteit oplopend naar 2028 tot een voldoende. (rapportcijfer 6)
Kwaliteit van bruggen	100% minimaal B	94% (inspectie 2022)	

Verbonden Partijen

- Regio Midden-Holland
De samenwerking in Regio Midden-Holland is een netwerksamenwerking van de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas en andere partijen, zoals onderwijs, bedrijfsleven, andere overheden en kennisinstututen.
- N.V. Cyclus
Cyclus verzorgt de inzameling van de huishoudelijke afvalstoffen.
- Oasen N.V.
Oasen verzorgt de levering van water in de gemeente.

Nota's en lokale regelgeving

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

Onderhoudsplan leefomgeving 2022 - 2025.pdf

3. Economie



Ambitie

Bodegraven-Reeuwijk kent een relatief groot aantal ondernemers. Het is een echt ondernemersdorp. We willen de ondernemingen en de werkgelegenheid in onze gemeente graag behouden en bedrijven de ruimte geven om zich te kunnen ontwikkelen. We zetten daarom in op uitbreiding van bedrijventerrein en het toekomstbestendig maken van de bestaande terreinen. De detailhandel maakt lastige tijden door. Door de aanpak en herstructurering van winkelgebieden, in het bijzonder Bodegraven centrum, willen we zorgen voor de voorwaarden voor vitale, levendige en toekomstbestendige winkelgebieden.

Ontwikkelingen

Op 31 augustus 2023 is door het college van B&W en het Ondernemersplatform Bodegraven-Reeuwijk het Actieprogramma economie Bodegraven-Reeuwijk 2023-2026 ondertekend. In dit programma worden de ambities voor een sterk ondernemingsklimaat vertaald in 12 actiepunten. Hiermee wordt ingezet op vergroten van de ruimte voor ondernemen, versterking van de positie van de detailhandel, verduurzaming van het bedrijfsleven, verminderen van de afstand tussen onderwijs en bedrijfsleven en versterking van het sociaal werkgeverschap. Verschillende thema's worden vormgegeven door samenwerking in regionaal verband.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen :

1. Ruimte voor ondernemen
Ondernemingen in Bodegraven-Reeuwijk doen het goed. De ontwikkeling van de bedrijven vraagt ruimte. De juiste ruimte door bedrijven te kunnen huisvesten op daarvoor bestemde bedrijventerreinen. Daarbij is beschikbare ruimte voor bedrijfshuisvesting de afgelopen jaren aanzienlijk teruggelopen. De uitleglocaties Zoutman West en Rijnhoek II moeten in de behoefte aan ruimte voor bedrijfshuisvesting gaan voorzien, zoals aangegeven in Bedrijvensvisie Bodegraven-Reeuwijk 2023-2040 vastgesteld door de raad op 15 december 2021.
2. Versterking positie detailhandel
De positie van de detailhandel is op verschillende plekken in de gemeente te versterken. Zo wordt meegewerkt aan de realisatie van een nieuwe supermarkt in Waarder, vernieuwing van de Vromade en voortzetting van de centrumaanpak Bodegraven met een nieuw centrumplan. In het centrumplan zetten we in op een actieve aanpak van de leegstand.
3. Toekomstbestendige bedrijventerreinen
De verduurzaming van bedrijventerreinen levert een grote bijdrage aan het behalen van de klimaatdoelstellingen en helpt het ondernemen naar een moderner en hoger niveau. Naast stimuleren van de verduurzaming van individuele bedrijven zetten we in op een project Terreinaanpak verduurzaming bedrijventerreinen. Dit langs drie lijnen: Energie met aandacht voor opwekpotentieel en netcongestie, klimaatadaptatie van de terreinen en stimuleren van een circulair economie.
4. Verkleinen afstand onderwijs, arbeidsmarkt bedrijven
Er is een grote behoefte aan personeel bij bedrijven. Tegelijkertijd zijn er onderwijsinstellingen die graag aansluiting zoeken bij bedrijven en zijn er werkzoekenden die een uitkering hebben ten laste van de gemeente. Er is een groot aantal niet altijd even overzichtelijk initiatieven gericht op bedrijven om mensen vanuit het onderwijs of vanuit een uitkering onder de aandacht van werkgevers te brengen.
5. Versterking van de ondernemerssamenwerking
Voor versterking en ondersteuning van de ondernemerssamenwerking is in 2014 Ons Fonds, het ondernemersfonds Bodegraven-Reeuwijk opgericht. Het fonds wordt in 2024 geëvalueerd, waarbij voortzetting is voorgenomen. Dit evenwel met een aantal verbeteringen in de uitvoering, waaronder bestending en versterking van de organisatiegraad van ondernemers en bedrijven op de bedrijventerreinen en in de winkelcentra.

Wat gaan we er voor doen?

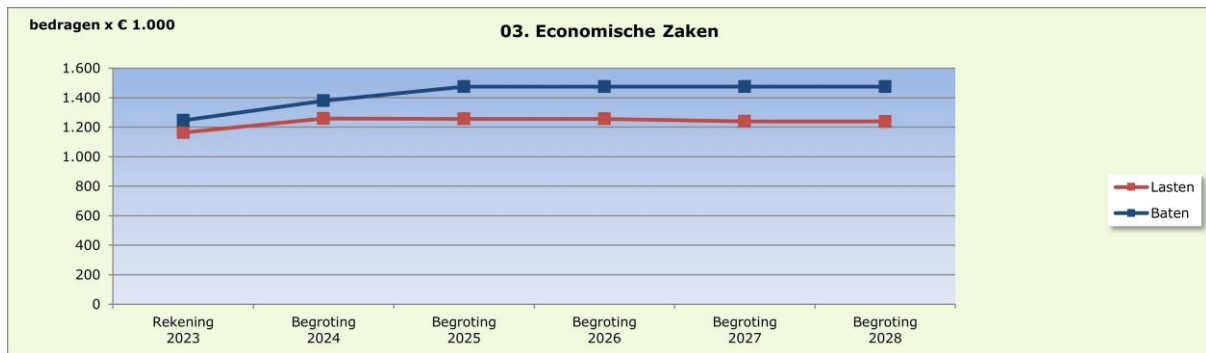
Activiteiten :

1. Ruimte voor ondernemen
 - a. Ontwikkelen en voortzetten projectaanpak Zoutman West en Rijnhoek II
 - b. Afronden stedenbouwkundige visie Rijnhoek II en uitvoeren onderzoek naar dubbel ruimtegebruik bedrijfshuisvesting en de opgaven van de RES.
 - c. Voeren van lobby om van de provincie fiat (plaatsing op de 3 hectarekaart) voor de realisatie van Rijnhoek II te krijgen en het fiat voor de ontwikkeling van Zoutman West te behouden.
2. Versterking positie detailhandel
 - a. Bijdragen vanuit de economische invalshoek aan een visie voor centrum Bodegraven.
 - b. Opzetten en uitvoeren van een project aanpak leegstand in samenwerking met de centrummanager.
 - c. Leveren van een bijdrage in de kosten van de centrummanager.
3. Toekomstbestendige bedrijventerreinen
 - a. Opstellen projectplan Toekomstbestendige bedrijventerreinen.
 - b. Aanstellen projectmedewerker die projecten en subsidies gaat organiseren.
 - c. Actieve participatie in de regionale aanpak circulaire economie van Groene Hart Werkt.
4. Verkleinen afstand onderwijs, arbeidsmarkt bedrijven
 - a. Meer projecten arbeidsmarktparticipatie realiseren in Bodegraven-Reeuwijk.
 - b. Aantal georganiseerde contacten onderwijs en bedrijfsleven verhogen.
 - c. Invulling geven aan deelname bedrijfsleven aan onderwijsinitiatieven Campus Gouda.
5. Versterking van de ondernemerssamenwerking
 - a. Doorgaan met een doelgericht ondernemersfonds met een brede deelname onder de ondernemers (inclusief agrarische ondernemers).
 - b. Nieuw samenwerkingsconvenant tussen gemeente en fondsbestuur.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 1.163	- 1.259	- 1.257	- 1.256	- 1.239	- 1.238
Baten	1.247	1.378	1.476	1.476	1.476	1.476
Totaal Saldo van baten en lasten	83	119	219	220	236	238
Mutatie reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	23	-	-	-	-	-
Totaal Mutatie reserves	23	-	-	-	-	-
Resultaat	106	119	219	220	236	238



Indicatoren

BBV indicatoren

3. Economie	Eenheid	Periode	Bodegraven-Reeuwijk	Gemeenten 25.000 tot 50.000 inwoners
3.01 Functiemenging	%	2023	52,1%	50,6%
3.02 Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2023	210	174

Overige indicatoren

Uitkomstindicator	eenheid	Bodegraven-Reeuwijk			gemeente 25-50k inw.		
		2019	2022	2024	2019	2022	2024
Ontwikkeling verkooppunten	Centrumgebieden	187	186	185	208	201	195
Winkeloppervl. detailhandel	%		74,5	75,8		78,5	77,1

Verbonden Partijen

- Regio Midden-Holland. Economische samenwerking
De samenwerking in Regio Midden-Holland is een netwerksamenwerking van de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas en andere partijen, zoals onderwijs, bedrijfsleven, andere overheden en kennisinstituten.
- Groenalliantie / Staatsbosbeheer
Groenalliantie Midden-Holland e.o. is een samenwerkingsverband van de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen, Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard. Doel van de samenwerking is het ontwikkelen en beheren van natuur- en recreatiegebieden in deze gemeenten en daarmee een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat realiseren.
- Stichting Greenport
Het versterken van de boomteeltsector in de regio Boskoop, het bevorderen en het verantwoord inpassen van deze sector in de regio.

Nota's en lokale regelgeving

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

[Actieprogramma Economie Bodegraven-Reeuwijk 2023-2026.pdf](#)

[Bedrijvensvisie Bodegraven-Reeuwijk 2030-2040.pdf](#)

[Regionale kwalitatieve bedrijventerreinenstrategie Midden Holland.pdf](#)

4. Onderwijs



Ambitie

Onderwijs blijft in beweging. Flexibiliteit blijft voor dit onderwerp van belang om tot ver in de toekomst de juiste faciliteiten te kunnen bieden. Samen met de onderwijspartners streven we ernaar om kinderen kwalitatief goed onderwijs te bieden met verscheidenheid in het onderwijsaanbod, zodat ouders en kinderen keuzemogelijkheden hebben. De onderwijsruimten zijn uitdagend en toekomstbestendig. Een soepele overgang tussen opvang, onderwijs, buitenschoolse opvang en het voortgezet onderwijs is van belang, waarbij partners met elkaar samenwerken op het gebied van pedagogische waarden en ontwikkeling van kinderen. Zo ontstaat er sterk onderwijs met gelijke kansen voor alle kinderen en aandacht voor ondersteuning waar nodig.

Ontwikkelingen

Op 24 april 2024 heeft de gemeenteraad het integrale huisvestingsplan onderwijs (IHP) vastgesteld. Bij deze vaststelling is afgesproken dat er een onderwijsruimtevisie wordt opgesteld. We streven naar toegankelijke multifunctionele onderwijsruimtes waar alle doelgroepen tot hun recht komen. We onderzoeken alternatieve financieringsvormen voor het realiseren van schoolgebouwen om het betaalbaar te houden. In het land zijn diverse netwerken en initiatieven gestart om de onderwijshuisvesting kwalitatiever en efficiënter te regelen in de samenwerking tussen gemeenten en schoolbesturen. Wij volgen deze trends om hiervan te leren en dit waar mogelijk toe te passen binnen de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen :

1. Toewerken naar duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen
Duurzaamheid en gezondheid zijn belangrijke thema's bij het creëren van toekomstbestendige onderwijshuisvesting. De doelstellingen van het klimaatakkoord hebben we in ons vizier: we streven naar CO2-reductie en realiseren nog uitsluitend aardgasvrije onderwijsgebouwen. Het schoolgebouw heeft een gezond binnenklimaat, waardoor kinderen een optimale leeromgeving hebben. De ruimte is flexibel en aanpasbaar aan elk onderwijs type, waardoor er minder beperkingen gelden voor de levensduur.
2. Sterk onderwijs
Samenvattend is sterk onderwijs datgene wat de kinderen optimaal voorbereidt op een succesvolle toekomst in zowel hun professionele als persoonlijke leven, terwijl het ook zorgt voor gelijkheid en toegankelijkheid voor alle betrokkenen. In met name deze laatste zin zit onze doelstelling verpakt. We willen zorgen voor goede integratie voor wie een goede beheersing van de Nederlandse taal niet vanzelfsprekend is.
3. Aandacht voor laaggeletterdheid
Laaggeletterdheid verwijst naar het onvoldoende beheersen van basisvaardigheden in lezen, schrijven en soms ook rekenen. Laaggeletterdheid belemmert mensen in hun dagelijks functioneren en deelname aan de maatschappij. In Nederland gaat het om ongeveer 2,5 miljoen mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Het is ons streven om samen met het onderwijs en andere partners (denk aan bibliotheken) de laaggeletterden te bereiken en laaggeletterdheid te verminderen.

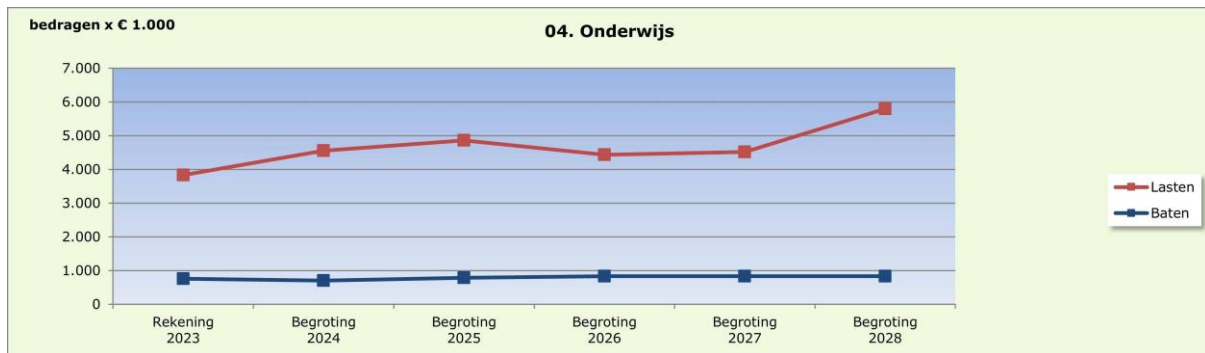
Wat gaan we er voor doen?

Activiteiten :

1. Toekomstbestendige schoolgebouwen
 - a. Onderwijsruimtevisie opstellen met behulp van een dataportal. Zo zorgen wij ervoor dat er voor ieder kind tussen 4-12 jaar een plek is op een nabijgelegen po-school.
 - b. Onderzoek alternatieve financieringen (terugdringen van de leningenportefeuille)
 - c. Realiseren van huisvesting
 - 4 noodlokalen in de Dronenwijk
 - 2 nieuwe scholen: De Brug en Da Costa
 - uitbreiding: De Lelie en Dronenwijk
2. Sterk onderwijs
 - a. Actualiseren van het beleid ter bevordering kansen van kinderen met (taal)achterstanden in het onderwijs. Dit beleid wordt in 2024 opgesteld en begin 2025 vastgesteld. We sluiten aan bij maatschappelijke ontwikkelingen waarin we zien dat er sprake is van toename van kinderen die de Nederlandse taal niet voldoende beheersen.
 - b. Om de kansen van kinderen met (taal)achterstanden te verbeteren wordt ingezet op activiteiten ter ondersteuning van de (taal)ontwikkeling. Onze partners (kinderopvang, onderwijs en maatschappelijke partners) stellen op basis van gemeentelijke beleidsdoelen een uitvoeringsprogramma voor, waarvoor de gemeente een subsidie verstrekt. In 2025 brengen we de activiteiten tot uitvoering. Doel van de activiteiten is tweeledig, een achterstand voorkomen en verbeteren van een bestaande achterstand. Achterstanden beginnen reeds op jonge leeftijd en lopen door tot en met de basisschoolperiode.
3. Aandacht voor laaggeletterdheid
 - a. Regionale aanpak basisvaardigheden
Centrumgemeente Gouda ontvangt de regionale middelen voor de aanpak van laaggeletterdheid. In regionaal verband is het plan van aanpak Basisvaardigheden opgesteld. Lokaal wordt hier uitvoering aan gegeven door non formeel aanbod aan te bieden, bewustwording te creëren over impact laaggeletterdheid en structureel te screenen op laaggeletterdheid.
 - b. Domeingerichte aanpak
De verschillende levensdomeinen binnen de arbeidsmarkt, de gezondheidszorg, het sociaal domein en onderwijs worden aan elkaar verbonden om te komen tot een succesvolle individuele aanpak. Hiervoor worden verschillende programma's ingezet die hiervoor zijn ontwikkeld en er is een samenwerking met het Werkgeversservicepunt (WSP).
 - c. Werken aan bewustwording en doorverwijzingen
Middels de landelijke campagne wordt gewerkt aan meer bewustwording van de maatschappij over de impact van laaggeletterd zijn. Het lokaal signaleren (o.a. via structureel screenen en spreekuur taalhuis) van de inwoner die laaggeletterd is en het motiveren van deze persoon om gebruik te maken van formeel en informeel aanbod vraagt om continue aandacht van (maatschappelijke) partners. Met activiteiten vanuit het taalhuis en de regio wordt aangesloten op de landelijke campagne 'Ik wil leren' in de week van lezen en schrijven.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000						
Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 3.827	- 4.551	- 4.857	- 4.436	- 4.519	- 5.795
Baten	760	705	788	829	829	829
Totaal Saldo van baten en lasten	- 3.067	- 3.845	- 4.069	- 3.608	- 3.690	- 4.966
Mutatie reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Totaal Mutatie reserves	-	-	-	-	-	-
Resultaat	- 3.067	- 3.845	- 4.069	- 3.608	- 3.690	- 4.966



De sterke stijging in de uitgaven in 2028 is het gevolg van het afboeken van restant boekwaarden in schoolgebouwen die naar verwachting in dat jaar zullen worden gesloopt (Vromade).

Indicatoren

BBV indicatoren

4. Onderwijs	Eenheid	Periode	Bodegraven-Reeuwijk	Gemeenten 25.000 tot 50.000 inwoners
4.01 Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18jr	2023	3,1	6,0
4.02 Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18jr	2023	26,3	23,4
4.03 Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2023	1,2%	2,1%

Overige indicatoren

Beleidsindicator	Streefwaarde	Huidige stand	Toelichting
Plek op PO-school	23.000 in 2026	22.059	Is er voor ieder kind tussen 4-12 jaar plaats op een PO-school binnen de gemeente, wat 5,03 m2 per leerling inhoudt volgens de wet primair onderwijs.

Verbonden Partijen

- Stichting Klasse
Fusie-organisatie openbaar onderwijs in de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda en Waddixveen.

Nota's en lokale regelgeving

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

[Integraal huisvestingsplan 2024-2038.pdf](#)

[Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Bodegraven-Reeuwijk 2023.pdf](#)

5. Sport, cultuur en recreatie



Ambitie

Ontspannen, bewegen, genieten van cultuur en het beleven van landschap en historie draagt bij aan een gezonde en ontspannen samenleving. Het gemeentelijk beleid is voorwaardenscheppend. In Bodegraven-Reeuwijk zijn de afgelopen jaren op het terrein van sport, cultuur en recreatie & toerisme veel initiatieven ontwikkeld. Nieuwe visies en kaders recreatie & toerisme, cultuur en sport moeten helpen om deze initiatieven zo te organiseren dat deze een optimale bijdrage leveren aan een gezonde samenleving in Bodegraven-Reeuwijk.

Ontwikkelingen

Om verschillende initiatieven op het terrein van recreatie en toerisme, cultuur en sport gericht vorm te kunnen geven wordt er een nieuwe visie Recreatie & Toerisme ontwikkeld. Aansluitend daarop wordt in het najaar van 2024 een nieuwe Cultuurvisie voorgelegd aan de gemeenteraad. In 2025 en verder zullen de richtinggevende visies concreet worden gemaakt met doelgerichte uitvoeringsprogramma's. Daarnaast willen we het met het Leefstijlakoord ingezette beleid op sport en bewegen verdere invulling geven om activiteiten te versterken en te verbreden.

De huidige visie op recreatie en toerisme loopt tot 2024. Daarom werken we nu aan een herijking. Waar nodig stellen we nieuw te bewandelen wegen voor. Als het gaat om deze nieuwe wegen willen we nadrukkelijk de verbinding maken met cultuur, sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Ook willen we meer de nadruk leggen op de economische waarde van recreatie en toerisme. We verwachten de nieuwe visie in mei 2025 aan de gemeenteraad te kunnen voorleggen. Hierna zal snel de bijbehorende uitvoeringsagenda volgen. De nieuwe visie Recreatie en Toerisme beoogd een gelijke looptijd te hebben als de Toekomstvisie (tot 2040). Voorgesteld uitvoeringsprogramma zal in 2025 voor vier jaar worden vastgesteld.

Cultuur betekent voor veel mensen iets anders. Maar als wij het als gemeente hebben over cultuur, dan hebben we het over ons cultuurhistorisch erfgoed en de kunstzinnige uitingen in onze gemeente (zoals dans, theater, muziek en creatieve expressie). Wij hechten aan een goede toegang tot het cultureel erfgoed in onze gemeente. Ook vinden wij het belangrijk dat iedereen toegang heeft tot alle mogelijke kunstzinnige uitingen in onze gemeente. Deze toegang realiseren wij onder andere door cultuur nadrukkelijk te verbinden met de domeinen van toerisme en recreatie, onderwijs en het sociaal domein.

Hoe meer mensen sporten en bewegen, des te beter dat is voor hun gezondheid en des te beter de sportvoorzieningen in de gemeente gebruikt worden. De ingezette lijn met het gecombineerde leefstijlakoord en uitvoeringsprogramma met de partners in de sportwereld wordt voortgezet. Waar mogelijk gaan wij zit verder versterken in overleg met de ingestelde stuurgroep. Daarnaast leggen we nadrukkelijk de verbinding met de buitenruimte door sport en bewegen ook een plek te geven in de recreatieve omgeving in onze gemeente. De buitenruimte in onze gemeente leent zich goed om ook buiten sport en verenigingsverband in beweging te komen.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen :

1. Recreatie en Toerisme
 - draagt bij aan een gezonde leefstijl van inwoners. Doelstelling in het bijzonder is uitdagen tot voldoende beweging en het zoeken van ontspanning, waaronder culturele beleving.
 - draagt bij aan de lokale economie door bezoekers een interessante tijdbesteding te bieden en ondernemers mogelijkheden voor verdienmodellen die bijdragen aan de werkgelegenheid.
 - biedt voor agrarische bedrijven mogelijkheden om de bedrijfsvoering te verbreden, dan wel geheel om te schakelen naar nieuwe activiteiten. De mogelijkheden hiertoe willen we verder verkennen.
 - draagt bij om onze gemeente aantrekkelijker te maken zodat dit weer bijdraagt aan een aantrekkelijke woon- en vestigingsgemeente.
 - draagt bij aan het voorzieningenniveau voor onze inwoners en vitale dorpen en instandhouding van erfgoed.
 - draagt bij aan de instandhouding van onze groene en blauwe kernwaarden, onze cultuur en daarmee onze identiteit.
 - draagt bij aan een verdere ontwikkeling van toerisme als economische activiteit met meer werkgelegenheid: van een positie onder het landelijk gemiddelde naar een die daar boven ligt.
2. Cultuur: Kunstzinnige uitingen
 - Het is de wens van de gemeente dat wie zich in Bodegraven-Reeuwijk in kunstzinnig opzicht wil uiten of van kunstzinnige uitingen wil genieten, dit ook kan.
 - Bijzondere doelgroepen in dit verband zijn kinderen, nieuwe Nederlanders en ouderen (inclusie).
 - Als het gaat om cultuur ligt het initiatief bij de inwoners van de gemeente. Cultuur laat zich namelijk niet 'maken'.
 - De gemeente faciliteert waar dit gewenst en noodzakelijk is – bijvoorbeeld als het gaat om de toegang tot muziek, dans, theater, creatieve expressie, etc.
3. Cultuur: Bewaren en beleven van cultureel erfgoed
 - De gemeente wil haar inwoners in staat stellen het cultuurhistorisch erfgoed in de gemeente te leren kennen en waar mogelijk te laten beleven.
 - Het doel is de cultuurhistorie en het bijbehorende cultuurhistorisch erfgoed per kern te ontsluiten en toegankelijk te maken.
 - De gemeente wil dit samen met de inwoners van de verschillende kernen doen, zodat de eigen cultuurhistorie juist ook door de eigen inwoners gedragen en gecultiveerd wordt.
4. Gezonde en gelukkige inwoners
 - Sport, bewegen en beleven dragen bij aan een goede gezondheid van de inwoners van een gemeente. Een goede gezondheid is belangrijk om optimaal te kunnen functioneren. Een maatschappij waar inwoners voldoende beweging hebben vermindert of verlaagt (toekomstige) gezondheidsklachten.
 - Sportieve activiteiten dragen bij aan zowel fysieke- als mentale gezondheid. Daarnaast hebben sport en beweging een preventieve werking ten aanzien van (toekomstige) gezondheidsklachten. Doel is zoveel mogelijk inwoners te laten deelnemen aan sportactiviteiten en beweegprogramma's.
 - In 2025 willen we de verschillende programma's en subsidieregelingen rondom sport en bewegen meer samenhang geven. Hiervoor stellen we een compacte en doelgerichte nota sport en bewegen op, waarin aan te organiseren activiteiten verder

richting wordt gegeven.

- Met de buurtcoaches zijn goede resultaten behaald m.b.t. het in beweging brengen van jong en oud. De met de buurtcoaches ingezette aanpak willen we graag voortzetten en zo mogelijk versterken. Dit met een toename van het aan voorlichtingsactiviteiten en deelname aan beweegprogramma's.
- In 2025 willen we in samenwerking met Sport en Welzijn de verschillende programma's meer doelgericht bij elkaar te brengen. Zo willen we nadrukkelijker inzetten op het bestrijden van overgewicht, preventie van het ontstaan van lichamelijke beperkingen bij ouderen en bevorderen van de sociale cohesie d.m.v. sport.
- Beleven en bewegen krijgt nadrukkelijk een plek in het recreatiebeleid.

Wat gaan we er voor doen?

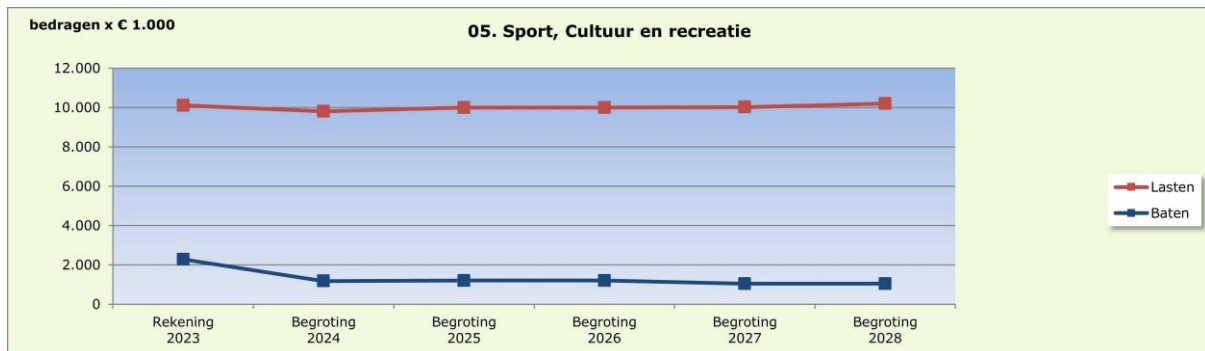
Activiteiten :

1. Recreatie en Toerisme
 - a. In 2025 wordt de visie Recreatie en Toerisme vastgesteld. Daaraan gekoppeld wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld.
 - b. Hierop vooruitlopend en gebaseerd op de nog lopende visie wordt in 2025 gestart met het aantrekkelijker maken van fiets- en wandelroutes in onze gemeente, te beginnen met de thema's 'Kaas' en 'Kunst'.
 - c. We kijken hoe toerisme als economische factor verder ontwikkeld kan worden.
2. Cultuur: Kunstzinnige uitingen
 - a. Samen met de betrokken inwoners en organisaties in Bodegraven-Reeuwijk ontwikkelt de gemeente een visie op de cultivering – d.w.z. het hele proces van genieting tot vervaardiging – van kunstzinnige uitingen. De gemeente hecht hierbij belang aan een goede toegang tot allerlei kunstzinnige uitingen (inclusie en diversiteit).
 - b. Samen met de betrokken inwoners en organisaties in Bodegraven-Reeuwijk ontwikkelt de gemeente een uitvoeringsprogramma (met duidelijke doelstellingen en een heldere verantwoordingscyclus). De inwoners en organisaties zijn hierbij primair aan zet. De gemeente faciliteert waar dit gewenst, mogelijk en noodzakelijk is.
 - c. Samen met de betrokken inwoners en organisaties in Bodegraven-Reeuwijk maakt de gemeente de implementatie van het uitvoeringsprogramma mogelijk.
3. Cultuur: Bewaren en beleven van cultureel erfgoed
 - a. Samen met de betrokken inwoners en organisaties in Bodegraven-Reeuwijk ontwikkelt de gemeente een visie op het cultuurhistorisch erfgoed. De gemeente hecht hierbij aan een goede ontsluiting van en goede toegang tot het cultuurhistorisch erfgoed.
 - b. Samen met de betrokken inwoners en organisaties in Bodegraven-Reeuwijk ontwikkelt de gemeente per kern een uitvoeringsprogramma (met duidelijke doelstellingen en een heldere verantwoordingscyclus). De inwoners en organisaties in de gemeente zijn hierbij primair aan zet. De gemeente faciliteert waar dit gewenst, mogelijk en noodzakelijk is.
 - c. Samen met de betrokken inwoners en organisaties in Bodegraven-Reeuwijk maakt de gemeente de implementatie van het uitvoeringsprogramma mogelijk.
4. Gezonde en gelukkige inwoners
 - a. Met een nieuwe ambtelijke bezetting willen we het beleid en beleidskaders versterken.
 - b. Met de stuurgroep kijken we naar de effectiviteit van het uitvoeringsprogramma en mogelijke versterkingen die de toegankelijkheid van sport en bewegen voor de inwoners kunnen vergroten.
 - c. Verder stimuleren van actieve vormen van actief recreëren in de buitenruimte.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 10.109	- 9.813	- 9.998	- 9.995	- 10.022	- 10.208
Baten	2.277	1.181	1.207	1.201	1.044	1.044
Totaal Saldo van baten en lasten	- 7.831	- 8.632	- 8.791	- 8.793	- 8.978	- 9.164
Mutatie reserves						
Lasten	- 144	- 6	- 6	- 7	- 7	- 7
Baten	-	-	-	-	-	-
Totaal Mutatie reserves	- 144	- 6	- 6	- 7	- 7	- 7
Resultaat	- 7.975	- 8.638	- 8.797	- 8.800	- 8.985	- 9.171



Indicatoren

BBV indicatoren

5. Sport, cultuur en recreatie	Eenheid	Periode	Bodegraven-Reeuwijk	Gemeenten 25.000 tot 50.000 inwoners
5.01 Niet-wekelijkse sporters	% tov inwoners 19 jr eo	2023	49,6%	47,9%

Verbonden Partijen

- Regio Midden-Holland
Samenwerking van de gemeenten Gouda, Krimpenerwaard, Zuidplas en Bodegraven-Reeuwijk.
- Groenalliantie / Staatsbosbeheer
Groenalliantie Midden-Holland e.o. is een samenwerkingsverband van de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen, Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard. Doel van de samenwerking is het ontwikkelen en beheren van natuur- en recreatiegebieden in deze gemeenten en daarmee een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat realiseren.
- Stichting de Reeuwijkse Plassen
Convenant tussen 3 verenigingen van watereigenaren in de Reeuwijkse Plassen voor het uitvoeren van vaarontheffingen.
- Stichting BLR
Stichting voor het onderhouden en beheren van de landschapselementen in het Reeuwijkse Plassengebied.

Nota's en lokale regelgeving

Begin 2025 komt een nieuwe visie op Recreatie & Toerisme en een nieuwe visie op Cultuur tot stand. Beide visies worden voorzien van een uitvoeringsprogramma.

6. Sociaal domein



Ambitie

We streven naar een inclusief en sociaal Bodegraven-Reeuwijk waarin iedereen, vanuit gelijkwaardigheid kan meedoen. De gemeente faciliteert op basis van de wetten ondersteuning aan de inwoners, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving, die hulp nodig hebben bij het leiden van een zelfredzaam leven en het deelnemen aan de samenleving.

Ontwikkelingen

Om deze ambitie te bereiken werken we aan de versterking van de toegang van het sociaal domein. Dit mede met behulp van de adviezen uit het rapport van Berenschot. Vanaf 1 januari 2025 ontstaat een nieuwe organisatie waarin wordt gewerkt vanuit de volgende leidende principes:

- Snel en eenvoudig
- Zo dichtbij mogelijk
- Uitgaan van de mogelijkheden
- Noodzakelijk en collectief

In 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd vastgesteld om de jeugdzorg financieel houdbaar te krijgen en beschikbaar te houden. Met behulp van de bijbehorende middelen wordt vanuit deze agenda gewerkt aan de verbetering van de samenwerking met huisartsen en het onderwijs. Binnen het project tot hervorming van de toegang tot het sociaal domein wordt daarom opnieuw ingezet op intensivering van de samenwerking met huisartspraktijken en scholen in onze gemeente.

Vanuit de hervormingsagenda Jeugd wordt ook gewerkt aan het verder uitrollen van het begrip 'normaliseren'. Middels een twee jaar durende campagne worden medewerkers, maatschappelijke partners en inwoners bewust gemaakt van de impact van de veronderstelling dat het leven op (alle) aspecten maakbaar is.

Daarnaast wordt de Jeugdwet aangepast op het gebied van 'reikwijdte' en verschillende begrippen zoals 'eigen kracht' en 'gebruikelijke zorg'. Het wetsvoorstel is in het voorjaar 2024 aangeboden aan de Tweede Kamer en zal zijn beslag gaan krijgen in een aanpassing van de lokale verordening.

Voor wat betreft de Wmo wordt vanaf 2026 de herinvoering van een inkomensafhankelijke en vermogensafhankelijke eigen bijdrage verwacht.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen :

1. Iedereen kan meedoen in een inclusieve samenleving
Een inclusieve samenleving is een samenleving waar iedereen ertoe doet en van waarde is, ongeacht verschillen.
Subdoelen :
 - a. Preventie
Met behulp van preventieve maatregelen sociaal domein wordt de dynamiek van de samenleving verbeterd en de positie van het individu versterkt. Inzet van maatwerk wordt voorkomen. De visie op preventie is als volgt verwoord:
Preventie in het sociaal domein is het voorkomen van problemen bij inwoners in (1) het opgroeien, (2) het zelfredzaam zijn en (3) in het deelnemen aan de samenleving én het normaliseren van problemen in een vroeg stadium, met als leidend principe het versterken van de eigen kracht en talenten van inwoners en hun netwerk.
Voor de doelgroepen jongeren, volwassenen en ouderen wordt invulling gegeven aan opgaven waar we als samenleving voor staan ter verbetering van de mentale/fysieke gezondheid, participatie aan de samenleving en veiligheid van de inwoners. Maatschappelijke partners zijn uitgenodigd om daartoe plannen te formuleren die bijdragen aan de doelstellingen. Het jaar 2025 wordt gezien als het jaar van implementatie/overgang.
 - b. Minder inwoners met armoede-, geldzorgen en schuldenproblematiek.
2. Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden
Passende ondersteuning en zorg betaalbaar en beschikbaar houden, met nadruk op samenwerking met (maatschappelijke en contract) partners, efficiëntie in processen en verstrekking van maatwerk dat is afgestemd op de mogelijkheden van het individu.
Subdoelen :
 - a. Inkoop maatwerkvoorzieningen vanaf 1 januari 2025
Binnen de Regionale Werkorganisatie i.o. wordt gewerkt aan de openbare Europese aanbestedingstrajecten voor de inkoop van maatwerkvoorzieningen vanaf 1 januari 2025. Het doel is deze processen succesvol af te ronden om over te kunnen gaan tot implementatie zodat inwoners helderheid hebben over de toegekende voorziening.
 - b. Verbeteren Taalvaardigheid
Door een effectieve verbinding te creëren tussen inburgering en duurzame arbeidsparticipatie bouwen we aan een inclusieve samenleving waarin inburgeraars niet alleen de taal en werkcultuur begrijpen, maar ook succesvol kunnen bijdragen aan en profiteren van de arbeidsmarkt.
 - c. Verbeteren Wmo binnen financieel kader
Onze samenleving vergrijst. Hiermee groeit de groep inwoners die steeds kwetsbaarder wordt in hun zelfredzaamheid. Om de Wmo ook voor de toekomst betaalbaar te houden wordt gezocht naar mogelijkheden om de uitvoering van de wet te verbeteren en, indien mogelijk, op een aantal aspecten te versoberen.
3. Integrale dienstverlening vanuit menselijke maat
Integraal werken betekent dat er samenhang is in de aanpak tussen verschillende elementen. Daarin worden twee aspecten onderscheiden :
 - a. Vanuit het perspectief van de inwoner: een samenhangende aanpak die aandacht heeft voor alle leefgebieden en alle vraagstukken waar de inwoner mee worstelt.
 - b. Vanuit organisatorisch perspectief: professionals werken met elkaar samen en

stemmen processen, werkwijze en expertise op elkaar af om tot een gezamenlijk plan voor de inwoner te komen.

4. Regionale samenwerking

Er is een krachtige regionale samenwerking op Jeugd en Wmo zoals beschreven in de regiovisie 'Samen scherper aan de wind'. En er is een goede samenwerking met andere partners in het Sociaal Domein, bijvoorbeeld Ferm Werk en Hecht.

a. Versterken visie 'Samen scherper aan de wind'

De regionale visie 'Samen Scherper aan de wind' is verlengd met een jaar (tot eind 2025).

b. Regionale inkoop Jeugd en Wmo

Op 1 januari 2025 is de inkoop voor Jeugd en Wmo geïmplementeerd

c. De gemeenschappelijke regeling Jeugd en Wmo Midden Holland

Op 1 januari 2025 wordt de GR JW geïmplementeerd en er is een heldere structuur volgens een PDCA-cyclus voor zowel de interne organisatie als de GR.

Wat gaan we er voor doen?

Activiteiten :

1. Iedereen kan meedoen in een inclusieve samenleving

Subdoelen:

a. Preventie

- Oprichten en organiseren van en regie op Preventieplatform sociaal domein
- Beoordelen aanvragen én beschikken subsidieopdrachten preventie sociaal domein 2025
- Opdracht- en kaderbrief preventie sociaal domein 2026 (inclusief input voor kadernota 2025)

b. Minder inwoners met armoede-, geldzorgen en schuldenproblematiek

- Invoeren Groene Hart Pas
- Implementeren van het integraal armoedebeleid 2024-2027

Dit bereiken we aan de hand van zes pijlers. Dit zijn:

- o Pijler 1: Het verbeteren van de informatievoorziening aan inwoners. Hierbij richten we ons op specifieke doelgroepen met specifieke kwetsbaarheden.
- o Pijler 2: Het verder ontwikkelen van de vroegsignalering van schulden zodat we inwoners met betalingsachterstanden vroeger in beeld hebben.
- o Pijler 3: Meer en beter samenwerken met onze professionele en vrijwilliger partners en daar waar nodig voor de inwoner samenhangende ondersteuning organiseren op ook andere leefgebieden dan financiën.
- o Pijler 4: Het versterken van de gemeentelijke schulddienstverlening aan verschillende doelgroepen van inwoners zodat we hen op basis van een grondige diagnose de juiste ondersteuning kunnen bieden bij het oplossen van schulden.
- o Pijler 5: Het verbeteren van het geheel aan gemeentelijke minimaregelingen zodat deze laagdrempelig, duidelijk en toegankelijk zijn voor alle inwoners uit de minimadoelgroep en zij zo goed mogelijk kunnen meedoen in de samenleving.
- o Pijler 6: De resultaten van onze dienstverlening monitoren en hierop sturen. Zo werken we aan continue verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening.

2. Passende zorg en ondersteuning betaalbaar en beschikbaar houden

Subdoelen:

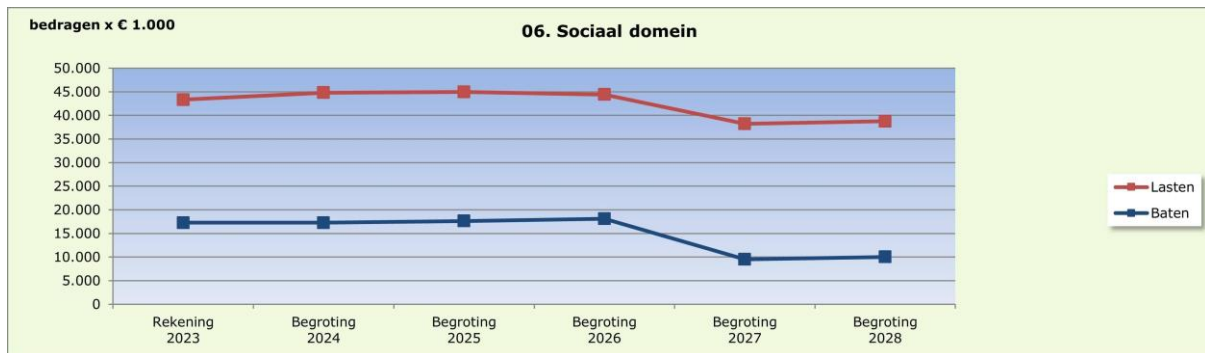
- a. Inkoop maatwerkvoorziening vanaf 1 januari 2025

- Inrichten backoffice en administratie
 - Opleiden consultants
 - Informeren stakeholders
- b. Taalvaardigheid
- Oprichten en uitvoeren van het project 'Kansrijk door Talent en Taal' met behulp van AMIF-subsidie
- c. Verbeteren Wmo binnen financieel kader
- Middels een voorstel worden keuzes voorgelegd om vervolgens te implementeren. Het voorstel bestaat uit een aantal onderwerpen. Als voorbeeld wordt genoemd het limiteren van het maximale aantal dagdelen dagbesteding en/of het invoeren van een was- en strijkservice.
3. Integrale dienstverlening vanuit menselijke maat
- a. Herstructureren van het sociaal domein om efficiëntere en effectievere dienstverlening te realiseren, met nadruk op maatwerk en het vergroten van de toegankelijkheid van zorg gericht op :
- organisatievorm, sturing en samenwerking
 - personeel, expertise en cultuur
 - procesinrichting en ondersteuning
 - basisondersteuning.
- Om de inwoner zo snel mogelijk (vroegsignalering), zo normaal mogelijk (normalisering) en zo kort mogelijk (preventie, basisondersteuning en verstrekking van maatwerk) van dienst te kunnen zijn positioneert het sociaal domein zich dicht bij de inwoner in verbinding met de verschillende dorpskernen (wijken).
- b. Verbeteringen dienstverlening Ferm Werk doorvoeren.
4. Regionale samenwerking
- Subdoelen :
- a. Versterken visie 'Samen scherper aan de wind'
- Evalueren en eventueel verlengen van regiovisie 'Samen scherper aan de wind'.
- b. Op 1 januari 2025 wordt de GR JW geïmplementeerd en er is een heldere structuur volgens een PDCA-cyclus voor zowel de interne organisatie als de GR.
- Structuur opzetten voor vergaderingen van AB, DB, AAC, beleidstafels en uitvoeringstafels en zorgen voor deskundige afvaardiging daarin (een deel wordt gedaan door de RWO, een deel ligt bij ons).

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 43.307	- 44.798	- 44.974	- 44.414	- 38.216	- 38.775
Baten	17.257	17.273	17.627	18.078	9.524	10.034
Totaal Saldo van baten en lasten	- 26.050	- 27.524	- 27.347	- 26.336	- 28.692	- 28.741
Mutatie reserves						
Lasten	- 1.899	-	-	-	-	-
Baten	907	647	168	168	-	-
Totaal Mutatie reserves	- 992	647	168	168	-	-
Resultaat	- 27.042	- 26.877	- 27.179	- 26.168	- 28.692	- 28.741



De significante daling vanaf 2027 is het gevolg van het feit dat we op dit moment verwachten dat de rijksbijdrage en uitgaven opvang ontheemden tegen die tijd komen te vervallen.

Indicatoren

Vanuit de opdracht van de raad om meer GRIP te krijgen op het sociaal domein ontwikkelt het college een dashboard met hierin de belangrijkste indicatoren. Dit hangt overigens samen met de eerder dit jaar behandelde notitie over de inrichting van de bestuurlijke Planning & Control en het werken met indicatoren. Deze aanpak is bedoeld om de raad beter in positie te brengen en te ondersteunen bij haar kaderstellende en controlerende rol.

Wij hopen dat deze aanpak de raad ook inderdaad helpt om op het gebied van het sociaal domein in positie te komen. Later dit jaar zullen wij een eerste monitor aanbieden van de ontwikkelingen van de indicatoren en nodigen de raad dan graag uit hierop te reflecteren, zodat wij de sturingsinformatie nog verder kunnen ontwikkelen.

BBV indicatoren

6. Sociaal domein	Eenheid	Periode		Bodegraven-Reeuwijk	Gemeenten 25.000 tot 50.000 inwoners
6.01 Banen	Aantal per 1.000 inw. 15 – 64 jaar	2023	●	732,0	738,0
6.02 Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2022	●	1%	0,93%
6.03 Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2022	●	3%	4,14%
6.04 Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepst 2023		●	75,7%	73,4%
6.05 Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2022	●	1%	0,93%
6.06 Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2023	●	154	230
6.07 Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2023	●	143	196
6.08 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	●	12,1%	13,5%
6.09 Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	●	1,0%	1,1%
6.10 Jongeren met jeugdclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2023	●	0,2%	geen data
6.11 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2023	●	480	685

Overige indicatoren

Uitkomstindicator	eenheid	Bodegraven-Reeuwijk				gemeente 25-50k inw.			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Aandeel huishouden bijstand	%				2,3				3,3
Eenzaamheid	%	43,8		42,4		43,8		45,5	
Mantelzorg verlenen	%	14,0		12,8		14,9		14,5	
Huish. Probl schulden	%	4,9	4,9	5,3	6,3	6,1	6,0	6,4	7,0
Werkloosheid	%	4,0	3,0	2,7	2,9	4,3	3,5	3,1	3,1

Verbonden Partijen

- RWO (per 1-1-25 GR JW)
De regionale werkorganisatie is aan het doorontwikkelen naar een gemeenschappelijke regeling. De regio beheert, naast de begroting voor maatschappelijke zorg (w.o. Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang), ook de contracten van de inkoop van Jeugd en Wmo. Daarnaast levert zij beleidsinzet op deze gebieden alsmede voor het IZA en de Wmo centrumtaken.
- Ferm Werk
Ferm werk is ontstaan om in één uitvoeringsorganisatie voor meerdere gemeenten de krachten te bundelen en een integrale gemeenschappelijke aanpak te bieden op het terrein van participatie, werk en inkomen binnen het sociaal domein.
- Hecht
Hecht geeft uitvoering aan de aan de gemeente opgedragen taken als gevolg van de Wet collectieve preventie volksgezondheid en de Wet kinderopvang. Ook draagt Hecht zorg voor het ambulancevervoer en voor daadwerkelijke geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en de voorbereiding daarop.

Nota's en lokale regelgeving

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

Algemene subsidieverordening 2024.pdf
Re-integratieverordening Participatiewet 2023.pdf
Beleidsregels Re-integratie Participatiewet 2023.pdf
Beleidsregels sociaal domein 2023.pdf
Nadere regels sociaal domein 2023.pdf
Verordening jeugdhulp 2020.pdf
Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020.pdf
Regels materiele controle jeugdwet en Wmo 2015.pdf

7. Volksgezondheid en milieu



Ambitie

Gemeente Bodegraven-Reeuwijk werkt aan een duurzame leefomgeving, samen met inwoners, ondernemers, organisaties en andere betrokkenen. In 2050 is onze gemeente CO2-neutraal en kunnen inwoners van jong tot oud, hier fijn en gezond samenleven, werken en hun vrije tijd doorbrengen.

Ontwikkelingen

De provincie heeft een 'Routekaart RES' vastgesteld met hierin de route uitgestippeld om tot vergunning voor wind op land te komen. Deze wordt ingezet wanneer de prognose is dat zon op dak en zon op land samen niet voldoende opwek levert.

Om koopwoningeigenaren te ondersteunen bij verduurzamings- en isolatiemaatregelen stelt de Rijksoverheid jaarlijks extra financiële middelen beschikbaar in de periode van 2023 tot en met 2030: de Spuk Lokale Aanpak gelden.

Binnen de Omgevingswet is het verplicht om ecologisch onderzoek te doen voordat isolerende maatregelen mogen worden genomen. Dit is een lang en kostbaar proces dat inwoners nu zelf moeten aanvragen. Dit zorgt voor een sterk verminderde effectiviteit van de Spuk aanpak.

Gemeenten uit het groene hart en stichting Groene Hart Werkt hebben het samenwerkingsverband Groene Hart Circulair opgestart. Wij hebben ons aangesloten en werken mee circulariteit binnen de regio te bevorderen.

De Rijksoverheid wil in het kader van het interbestuurlijk programma versterking VHT-stelsel landelijk robuuste Omgevingsdiensten. Volgens het ministerie voldoet momenteel de Omgevingsdienst Midden-Holland niet aan de robuustheidscriteria. De ODMH en de deelnemende gemeenten zijn een andere mening toegedaan. Verdergaande gemeentelijke structurele bezuinigingen (2,5%) op de ODMH kunnen het bestaan van de ODMH en een adequate uitvoering van de milieutaken door de ODMH in gevaar brengen.

Tendens is om in het kader van de Omgevingswet steeds meer taken van rijk/provincie over te hevelen naar de gemeenten zonder een bijbehorende adequate financiering. Een voorbeeld hiervan zijn bodemtaken waar na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de gemeente bevoegd gezag is.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen :

1. 0,435 Twh opwekken in 2030
Voor Midden-Holland hebben we een taak om 0,435 Twh op te wekken. Wanneer we dit niet halen zet de provincie het proces in om wind op land mogelijk te maken. Het doel van de gemeente is om het RES-bod te halen met zon op dak en zon op land en zo geen wind op land te hoeven toepassen.
2. Eigen organisatie CO2 neutraal in 2050
Doel is grip te krijgen op het eigen energieverbruik en de CO2 uitstoot en deze voor 2050 te reduceren tot 0. Om inzicht en handelingsperspectief te krijgen op de eigen uitstoot implementeren we organisatie breed de CO2 prestatieladder. Vanuit daar werken we aan een plan van aanpak waarin op een doelmatige en duurzame wijze, die past bij de maatschappelijke functies van de gemeente, de uitstoot en kosten worden gereduceerd.
3. Gebouwde omgeving aardgasvrij in 2050
De afspraak in het Klimaatakkoord is dat in 2050 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen met een maatschappelijke- of bedrijfsfunctie in Nederland van het aardgas af zijn. Voor de gemeente Bodegraven-Reeuwijk gaat dit in 2050 om circa 10.293 woningen en gebouwen.
4. Milieu.
Komen tot een gezonde, duurzame samenleving en leefomgeving, waarbij het bestaansrecht van de ODMH en de uitvoering van de wettelijke taken en adequaat handhavingsniveau niet in gevaar komen.

Wat gaan we er voor doen?

Activiteiten :

1. 0,435 Twh opwekken in 2030
 - a. Programma zon op veld:

Aan de hand van het programma zon op veld beoordelen we aanvragen zon op veld. We breiden het programma uit met meer locaties wanneer de aanvragen samen niet leiden tot het bereiken van het doel.
 - b. Programma zon op dak:

We stellen een actieprogramma vast waarin we grote daken gaan ontzorgen en stimuleren om zon op dak te plaatsen.
 - c. Herijking RES 2.0:

De plannen die we uitvoeren zijn beschreven in de RES 1.0. Wanneer deze onvoldoende lijken te zijn herijken we welke activiteiten en voorwaarden we willen wijzigen om het doel bereikbaar te maken. De optie wind op land van de provincie is dan onderdeel van de mogelijkheden.
2. Eigen organisatie CO2 neutraal in 2050
 - a. Invoeren CO2 prestatieladder op trede 3.
 - b. Opstellen van een plan van aanpak voor het doorvoeren van besparingen.
3. Gebouwde omgeving aardgasvrij in 2050
 - a. Gemeentelijk isolatie programma:

Voor de gemeente Bodegraven-Reeuwijk is er € 667.534 beschikbaar gesteld aan Spuk Lokale Aanpak gelden over 2023. Het subsidiebedrag voor 2024 betreft € 1.090.060. Met de gelden over 2023 organiseren we met drie andere gemeenten voor koopwoningeigenaren meerjarige collectieve inkoopacties gericht op het plaatsen van grote isolatie- en ventilatiemaatregelen. Voor de gelden over 2024 stellen we een plan van aanpak op met als doel koopwoningeigenaren (financieel) te ondersteunen bij het nemen van isolatie- en ventilatiemaatregelen.
 - b. Soortenmanagementplan (SMP):

De gemeente-Bodegraven laat een soortenmanagementplan (SMP) opstellen door een ecologisch onderzoeksbureau. Het ecologisch onderzoek dat nodig is om een SMP op te stellen wordt uitgevoerd vanaf maart 2025 en neemt circa een jaar in beslag. Het SMP wordt naar verwachting opgeleverd in Q2 2026.
 - c. Opstellen beleid aanpak verduurzaming gebouwde omgeving:

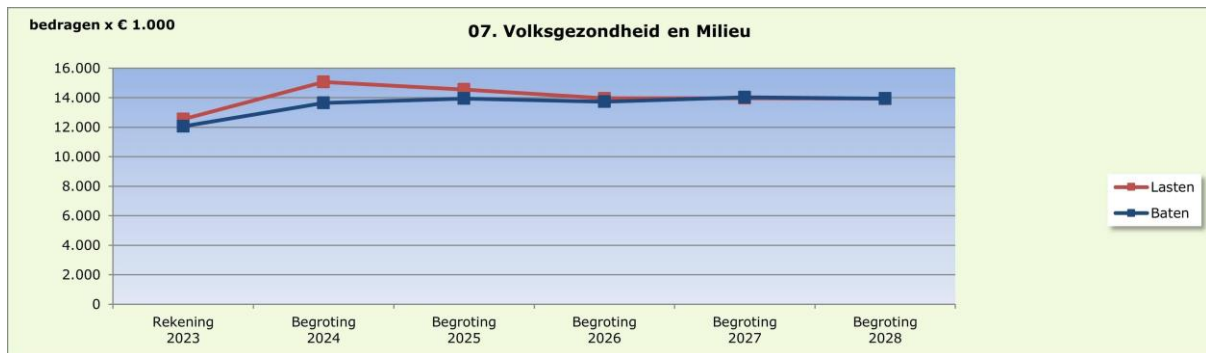
Opstellen van een programma voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Binnen de aanpak worden kansrijke energiebronnen binnen de gemeente in kaart gebracht en wordt per "wijk" een specifieke aanpak ontwikkeld waarin energiebesparing, kleinschalige opwek van energie, warmteoplossingen en de participatiestrategie zijn opgenomen. Tot slot wordt een voortgangmonitor (Routekaart) ontwikkeld waarmee de voortgang op het gebied van de gebouwde omgeving in beeld wordt gebracht in relatie tot de doelstellingen.
 - d. Verduurzamen bedrijventerreinen:

Opstellen van beleid en een plan van aanpak voor het verduurzamen van bedrijventerreinen. Zichtbaar gestart zijn met de uitvoering van de in het plan opgenomen activiteiten.
4. Milieu
 - a. Onderzoeken (ook in regionaal verband) of een kostenbesparing door te voeren is bij de ODMH zonder dat er structureel 2,5% bezuinigd hoeft te worden op de ODMH.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 12.546	- 15.060	- 14.562	- 13.949	- 13.961	- 13.929
Baten	12.060	13.648	13.939	13.727	14.023	13.940
Totaal Saldo van baten en lasten	- 487	- 1.412	- 622	- 222	62	12
Mutatie reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	50	-	-	-	-
Totaal Mutatie reserves	-	50	-	-	-	-
Resultaat	- 487	- 1.362	- 622	- 222	62	12



Indicatoren

BBV indicatoren

7. Volksgezondheid en milieu	Eenheid	Periode	Bodegraven-Reeuwijk	Gemeenten 25.000 tot 50.000 inwoners
7.01 Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2021	101	133
7.02 Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	20,2%	geen data

Overige indicatoren

Uitkomstindicator	eenheid	Bodegraven-Reeuwijk				gemeente 25-50k inw.			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
% hernieuwbare energie	%	8,0	9,0						
Gem. elec-verbruik woningen-huur	Kwh	2180	2230	2120	2010	2210	2230	2130	2000
Gem. elec-verbruik woningen-koop	kwh	3330	3430	3190	3020	3330	3400	3200	3040
Gem gasverbruik woning - huur	M3	950	1050	800	690				
Gem gasverbruik woning - koop	M3	1340	1500	1150	940				

Beleidsindicator	Streefwaarde	Huidige stand	Toelichting
Scheidingspercentage in 2025	75%	70% - 75%	

Verbonden Partijen

- Omgevingsdienst Midden-Holland
Voert de milieutaken uit in de hele en bouw- en woningtoezichttaken in een gedeelte ervan uit te voeren in opdracht van de aangesloten gemeenten in Midden-Holland en de provincie Zuid-Holland.
- Stichting Klimaatneutraal Bodegraven-Reeuwijk
Stichting ter bevordering van klimaatneutraliteit ter uitvoering van de landelijke klimaatdoelen om in 2035 tot een klimaatneutrale gemeente te komen.
- N.V. Cyclus
Cyclus verzorgt de inzameling van de huishoudelijke afvalstoffen.
- Oasen N.V.
Oasen verzorgt de levering van water in de gemeente.

Nota's en lokale regelgeving

8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing



Ambitie

Het is de ambitie om het woningtekort tegen te gaan. Dat willen we doen met oog voor alle doelgroepen op de woningmarkt en ons vooral sterk maken voor mensen die het op de huidige woningmarkt het lastigst hebben om een passende woning te vinden. Denk aan jongeren/starters, mensen met lage en middeninkomens en de aandachts- en zorgdoelgroepen. De locaties voor woningbouw zoeken we met name binnen het bestaande bebouwd gebied, maar we zetten er ook op in om aan de buitengrenzen op verantwoorde wijze nog woningbouw toe te voegen.

Voor het buitengebied is onze ambitie een duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw, waarbij de gemeente ook als samenwerkingspartner bijdraagt aan de wettelijke doelstellingen voor natuur.

Ontwikkelingen

De woningmarkt staat onder druk. De prijzen van koopwoningen zijn hoog en de wachttijden voor sociale huur lang. Het blijkt moeilijk om voldoende betaalbare nieuwbouwwoningen te realiseren. Met het wetsvoorstel *Versterking regie op de volkshuisvesting* wordt het voor overheden mogelijk om beter en sneller te sturen op hoeveel, waar en voor wie er wordt gebouwd.

De publieke en politieke druk om nieuwe woningbouw te realiseren is groot. De gemeente kan dat niet alleen en werkt hieraan in een speelveld met partijen die het samen moeten doen. Dat maakt investeren in samenwerking en begrip van elkaars positie belangrijk.

Op grond van de Omgevingswet moet de gemeente per 1 januari 2032 beschikken over een gebiedsdekkend omgevingsplan. Dit is een ingrijpende operatie waarvoor een transitiestrategie moet worden opgesteld waarin een planning is opgenomen, wat de kosten zijn en welke capaciteit dit vraagt.

In het buitengebied van onze gemeente hebben de opgaven vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) op natuur, water en klimaat grote gevolgen voor de agrarische sector. Wij hebben als gemeente de oplossing niet voorhanden en kunnen de doelstellingen en opgaven vanuit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering niet veranderen. Wel hebben wij de ambitie mee te denken over de grote opgaven waar de agrarische sector voor aan de lat staat.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen :

1. Opvoeren aantal opgeleverde woningen
Met het opvoeren van het gemiddeld aantal opgeleverde woningen per jaar van 180 via 210 naar uiteindelijk 250 woningen, inclusief het aandeel sociale woningbouw, willen we meer woningzoekenden aan een woning helpen.
2. Vaststellen gebiedsdekkend omgevingsplan
Vaststellen gebiedsdekkend omgevingsplan om te kunnen voldoen aan het wettelijke vereiste en woningbouw niet te laten stagneren vanwege ontbrekende regelgeving.
3. Realiseren gebiedsplannen
Het in samenspraak van de agrarische sector realiseren van een aantal gebiedsplannen die een antwoord geven op de gestelde doelen vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (water, natuur en klimaat), waarbij er sprake is van een duurzaam landbouw perspectief.
4. Regie woningbouw
Meer regie op het woningbouwprogramma zodat het programma beter aansluit bij de woonbehoefte van de diverse doelgroepen, waaronder de zorgdoelgroepen.
5. Beter benutten bestaande woningvoorraad

Wat gaan we er voor doen?

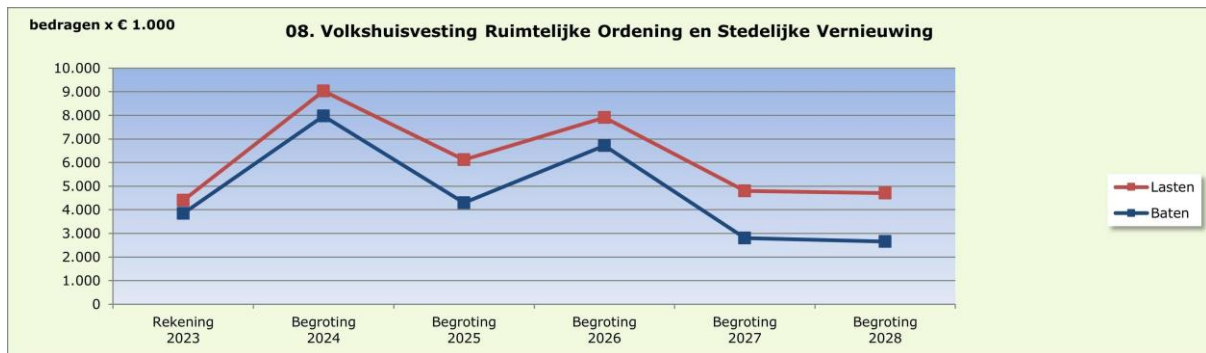
Activiteiten :

1. Opvoeren aantal opgeleverde woningen
 - a. We vergroten onze effectiviteit door nadrukkelijker in te zetten op prioritering en projectsturing. Onder andere via een recent doorgevoerde organisatiewijziging.
 - b. De planvoorraad projecten vergroten we door het vaststellen van enkele ruimtelijke visies (Oude Rijnzone, Centrumplan), die bijdragen aan de woningbouw op de (middel)lange termijn en het starten van de woningontwikkeling op de locatie VV Bodegraven.
 - c. We versterken de samenwerking met het werkveld door toenadering en begrip te organiseren wat moet leiden tot het sneller oplossen van vertragingen die gevolg zijn van onvoldoende effectieve samenwerking.
 - d. We realiseren voor een aantal bijzondere doelgroepen zoals arbeidsmigranten, statushouders, starters en woonwagendwoneers versneld (tijdelijke) woningen.
 - e. We overwegen of er een aanpassing in het grondbeleid nodig en te realiseren is.
2. Vaststellen gebiedsdekkend omgevingsplan
 - a. We stellen een transitiestrategie vast waarin de planning, budget en capaciteitsbehoefte zijn opgenomen.
 - b. We werken aan het opstellen van het omgevingsplan, op basis van de transitiestrategie.
 - c. We actualiseren de omgevingsvisie en stellen programma's op als basis voor de ontwikkelingen die opgenomen kunnen worden in het omgevingsplan.
3. Realiseren gebiedsplannen
 - a. We geven uitvoering aan het toekomstperspectief Polder Middelburg Tempelpolder.
 - b. We stellen een gebiedsplan op voor de Reeuwijkse Plassen.
 - c. We stellen een gebiedsplan op voor de polders in Bodegraven Noord in kader van de Gebiedsgerichte aanpak Nieuwkoopse Plassen.

- d. We stellen gebiedsplannen op voor de Polders Reeuwijk, Binnenpolder en Westeinde van Waarder.
- 4. Regie woningbouw
 - a. Vooruitlopend op het op te stellen volkshuisvestelijk programma, passen we de huidige woonvisie aan m.b.t. percentages betaalbare woningbouw en maken we het mogelijk om te sturen op de hele portefeuille i.p.v. per project.
 - b. We stellen een volkshuisvestelijk programma op, waarin aandacht wordt besteed aan de gevolgen van bevolkingsprognoses voor de woonbehoefte en daarmee samenhangende opgave voor woningbouw en passende huisvesting van de diverse doelgroepen. Een woonvisie maakt onderdeel uit van het volkshuisvestelijk programma. Omdat het volkshuisvestelijk programma een plek krijgt in de beleidscyclus van de Omgevingswet kunnen de instrumenten van de Omgevingswet worden ingezet om voor voldoende passende woningen te zorgen.
 - c. Bijdragen aan het realiseren van betere aansluiting tussen de sociale woningbouwambities van de gemeente en de investeringsagenda van de woningcorporatie.
- 5. Beter benutten bestaande woningvoorraad
 - a. We stellen een beleidsnota op voor het splitsen van woningen.
 - b. We stellen een actieprogramma op 'Stimuleren doorstroming ouderen' met als doel om ouderen die in een grote woning wonen en best kleiner willen wonen informatie en waar nodig hulp en ondersteuning te geven om van verhuishwens naar verhuizing te komen. Hierdoor komen grote woningen beschikbaar voor gezinnen en starterswoningen voor starters. Zo kan een verhuisketen ontstaan van tenminste 3 verhuizingen per oudere die doorstroomt.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000						
Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 4.408	- 9.036	- 6.126	- 7.911	- 4.801	- 4.705
Baten	3.852	7.976	4.301	6.715	2.801	2.652
Totaal Saldo van baten en lasten	- 556	- 1.060	- 1.825	- 1.196	- 2.000	- 2.053
Mutatie reserves						
Lasten	- 256	- 299	- 226	- 778	- 24	- 20
Baten	-	53	348	152	-	-
Totaal Mutatie reserves	- 256	- 246	123	- 626	- 24	- 20
Resultaat	- 812	- 1.307	- 1.702	- 1.822	- 2.024	- 2.073



De schommelingen in deze grafiek worden verklaard door het onregelmatige verloop van de resultaten in de grondexploitaties. Voor 2026 worden nog grotere uitgaven en ontvangsten verwacht, waarna vanaf 2027 de resultaten in de grondexploitaties "opdrogen".

Indicatoren

BBV indicatoren

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Eenheid	Periode		Bodegraven-Reeuwijk	Gemeenten 25.000 tot 50.000 inwoners
8.01 WOZ-waarde woningen	dt/euro	2023	●	434	362
8.02 Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2023	●	6,8	8,4
8.03 Demografische druk	%	2024	●	80,6%	79,5%
8.04 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	euro	2024	●	1.232	867
8.05 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2024	●	1.353	949

Overige indicatoren

Uitkomstindicator	eenheid	Bodegraven-Reeuwijk				gemeente 25-50k inw.			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Woningen	Aantal *1000	14,5	14,68	14,85	15,07				
Leegstand woningen	%	1	1	2	2	1	2	2	2

Beleidsindicator	Streefwaarde	Huidige stand	Toelichting
Woningbouwproductie, gemiddeld aantal woningen per jaar	250	Prognose gemiddeld 286 per jaar (peiljaar 2023)	Te realiseren woningen 2023 – 2026: 1146 De markt staat voor zowel koop- als huurwoningen onder druk, planuitval is hoog.

Verbonden Partijen

- Omgevingsdienst Midden-Holland
Voert de milieu-, bouw- en woningtoezichttaken uit in opdracht van de aangesloten gemeenten in Midden-Holland en de provincie Zuid-Holland.
- Gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum
Beheert archiefbescheiden (zoals bouwtekeningen) die niet voor vernietiging in aanmerking komen.
- Groenalliantie / Staatsbosbeheer
Groenalliantie Midden-Holland e.o. is een samenwerkingsverband van de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen, Krimpen aan den IJssel en Krimpenerwaard. Doel van de samenwerking is het ontwikkelen en beheren van natuur- en recreatiegebieden in deze gemeenten en daarmee een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat realiseren.
- Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland
De Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten: Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Velsen, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.

Nota's en lokale regelgeving

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

Woonvisie 2021-2025 'Een groot gevoel voor urgentie'.pdf
Verordening doelgroepen woningbouw Bodegraven-Reeuwijk 2021.pdf
huisvestingsverordening-bodegraven-reeuwijk-2023.pdf
toekomstvisie bodegraven-reeuwijk 2021.pdf
Toekomstperspectief Middelburg-Tempel Polder.pdf

9. Bestuur en ondersteuning



Ambitie

Als gemeente zetten we ons in voor de gemeenschap gevormd door onze inwoners en bedrijven. Onze ambitie is een efficiënt en effectief werkende gemeentelijke organisatie te zijn. We maken de werking van de lokale democratie mogelijk. Dit doen we onder meer door transparante besluitvorming en helder beleid. De gemeentelijke organisatie is betrouwbaar, betaalbaar, daadkrachtig en legt verantwoording af.

Ontwikkelingen

Dienstverlening:

Met de implementatie van programma dienstverlening wordt beter gestuurd op de kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening. We optimaliseren de toegang door KCC en Burgerzaken samen te voegen (Publiekszaken) en naar het gemeentehuis te halen. We optimaliseren onze bereikbaarheid, het meldingssysteem, het klantcontactsysteem. Daarnaast maken we standaardprocessen efficiënter en digitaliseren en automatiseren ze waar mogelijk. Met name in de buitenruimte werken we steeds meer data gericht.

Organisatie:

De transitie van een zelforganiserende organisatie naar een organisatie met een heldere structuur, is met het besluit voor het inregelen van een middenkader, bijna afgerond. Het aanbrengen van meer structuur en coördinatie binnen de organisatie blijft een belangrijk thema, waarbij taakduidelijkheid aanspreekbaarheid mogelijk maakt en het aanstellen van teamleiders borgt dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. In kwartaal 4 van 2024, zal de hele gemeente voorzien zijn van teamleiders en coördinatoren. Met het inregelen van het middenkader wordt er de juiste zorg en aandacht gegeven aan medewerkers. Hierdoor ontstaat er ruimte bij de Domein Regisseurs om op strategisch niveau de koers en visie van de organisatie te bepalen. Dit draagt bij aan een verdere professionalisering en betere dienstverlening. De budgetverantwoordelijkheid en het omgekeerd mandaat liggen laag in de organisatie zodat de vakmensen zich met groot eigenaarschap op hun doelen kunnen richten en inzicht hebben in de kosten en mogelijke besparingen.

Bestuur:

Het bestuur zet in op uitvoering van het coalitieprogramma en op verantwoording (transparantie). De financiële opgave van de gemeente blijven we herhalen zodat iedereen scherp aan de wind blijft zeilen.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen :

1. Respectvolle, eerlijke, betrouwbare en open dienstverlening
 - Respectvol: iedereen is welkom, u ervaart weinig belemmeringen; onze taal is begrijpelijk.
 - Eerlijk: meldingen handelen we op tijd af. Duurt het toch langer? U hoort het van ons.
 - Betrouwbaar: we meten wat we doen en hoe we vooruitgaan met onze dienstverlening.
 - Open: meldingen zijn eenvoudig zelf te doen, digitaal, telefonisch of aan de balie; we zeggen wat we doen: u weet wat u waar, wanneer en van wie kan verwachten.
2. Een daadkrachtige en efficiënte organisatie

Een daadkrachtige en efficiënte organisatie is een gestroomlijnde organisatie waarin middelen optimaal worden ingezet en beleid effectief wordt uitgevoerd. We streven bijvoorbeeld naar meer grip op overeenkomsten en subsidies. Rechtmatigheid en doelmatigheid van overeenkomsten en subsidies is belangrijk om publieke middelen verantwoord in te zetten. Door ervoor te zorgen dat middelen effectief worden besteed, waarborgen we transparantie en voorkomen we misbruik. Dit draagt bij aan een eerlijke en efficiënte dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven.
3. Een vastgoedportefeuille die aansluit bij maatschappelijke functies.

Voor deze portefeuille zijn vervolgens benodigde middelen beschikbaar om vastgoed te verduurzamen en te beheren. De beoogde bezuiniging conform coalitieakkoord is met het vaststellen van de begroting 2024-2027 geleverd door op andere onderdelen te bezuinigen. De beoogde extra bezuiniging op vastgoed is € 125.000,- in 2025, oplopend tot € 500.000,- structureel vanaf 2028. In 2025 wordt de gemeenteraad keuzes aan de hand van een afwegingskader voorgelegd. Dit project wordt in samenhang met 'verduurzaming vastgoed' en het 'voorzieningenonderzoek' uitgevoerd.
4. Belastingtaken en de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) tijdig, volledig en rechtmatig uitvoeren (via BSGR)

Met het heffen van gemeentelijke belastingen zorgen wij voor inkomsten om ons lokale beleid uit te voeren. We doen dat zorgvuldig en rekening houdend met ons belastingbeleid. Heldere, feitelijk onderbouwde afspraken worden elk jaar weer gemaakt om onze rol als solide, betrouwbare en transparante overheid waar te maken. In het verlengde daarvan houdt de kostendekkendheid van de leges ook onze aandacht.
5. Goed bestuur door middel van transparante en verantwoorde besluitvorming en uitvoering van beleid

Goed bestuur betekent dat besluitvorming transparant en verantwoord verloopt. Dit versterkt de samenwerking tussen de raad en het college. Bovendien bevordert een transparant en betrokken bestuur de interactie met de samenleving. Hierdoor kan beleid beter aansluiten op de behoeften van inwoners. Daarnaast betekent goed bestuur dat we zicht houden op gemeenschappelijke regelingen om de activiteiten en richting van deze regelingen in lijn te houden met de lokale belangen en beleidsdoelen.

Wat gaan we er voor doen?

Activiteiten :

1. Respectvolle, eerlijke, betrouwbare en open dienstverlening
 - a. We hebben grip op de aantallen en kwaliteit van alle publiekszaken gerelateerde producten en processen. Dit doen we door een dashboard in te richten/uit te breiden en te gebruiken voor actieve sturing.
 - b. We breiden het klanttevredenheidsonderzoek uit van alleen telefonie, naar ook reisdocumenten, e-mail en social mediakanalen.
 - c. Implementatie van een klantcontactstelsel voor de Frontoffice, zodat inwoners hun verhaal niet onnodig vaak hoeven te doen en sneller antwoord krijgen over de status van bepaalde verzoeken
2. Een daadkrachtige en efficiënte organisatie
 - a. Het toepassen van een middenkader. Hiermee wordt er gezorgd voor meer zorg en aandacht voor de medewerkers en hun werkzaamheden. Dit biedt voor het Management Team ook meer ruimte om zich te richten op het ontwikkelen van de strategische visie en koers van de organisatie.
 - b. We gaan een aantal processen beschrijven en optimaliseren. Daar kijken we dan naar volgens 'LEAN' principes naar om het te optimaliseren. Dit geeft efficiency in bestede tijd en doorlooptijd. Kanaliseren betekent dat we voorkomen dat we via verschillende kanalen benaderd worden en aan dezelfde vraag werken met kans op tegenstijdige antwoorden.
 - c. Beter overzicht van onze middelen en capaciteit creëren met het gebruik van de personeelsmonitor.
 - d. Rechtmatigheid en doelmatigheid waarborgen van overeenkomsten en subsidies. Dit doen we door na te gaan of deze op de juiste manier aangaan. Daarnaast ook door kritisch te kijken naar welke doelstellingen hiermee worden gerealiseerd.
3. Een vastgoedportefeuille die aansluit bij maatschappelijke functie.

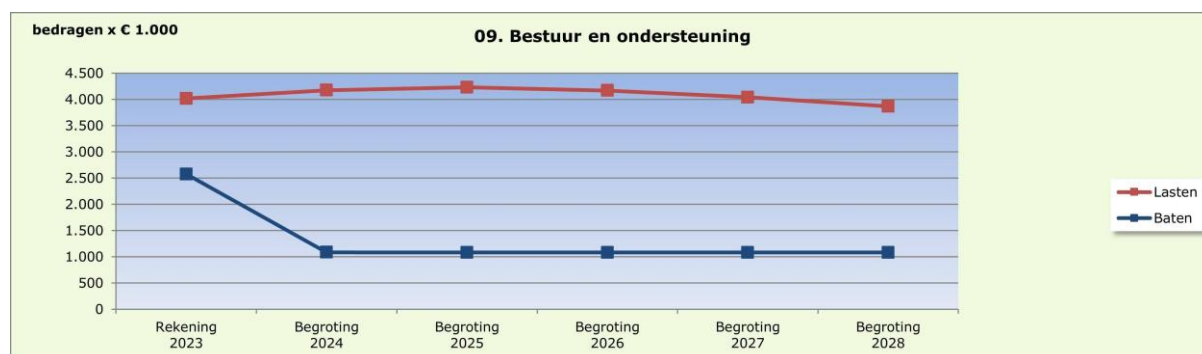
De regie op maatschappelijk vastgoed verbeteren en de taakstellende bezuiniging realiseren.

 - a. We stellen nieuwe meerjaren onderhouds- en investeringsplannen op.
 - b. We doen correcties op contracten ter optimalisering van de contractuitvoering voor de resterende contractduur.
 - c. We voeren een voorzieningenonderzoek uit en brengen de vastgoedportefeuille in overeenstemming met de gemeentelijke opgaven.
4. Belastingtaken en de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) tijdig, volledig en rechtmatig worden uitgevoerd (via BSGR)
 - a. Belastingaanslagen worden op een efficiënte wijze opgelegd en ingevorderd. (via BSGR)
 - b. Verzoeken om kwijtschelding worden op een efficiënte wijze afgehandeld waarbij de administratieve lasten voor de burger tot een minimum worden beperkt. (via BSGR)
5. Goed bestuur door middel van transparante en verantwoorde besluitvorming en uitvoering van beleid
 - a. Het uitwerken en monitoren/evalueren van de participatieverordening.
 - b. Van iedere gemeenschappelijke regeling is doorlopend een regieambtenaar beschikbaar.
 - c. De financiële opgave van de gemeente is goed opgepakt. We zetten het ingezette beleid door.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 4.017	- 4.176	- 4.231	- 4.170	- 4.041	- 3.866
Baten	2.574	1.087	1.081	1.081	1.081	1.081
Totaal Saldo van baten en lasten	- 1.443	- 3.089	- 3.150	- 3.089	- 2.960	- 2.785
Mutatie reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	450	-	-	-	-	-
Totaal Mutatie reserves	450	-	-	-	-	-
Resultaat	- 993	- 3.089	- 3.150	- 3.089	- 2.960	- 2.785



De hoge baten in 2023 zijn toe te schrijven aan de incidentele opbrengst van de entrance fee voor het tankstation aan de Goudseweg.

Indicatoren

Overige indicatoren

Beleidsindicator	Streefwaarde	Huidige stand	Toelichting
Gemiddelde score klanttevredenheidsonderzoek	7,5	6,9 (stand Q2 2024)	
% WOO-verzoeken binnen wettelijke termijn beantwoord	100%	58% (peiljaar 2023)	Totaal 26 verzoeken. Het betreft hier Woo-verzoeken waarbij het besluit door de gemeente wordt genomen.

Verbonden Partijen

- **Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland**
De Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten: Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Velsen, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.
- **Regio Midden Holland**
De samenwerking in Regio Midden-Holland is een netwerksamenwerking van de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas en andere partijen, zoals onderwijs, bedrijfsleven, andere overheden en kennisinstituten.
- **Gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum**
beheert de archiefbescheiden die niet voor vernietiging in aanmerking komen.

Nota's en lokale regelgeving

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

[Participatieverordening 2021.pdf](#)

[Regeling resultaatverantwoordelijkheid 2017.pdf](#)

[Verordening burgerinitiatief gemeente Bodegraven-Reeuwijk 2011.pdf](#)

[Verordening op de auditcommissie 2016.pdf](#)

10. Alg. dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhead



Ambitie

Een solide financiële positie van de gemeente die wendbaar en weerbaar is. Dit wordt het meest zichtbaar in de ambitie van het terugdringen van de leningschuld.



Ontwikkelingen

Gemeentefonds

De effecten van de september-circulaire zijn in deze begroting verwerkt. Die effecten zijn overigens marginaal te noemen en komen neer op een beperkte verhoging van de accessen. Verder is de circulaire beleidsarm te noemen, omdat het kabinet er nog niet in was geslaagd nieuw beleid in deze circulaire te verwerken.

Rente

Ontwikkeling van rente ten opzichte van huidige leningenportefeuille.

De huidige rente is hoger dan de omslagrente van onze leningenportefeuille. Een nieuwe lening heeft per definitie een hoger rentepercentage dan nu. Op korte termijn verwachten we geen leningen aan te hoeven gaan.

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen:

1. Sluitend financieel meerjarenperspectief
Een sluitend financieel meerjarenperspectief is noodzakelijk wil de gemeente niet onder preventief toezicht van de provincie worden geplaatst. Deze doelstelling is op het moment, gelet op de activiteiten die worden ingezet om doelstelling 2 (terugdringen leningschuld) te realiseren, niet in het geding.
2. Terugdringen schuldpositie
De huidige schuldenpositie is met 150 miljoen te hoog en moet naar een meer aanvaardbare en betaalbare omvang worden teruggebracht. Doelstelling is dat de schuldquote per 2040 maximaal op 116% en op langere termijn onder 90% komt.
3. Een solide reservepositie en een weerstandsratio van minimaal 2,0
Om de gemeente Bodegraven-Reeuwijk weerbaar te houden is een solide reservepositie noodzakelijk. Om dit te bereiken streven we naar een weerstandsratio van minimaal 2,0

Wat gaan we er voor doen?

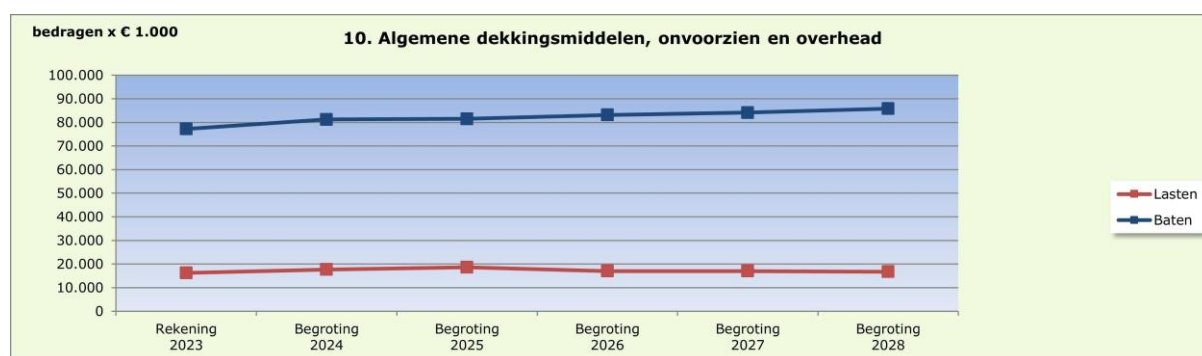
Activiteiten

1. Sluitend financieel meerjarenperspectief
 - a. We bieden P&C producten, zoals begroting en voorjaarsnota, aan de gemeenteraad aan die tenminste sluitend zijn. Niet alleen in cijfers onderaan de streep, maar ook reëel en materieel. Reëel wil daarbij zeggen dat alle te voorziene lasten en baten ook daadwerkelijk in de ramingen zijn opgenomen. Materieel wil zeggen dat structurele uitgaven door structurele inkomsten moeten zijn gedekt.
 - b. Wij vertalen de ontwikkeling in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds tijdig naar consequenties voor gemeentelijk beleid.
2. Terugdringen schuldpositie
 - a. We gaan terughoudend om met nieuwe investeringen. Iedere nieuwe investering, die niet voorzien is in de huidige ambities en noodzakelijke vervangingen, betekent een extra druk op de leningenportefeuille.
 - b. We onderzoeken alternatieven om bestaande en nieuwe onderwijshuisvesting te financieren.
3. Een solide reservepositie en een weerstandsratio van minimaal 2,0
Bij ieder P&C-document rapporteren we over de omvang van de reserve en sturen we op een weerstandsratio van 2,0 of hoger.

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000

Wat mag het kosten?	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten	- 16.270	- 17.643	- 18.606	- 17.049	- 16.972	- 16.756
Baten	77.179	81.220	81.498	83.175	84.127	85.783
Totaal Saldo van baten en lasten	60.908	63.578	62.892	66.126	67.155	69.027
Mutatie reserves						
Lasten	- 2.255	- 4.751	- 3.682	- 8.393	- 6.417	- 6.854
Baten	117	-	-	-	-	-
Totaal Mutatie reserves	- 2.138	- 4.751	- 3.682	- 8.393	- 6.417	- 6.854
Resultaat	58.771	58.827	59.210	57.733	60.738	62.173



Het hierboven gepresenteerde saldo van baten en lasten kan als volgt gespecificeerd worden opgenomen.

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhead	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Algemene dekkingsmiddelen				
Uitkeringen Gemeentefonds	63.762	65.252	66.090	67.680
OZB woningen	8.450	8.445	8.450	8.450
OZB niet-woningen	5.340	5.340	5.340	5.340
Belastingen overig	12	12	12	12
Treasury	388	522	690	781
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	77.952	79.571	80.582	82.264
Onvoorzien				
Onvoorzien	- 900	491	691	886
Totaal Onvoorzien	- 900	491	691	886
Overhead				
Overhead	- 14.142	- 13.918	- 14.100	- 14.105
Totaal Overhead	- 14.142	- 13.918	- 14.100	- 14.105
Vennootschapsbelasting				
Vennootschapsbelasting	- 18	- 18	- 18	- 18
Totaal Vennootschapsbelasting	- 18	- 18	- 18	- 18
Totaal	62.892	66.126	67.155	69.027

Voor de vennootschapsbelasting is geen raming opgenomen. De gedachte hierachter is dat eventueel te betalen vennootschapsbelasting wordt veroorzaakt door winsten in de grondexploitaties. Een in enig jaar te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting wordt in datzelfde jaar direct gedekt door een beschikking over de reserve grondexploitatie. Daarmee is er voor de begroting geen budgettair effect.

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient inzicht te worden verstrekt hoe het bedrag van de overhead tot stand is gekomen. In onderstaande tabel is dat inzichtelijk gemaakt.

Specificatie 0.4 Overhead	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal van de lasten	- 15.189	- 14.876	- 15.057	- 15.062
Totaal van de baten	57	57	57	57
Per saldo lasten	- 15.132	- 14.818	- 15.000	- 15.005
Toegerekend aan:				
Investerings	700	700	700	700
Grondexploitatie	145	100	100	100
Voorzieningen	145	100	100	100
Totaal toegerekend	990	900	900	900
Netto lasten 0.4 overhead	- 14.142	- 13.918	- 14.100	- 14.105

Hierbij wordt opgemerkt dat netto lasten van de overhead niet per programma worden toegerekend, maar in één bedrag in dit programma worden opgenomen.

Indicatoren

Indicatoren die inzicht geven in de financiële weerbaarheid zijn opgenomen in de aanbestedingsbrief en paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Verbonden Partijen

- BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)
- Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland
De Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten: Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Velsen, Voorschoten, Waddinxveen, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.

Nota's en lokale regelgeving

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

[Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.pdf](#)
[Financiële verordening gemeente Bodegraven-Reeuwijk 2017.pdf](#)
[Addendum Financiële verordening 2017 van 9 januari 2024.pdf](#)
[Normenkader 2023-2024.pdf](#)
[Verordening gemeentegaranties 2012.pdf](#)
[Controleverordening 2011.pdf](#)
[Treasurystatuut_2021.pdf](#)
[Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2021.pdf](#)
[Planning P&C cyclus.pdf](#)

Paragrafen

1. Lokale heffingen

Wat is het doel van deze paragraaf?

Deze paragraaf geeft een overzicht op hoofdlijnen van de diverse gemeentelijke belastingen, heffingen en rechten die bij de diverse programma's in de programmabegroting geraamd zijn. In het kort geven we aan welk beleid we in het begrotingsjaar gaan voeren ten aanzien van de lokale heffingen. Het lokale beleid is vastgelegd in de belastingverordeningen. Verder is een overzicht opgenomen van de geraamde opbrengsten, wordt aandacht besteed aan de lokale belastingdruk en aan het kwijtscheldingsbeleid.

Doelstellingen

1. Heffing van gemeentelijke belastingen conform de wettelijke regelingen en de door de raad vastgestelde tarieven.
2. De opbrengsten van de belastingen en rechten moeten kostendekkend zijn.
3. Kwijtschelding aan die belastingplichtigen die over onvoldoende financiële middelen beschikken om te betalen.
4. Uitvoering van de Wet WOZ conform de wettelijke bepalingen en de door de Waarderingskamer vastgestelde normen.

Doelstelling 1

Activiteiten om deze doelstellingen te bereiken

1.1 Voor alle heffingen wordt aan de raad voorgesteld om een nieuwe verordening voor 2025 vast te stellen.

1.2 De uitvoering van de taken in het kader van de heffing en invordering van de onroerende-zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing, de reinigingsrechten, de rioolheffing, de toeristenbelasting, de forensenbelasting, de precariobelasting en de leges omgevingsvergunningen is overgedragen aan de Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) uit Leiden.

1.3 Ook de afhandeling van de bezwaren tegen de diverse aanslagen gemeentelijke belastingen wordt door de BSGR uitgevoerd. Afhandeling moet geschieden binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn. Zowel de Wet WOZ (artikel 30 lid 9) als de gemeentewet (artikel 236 lid 2) geven, in afwijking van artikel 7:10 van de Awb, aan dat uitspraak moet worden gedaan in het kalenderjaar waarin het bezwaarschrift is ontvangen. Dit betekent dus uitspraak doen vóór 31 december 2025. Uiteraard wordt in de meeste gevallen eerder uitspraak gedaan en niet tot de uiterste datum gewacht.

Doelstelling 2

Activiteiten om deze doelstellingen te bereiken

2.1 Uitgangspunt is dat de tarieven voor de belastingen en rechten de voor 2025 verwachte koopkrachtontwikkeling volgen en daarom met 2,9% worden verhoogd.

2.2 Bij de reinigingsheffingen, de rioolheffing en de liggelden wordt voorgesteld om naast de inflatiecorrectie een extra verhoging door te voeren met als doel om in de komende jaren naar 100% kostendekkendheid door te groeien.

Doelstelling 3

Activiteiten om deze doelstellingen te bereiken

3.1 Ook de uitvoering van de kwijtschelding van de onder doelstelling 1.2 genoemde heffingen wordt door de BSGR verzorgd. Uiteraard mag de gemeente wel de daarbij te hanteren kwijtscheldingsnorm bepalen. De Gemeente Bodegraven-Reeuwijk hanteert een kwijtscheldingsnorm van 100% van het bijstandsniveau. Dit is het maximale percentage dat de gemeente volgens de wet mag hanteren.

3.2 Bij personen met een bijstandsuitkering worden de gebruikersheffingen automatisch kwijtgescholden. Niet bijstandsgerechtigden met een inkomen op bijstandsniveau kunnen op verzoek voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Doelstelling 4

Activiteiten om deze doelstellingen te bereiken

4.1 De uitvoering van de taken in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) is overgedragen aan de Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) uit Leiden.

4.2 In het kader van de Wet WOZ wordt het complete onroerende zaken bestand door de BSGR opnieuw gewaardeerd naar het prijspeilniveau 1 januari 2024.

4.3 De beschikkingen worden door de BSGR begin 2025 verstuurd. De nieuw vast te stellen waardes, die o.a. als grondslag dienen voor de gemeentelijke onroerende-zaakbelastingen, zullen voor een periode van één jaar gelden. Al sinds 2007 worden de WOZ-waardes namelijk jaarlijks vastgesteld.

4.4 Ook de afhandeling van de bezwaren tegen de WOZ-beschikkingen wordt door de BSGR uitgevoerd. Ook hier geldt weer dat afhandeling moet geschieden binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn en dus uiterlijk vóór 31 december 2025.

Overzicht tarieven

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Voorgesteld wordt om de opbrengst van de OZB met de algemene inflatiecorrectie van 2,9% te verhogen. Dat betekent echter niet dat de voor 2024 vastgestelde tarieven zonder meer met dit percentage kunnen worden verhoogd. Om tot een goede tariefberekening te komen zullen eerst 2 tussenstappen genomen moeten worden:

1. herberekening van de tarieven voor 2024 aan de hand van de definitieve cijfers omtrent de waardeontwikkeling tussen 1 januari 2022 en 1 januari 2023: een verordening OZB moet altijd vóór 1 januari van het belastingjaar worden vastgesteld. Op dat moment zijn de definitieve cijfers omtrent de WOZ-waardeontwikkeling echter nog niet bekend. Daarom wordt bij het berekenen van de tarieven uitgegaan van een prognose. Dat kan dus betekenen dat de tarieven, als de definitieve cijfers omtrent de waardeontwikkeling afwijken van de prognose, iets te laag of te hoog worden vastgesteld. En als deze te hoog of te laag vastgestelde tarieven dan weer als basis dienen voor de tarieven van het jaar daarop, dan blijft die te hoge of te lage tariefstelling bestaan. Aan de raad is daarom toegezegd om eenmaal vastgestelde tarieven eerst te herrekenen aan de hand van de definitieve cijfers omtrent de waardeontwikkeling en deze herrekenende tarieven dan als basis te laten dienen voor het jaar daarop.
2. correctie van de voor 2024 herrekenende tarieven aan de hand van de waardeontwikkeling tussen 1 januari 2023 en 1 januari 2024. Begin 2025 zullen door de BSGR nieuwe WOZ-waardes worden vastgesteld, die als grondslag zullen dienen voor de OZB. Deze nieuwe WOZ-waardes worden vastgesteld naar het prijspeelniveau van 1 januari 2024. Voor 2024 golden als grondslag voor de OZB nog WOZ-waardes die waren vastgesteld naar het prijspeelniveau 1 januari 2023. De voor 2024 vastgestelde of herrekenende tarieven moeten daarom worden gecorrigeerd voor de gemiddeld opgetreden waardestijging (of –daling) die tussen 1 januari 2023 en 1 januari 2024 heeft plaatsgevonden. Wanneer een dergelijke correctie niet zou worden toegepast en de voor 2024 vastgestelde of herrekenende tarieven met 2,9% zouden worden opgehoogd, zouden bij een stijging van de WOZ-waarde te hoge tarieven worden vastgesteld en zou de opbrengst van de OZB dus meer stijgen dan nu wordt voorgesteld.

Vergelijking van de tarieven voor 2025 met die van 2024, uitgaande van een verhoging met 2,9%, geeft dan het volgende beeld:

Onroerende zaak belasting - tarieven	Begroting 2024 (vastgesteld)	Begroting 2024 (gecorrigeerd)	Begroting 2025
Woningen - eigenaar	0,1280%	0,1254%	0,1290%
Niet-woningen - gebruiker	0,6711%	0,6578%	0,6757%

Opmerking verdient nog wel het volgende: bovengenoemde berekeningen zijn gebaseerd op een indicatie met betrekking tot de waardeontwikkeling. De kans is daardoor aanwezig dat de tarieven voor 2025 in verband met de definitieve cijfers omtrent de ontwikkeling van de WOZ-waardes moeten worden bijgesteld. In het kader van de vaststelling van de Verordening OZB in december 2024 wordt u hierover nader geïnformeerd.

Toeristenbelasting

Voorgesteld wordt om de opbrengst van de toeristenbelasting met de algemene inflatiecorrectie van 2,9% te verhogen. Vergelijking van de tarieven voor 2025 met die van de twee voorgaande jaren geeft dan het volgende beeld:

Toeristenbelasting - tarieven	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Algemeen tarief	€ 3,65	€ 4,00	€ 4,10
Hotels en pensions	€ 2,75	€ 3,00	€ 3,10
Vakantieparken	€ 2,35	€ 2,55	€ 2,65
Campings en b&b's	€ 1,85	€ 2,00	€ 2,05

Precariobelasting

Voorgesteld wordt om de tarieven voor de precariobelasting met alleen de inflatiecorrectie van 2,9% te verhogen. Vergelijking van de tarieven voor 2025 met die van de twee voorgaande jaren, geeft dan het volgende beeld:

Precariobelasting - tarieven	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Precario op kabels en leidingen - tarief per meter	vervallen	vervallen	vervallen
Precario op terrassen - tarief per meter ²			
- per week	€ 1,11	€ 1,15	€ 1,18
- per maand	€ 3,39	€ 3,53	€ 3,63
- per jaar	€ 28,45	€ 29,64	€ 30,49
Precario op bouwmaterialen - tarief per meter ²			
- per week	€ 1,11	€ 1,15	€ 1,18
- per maand	€ 3,39	€ 3,53	€ 3,63
- per jaar	€ 28,45	€ 29,64	€ 30,49
Precario op uitstallingen - tarief per meter ²			
- per week	€ 1,11	€ 1,15	€ 1,18
- per maand	€ 3,39	€ 3,53	€ 3,63
- per jaar	€ 28,45	€ 29,64	€ 30,49

Forensenbelasting

Voorgesteld wordt om de opbrengst van de forensenbelasting met de algemene inflatiecorrectie van 2,9% te verhogen. Om dat te bereiken zal in ieder geval het maximumbedrag van de forensenbelasting met 2,9% moeten worden verhoogd. Vorig jaar is daarnaast ook het percentage verhoogd van 1% naar 1,25% van de WOZ-waarde, omdat gebleken was dat wanneer alleen het maximumbedrag stijgt er steeds meer objecten waren waarvan de WOZ-waarde lager was dan de maximumgrondslag en waarvoor dus niet het maximumbedrag werd geheven. Feitelijk werden die objecten dan in een vrijwel gelijkblijvende of dalende woningmarkt bevoordeeld ten opzichte van objecten die wel een hogere WOZ-waarde hadden. Verhoging van het percentage lijkt dit jaar echter niet nodig. Door de verwachte gemiddelde stijging van de WOZ-waardes zullen namelijk ook de objecten die een lagere WOZ-waarde hebben dan de maximumgrondslag in waarde stijgen en dus ook meer forensenbelasting gaan betalen dan vorig jaar.

Vergelijking van het tarief voor 2025 met dat van de twee voorgaande jaren, geeft dan het volgende beeld:

Forensenbelasting - tarieven	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Forensenbelasting	1% van de WOZ-waarde met een maximum van € 2.941,--	1,25% van de WOZ-waarde met een maximum van € 3.064,--	1,25% van de WOZ-waarde met een maximum van € 3.152,--

Reinigingsheffingen

Voorgesteld wordt om de opbrengst van de reinigingsheffingen met de algemene inflatiecorrectie van 2,9% te verhogen. Daarnaast wordt voorgesteld om in verband met de kostendekkendheid nog een extra verhoging door te voeren van 4,9%, waarmee de kostendekkendheid van de reinigingsheffingen in 2025 op 90% uitkomt. Per saldo stijgen de tarieven voor de reinigingsheffingen dan met 7,8%. En verder wordt dan voorgesteld om de kostendekkendheid in 2026 naar 95% en in 2027 naar 100% te brengen.

Vergelijking van de tarieven voor 2025 met die van de twee voorgaande jaren, geeft dan het volgende beeld:

Afvalstoffenheffing - tarieven	Rekening 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
	vast	variabel	vast	variabel	vast	variabel
Vastrecht éénpersoonshuishouden	€ 239,40		€ 257,40		€ 277,44	
Vastrecht meerpersoonshuishouden	€ 293,52		€ 315,48		€ 340,20	
Inworp ondergrondse container		€ 1,93		€ 2,07		€ 2,23
Lediging 140 liter minicontainer restafval		€ 4,51		€ 4,84		€ 5,21
Lediging 240 liter minicontainer restafval		€ 7,73		€ 8,30		€ 8,94

Reinigingsrechten - tarieven (excl. BTW)	Rekening 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
	vast	variabel	vast	variabel	vast	variabel
Vastrecht	€ 293,52		€ 315,48		€ 340,20	
Inworp ondergrondse container		€ 1,75		€ 2,07		€ 2,23
Lediging 140 liter minicontainer restafval		€ 4,08		€ 4,84		€ 5,21
Lediging 240 liter minicontainer restafval		€ 7,00		€ 8,30		€ 8,94

Rioolheffing

Voorgesteld wordt om de opbrengst van de rioolheffing met de algemene inflatiecorrectie van 2,9% te verhogen. Daarnaast wordt voorgesteld om in verband met de kostendekkendheid nog een extra verhoging door te voeren van 1,9%, waarmee de kostendekkendheid van de rioolheffing in 2025 op 98% uitkomt. Per saldo stijgen de tarieven voor de rioolheffing dan met 4,8%. En verder wordt dan voorgesteld om de kostendekkendheid in 2026 naar 100% te brengen.

Vergelijking van de tarieven voor 2025 met die van de twee voorgaande jaren, geeft dan het volgende beeld:

Rioolheffing - tarieven	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	Eigenarenheffing		
- bij afvoer van huishoudelijk of bedrijfsafvalwater	€ 139,08	€ 144,96	€ 151,92
- bij afvoer van alleen hemelwater	€ 15,36	€ 15,96	€ 16,68
Gebruikersheffing bij een waterverbruik van:			
- 50 m3 of minder	€ 119,64	€ 124,68	€ 130,68
- meer dan 50 m3, maar niet meer dan 100 m3	€ 156,12	€ 162,60	€ 170,40
- meer dan 100 m3, maar niet meer dan 150 m3	€ 198,24	€ 206,52	€ 216,48
- meer dan 150 m3, maar niet meer dan 200 m3	€ 246,84	€ 257,16	€ 269,52
- meer dan 200 m3, maar niet meer dan 300 m3	€ 302,88	€ 315,60	€ 330,84
- meer dan 300 m3, maar niet meer dan 600 m3	€ 434,04	€ 452,16	€ 473,88
- meer dan 600 m3, maar niet meer dan 1.500 m3	€ 935,64	€ 974,88	€ 1.021,68
- meer dan 1.500 m3, maar niet meer dan 3.000 m3	€ 1.403,52	€ 1.462,44	€ 1.532,64
- meer dan 3.000 m3, maar niet meer dan 6.000 m3	€ 2.807,28	€ 2.925,24	€ 3.065,64
- meer dan 6.000 m3, maar niet meer dan 15.000 m3	€ 4.678,80	€ 4.875,36	€ 5.109,36
- meer dan 15.000 m3, maar niet meer dan 30.000 m3	€ 9.358,08	€ 9.751,08	€ 10.219,08
- meer dan 30.000 m3, maar niet meer dan 100.000 m3	€ 18.716,16	€ 19.502,16	€ 20.438,28
- meer dan 100.000 m3	€ 28.074,36	€ 29.253,48	€ 30.657,60

Overige tarieven en heffingen

Voorgesteld wordt om de tarieven van de overige heffingen, waaronder bijvoorbeeld de leges, de grafrechten en de liggelden, met de algemene inflatiecorrectie van 2,9% te verhogen. Daarnaast wordt voorgesteld, zoals ook bij de behandeling van de Voorjaarsnota is aangegeven, om nog een extra verhoging van 5% door te voeren bij de liggelden. Verder heeft uw raad bij de behandeling van de Voorjaarsnota bij motie opgeroepen om de door het college voorgestelde extra verhoging bij de grafrechten niet door te voeren. De inflatiecorrectie wordt bij de grafrechten uiteraard wel doorgevoerd. Wel heeft het college de wens om aanpassingen in de legesverordening grafrechten door te voeren. Bij de behandeling van het raadsvoorstel in december 2024 wordt dit nader toegelicht.

Lokale belastingdruk huishoudens

In vergelijkende overzichten van gemeenten in Nederland wordt vaak de lokale lastendruk van een gemiddelde woning als maatstaf genomen. In onderstaand overzicht treft u een vergelijking aan van enkele heffingen van gemeenten in de regio. Het betreft de heffingen voor het jaar 2024 en is gebaseerd op informatie van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) en de Waarderingskamer. In het overzicht wordt de belastingdruk weergegeven zowel voor een woning met een gemiddelde waarde als voor een woning met een WOZ-waarde van € 375.000. Voor de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden en bij de rioolheffing van het waterverbruik van een gemiddeld gezin.

Lokale lastendruk	Gemiddelde taxatie waarde	Tarief OZB woonruimte	Tarief Afvalstoffen heffing	Tarief Riool rechten	Bij een gemiddelde taxatiewaarde	Bij een taxatiewaarde van € 375.000
Alphen aan den Rijn	€ 374.000	0,0773%	€ 330,24	€ 279,72	€ 899,06	€ 899,83
Zuidplas	€ 434.000	0,1021%	€ 328,43	€ 196,76	€ 968,30	€ 908,06
Bodegraven-Reeuwijk	€ 449.000	0,1280%	€ 353,46	€ 351,48	€ 1.279,66	€ 1.184,94
Leiden	€ 394.000	0,1131%	€ 476,39	€ 254,09	€ 1.176,09	€ 1.154,60
Gouda	€ 334.000	0,0916%	€ 399,27	€ 530,09	€ 1.235,30	€ 1.272,86
Krimpenerwaard	€ 404.000	0,0875%	€ 317,67	€ 268,80	€ 939,97	€ 914,59
Oudewater	€ 420.000	0,1195%	€ 317,60	€ 382,00	€ 1.201,50	€ 1.147,72
Woerden	€ 412.000	0,1176%	€ 311,00	€ 294,00	€ 1.089,51	€ 1.046,00
Nieuwkoop	€ 476.000	0,1066%	€ 355,69	€ 226,56	€ 1.089,67	€ 982,00
Waddinxveen	€ 387.000	0,0877%	€ 380,02	€ 222,34	€ 941,76	€ 931,23
Gemiddeld	€ 408.400	0,1031%	€ 356,98	€ 300,58	€ 1.082,08	€ 1.044,18

Bron: COELO en Waarderingskamer

Uit het vorenstaande overzicht blijkt dat het OZB-tarief van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk in 2024 het hoogste tarief is van de regio. Het tarief van de afvalstoffenheffing is iets lager dan het gemiddelde. Het tarief voor de rioolheffing is niet het hoogste, maar ligt nog wel ruim boven het gemiddelde. De totale belastingdruk in 2024 is bij een woning met een gemiddelde taxatiewaarde de hoogste van de regio en bij een woning met een WOZ-waarde van € 375.000 de op één na hoogste.

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is mogelijk indien is vastgesteld dat er onvoldoende financiële middelen om te betalen aanwezig zijn. Verder is kwijtschelding afhankelijk van de betalingscapaciteit van de belastingplichtige. De betalingscapaciteit wordt vastgesteld door van het netto besteedbare inkomen, bepaalde vaste lasten - zoals de kosten van bestaan - af te trekken. Deze kosten van bestaan (ook wel de kwijtscheldingsnorm genoemd) zijn voor decentrale overheden vastgesteld op maximaal 100% van de bijstandsnorm. Net als de meeste andere gemeenten hanteert Bodegraven-Reeuwijk een normpercentage van 100%.

Kwijtscheldingen	Rekening 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Afvalstoffenheffing	453	€138.697	450	€133.000	450	€ 159.000
OZB	1	€670	5	€5.000	5	€ 5.000
Rioolheffing	455	€80.152	450	€93.000	450	€ 99.000
Diverse heffingen voorgaande jaren	64	€8.635				
Totaal	973	228.154	905	231.000	905	263.000

Wat zijn de opbrengsten

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Onroerende Zaak Belasting	13.061	13.996	14.387	14.387	14.387	14.387
Forensenbelasting	348	379	390	390	390	390
Toeristenbelasting	834	932	1.016	1.016	1.016	1.016
Precariobelasting	10	11	12	12	12	12
Afvalstoffenheffing	4.993	5.326	5.759	6.068	6.377	6.377
Reinigingsrechten	110	116	139	139	139	139
Rioolheffing	5.298	5.489	5.789	5.881	5.881	5.881
Totaal lokale heffingen	24.654	26.249	27.491	27.893	28.202	28.202

bedragen x € 1.000

Leges	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Leges burgelijke stand	71	60	49	49	49	49
Leges GBA	28	20	20	20	20	20
Leges naturalisaties	37	30	30	30	30	30
Leges omgevingsvergunningen	646	625	434	434	434	434
Leges reisdocumenten	205	448	478	478	478	478
Leges rijbewijzen	147	143	110	110	110	110
Marktgeden	56	56	58	58	58	58
Totaal leges	1.190	1.382	1.179	1.179	1.179	1.179

Kostendekkendheid

In deze paragraaf wordt tevens inzicht gegeven in de mate van kostendekkendheid van de verschillende heffingen en hoe de berekening van deze kostendekkendheid tot stand is gekomen. In de hierna volgende tabellen en grafieken wordt de berekening en de mate van kostendekkendheid weergegeven.

Overhead

Voor wat betreft de overhead wordt opgemerkt dat deze niet aan de verschillende taakvelden wordt toegerekend maar in één totaal in het programma "algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien" tot uitdrukking wordt gebracht. In het kader van de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven wordt de overhead als het ware omgeslagen over de verschillende onderdelen. Hierbij wordt de verhouding van de kosten per taakveld versus het totaal van de kosten van alle taakvelden als basis gehanteerd.

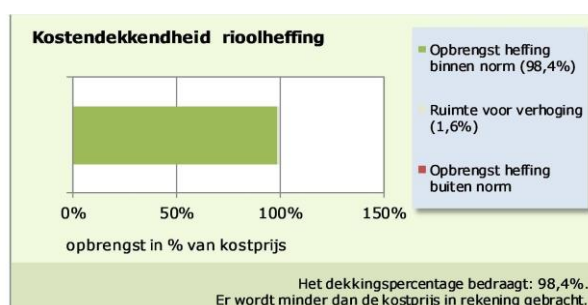
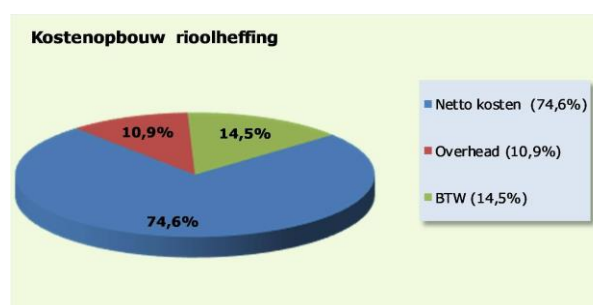
BTW

Bestudering van bovenstaande tabellen en grafieken zal opleveren dat er grote verschillen in het aandeel van de BTW vast te stellen zijn. Zo komt in de tabel op voorgaande pagina de BTW op 7,0%. Dat is het gevolg van het feit dat niet in alle meegerekende kosten (bijvoorbeeld rente) ook daadwerkelijk BTW begrepen is. Daarnaast nog het gegeven dat, afhankelijk van het product of de dienst 9% of 21% wordt betaald. Daarmee is de berekende BTW als het ware een gewogen gemiddelde geworden van de mix van 0%, 9% en 21% BTW.

Rioolheffing

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	Begroting 2024		Begroting 2025	
	Bedrag	%	Bedrag	%
	bedragen x € 1.000			
Kosten heffing				
Netto kosten				
Kosten, incl. (omslag)rente	4.364	76,6%	4.429	75,3%
Inkomsten, excl. heffingen	- 43	-0,7%	- 43	-0,7%
Netto kosten	4.321	75,9%	4.386	74,6%
Toe te rekenen kosten				
Overhead incl. (omslag)rente	578	10,2%	640	10,9%
BTW *1)	794	13,9%	856	14,5%
Toe te rekenen kosten	1.372	24,1%	1.496	25,4%
Totale kosten heffing	5.693	100,0%	5.882	100,0%
Totale opbrengsten heffing	5.486		5.786	
Dekkingspercentage rioolheffing		96,3%		98,4%

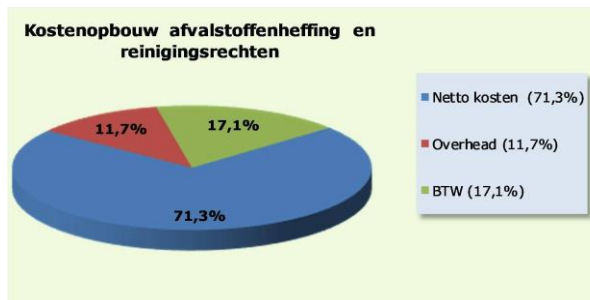
*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen.



Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	Begroting 2024		Begroting 2025	
	Bedrag	%	Bedrag	%
bedragen x € 1.000				
Kosten heffing				
Netto kosten				
Kosten, incl. (omslag)rente	5.202	81,0%	5.244	80,6%
Inkomsten, excl. heffingen	- 565	-8,8%	- 607	-9,3%
Netto kosten	4.636	72,2%	4.637	71,3%
Toe te rekenen kosten				
Overhead, incl. (omslag)rente	689	10,7%	758	11,7%
BTW *1)	1.099	17,1%	1.112	17,1%
Toe te rekenen kosten	1.788	27,8%	1.870	28,7%
Totale kosten heffing	6.424	100,0%	6.507	100,0%
Totale opbrengsten heffing	5.440		5.895	
Dekkingspercentage afvalstoffenheffing en reinigingsrechten		84,7%		90,6%

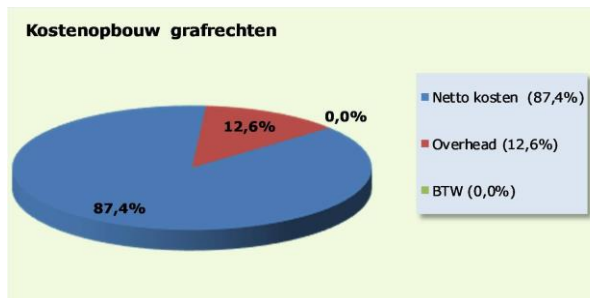
*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen.



Grafrechten

Berekening kostendekkendheid grafrechten	Begroting 2024		Begroting 2025	
	Bedrag	%	Bedrag	%
bedragen x € 1.000				
Kosten heffing				
Netto kosten				
Kosten, incl. (omslag)rente	655	87,5%	687	87,4%
Inkomsten, excl. heffingen	-	0,0%	-	0,0%
Netto kosten	655	87,5%	687	87,4%
Toe te rekenen kosten				
Overhead, incl. (omslag)rente	93	12,5%	99	12,6%
BTW *1)	-	0,0%	-	0,0%
Toe te rekenen kosten	93	12,5%	99	12,6%
Totale kosten heffing	748	100,0%	786	100,0%
Totale opbrengsten heffing	510		552	
Dekkingspercentage grafrechten		68,2%		70,2%

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen.



Marktgelden

Berekening kostendekkendheid marktgelden	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2024		Begroting 2025	
	Bedrag	%	Bedrag	%
Kosten heffing				
Netto kosten				
Kosten, incl. (omslag)rente	85	81,1%	67	83,5%
Inkomsten, excl. heffingen	-	0,0%	-	0,0%
Netto kosten	85	81,1%	67	83,5%
Toe te rekenen kosten				
Overhead, incl. (omslag)rente	11	10,7%	10	12,1%
BTW *1)	9	8,2%	4	4,4%
Toe te rekenen kosten	20	18,9%	13	16,5%
Totale kosten heffing	105	100,0%	80	100,0%
Totale opbrengsten heffing	55		57	
Dekkingspercentage marktgelden		52,9%		71,4%

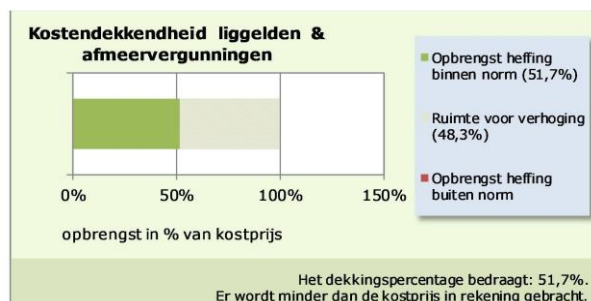
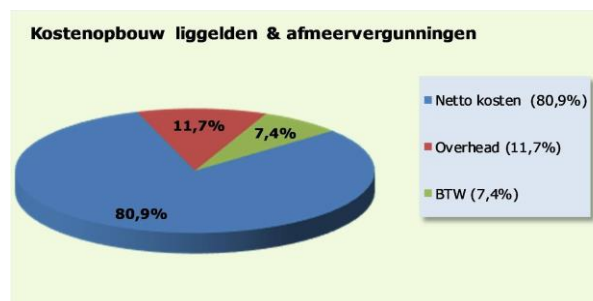
*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen.



Liggelden & Afmeervergunningen

Berekening kostendekkendheid liggelden & afmeervergunningen	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2024		Begroting 2025	
	Bedrag	%	Bedrag	%
Kosten heffing				
Netto kosten				
Kosten, incl. (omslag)rente	126	82,6%	153	80,9%
Inkomsten, excl. heffingen	-	0,0%	-	0,0%
Netto kosten	126	82,6%	153	80,9%
Toe te rekenen kosten				
Overhead, incl. (omslag)rente	17	10,9%	22	11,7%
BTW *1)	10	6,4%	14	7,4%
Toe te rekenen kosten	27	17,4%	36	19,1%
Totale kosten heffing	153	100,0%	190	100,0%
Totale opbrengsten heffing	90		98	
Dekkingspercentage liggelden en afmeervergunningen		59,1%		51,7%

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen.



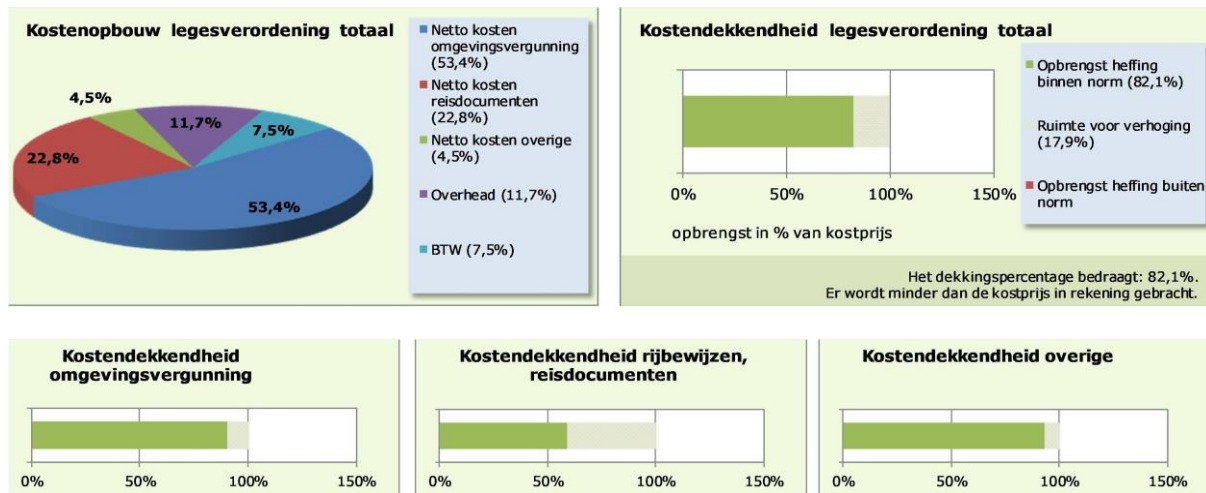
Legesverordening

bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid legesverordening	Begroting 2024		Begroting 2025	
	Bedrag	%	Bedrag	%
Kosten heffing				
Netto kosten				
Kosten omgevingsvergunning, incl. (omslag)rente	1.909	52,9%	1.955	53,4%
Kosten rijbewijzen, reisdocumenten, incl. (omslag)rente	879	24,4%	836	22,8%
Kosten overige, incl. (omslag)rente	176	4,9%	165	4,5%
Inkomsten omgevingsvergunning, excl. heffingen	-	0,0%	-	0,0%
Inkomsten rijbewijzen, reisdocumenten, excl. heffingen	-	0,0%	-	0,0%
Inkomsten overige, excl. heffingen	-	0,0%	-	0,0%
Netto kosten	2.964	82,1%	2.956	80,8%
Toe te rekenen kosten				
Overhead omgevingsvergunning, incl. (omslag)rente	253	7,0%	283	7,7%
Overhead rijbewijzen, reisdocumenten, incl. (omslag)rente	116	3,2%	121	3,3%
Overhead overige, incl. (omslag)rente	23	0,6%	24	0,7%
BTW omgevingsvergunning *1)	189	5,2%	207	5,7%
BTW rijbewijzen, reisdocumenten *1)	49	1,4%	52	1,4%
BTW overige *1)	14	0,4%	16	0,4%
Toe te rekenen kosten	645	17,9%	703	19,2%
Totale kosten heffing	3.609	100,0%	3.659	100,0%
Opbrengsten heffing				
Opbrengsten omgevingsvergunning	2.153		2.216	
Opbrengsten rijbewijzen, reisdocumenten	602		599	
Opbrengsten overige	186		191	
Totale opbrengsten heffing	2.941		3.005	
Dekkingspercentage omgevingsvergunning		91,6%		90,6%
Dekkingspercentage rijbewijzen, reisdocumenten		57,7%		59,3%
Dekkingspercentage overige		87,0%		93,1%
Dekkingspercentage legesverordening totaal		81,5%		82,1%

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen.

*1) De BTW zoals opgenomen in de tabel betreft (via BCF compensabele) BTW over gemaakte kosten in het kader van heffingen.



2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wat is het doel van deze paragraaf?

De begroting geeft inzicht in de financiële positie van de gemeente. De paragraaf weerstands-vermogen en risicobeheersing geeft aan in welke mate financiële tegenvallers (risico's) opgevangen kunnen worden. Daarmee geeft de paragraaf weerstandsvermogen aan hoe robuust de financiële positie is. Voor het beoordelen van de financiële positie geeft deze paragraaf inzicht in het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen.

Weerstandsvermogen

De toelichting van het weerstandsvermogen bevat volgens artikel 11 van het Besluit begroting en Verantwoording (BBV) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's en het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken.

Tot de weerstandscapaciteit worden gerekend:

- het vrij besteedbaar eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en eventuele stille reserves. Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen is de stand van de reserves per 1 januari 2025 bepalend. Van deze reserves wordt alleen de algemene reserve tot het vrij besteedbaar eigen vermogen gerekend.
- de ruimte binnen de begroting
Ruimte binnen de begroting bestaat uit de mogelijkheden tot ombuigingen en de raming voor onvoorziene uitgaven. Bij de berekening van de hoogte van de algemene reserve is geen rekening gehouden met een eventueel voor- of nadelig begrotingsresultaat. Behalve de raming voor onvoorziene uitgaven is geen ruimte in de begroting aanwezig die gebruikt kan worden als weerstandscapaciteit.
- de onbenutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden om de eigen inkomsten te verhogen. De belangrijkste belastinginkomsten zijn de onroerend zaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De afvalstoffenheffing en het rioolrecht zijn in beginsel volledig kostendekkend. De onbenutte belastingcapaciteit kan daarmee alleen gevonden worden in de OZB. De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit OZB wordt afgeleid van de norm voor artikel 12 van de financiële verhoudingswet. Op basis van de thans geldende normen wordt berekend dat de gemeente voor 2025 naar verwachting onbenutte belastingcapaciteit kent van ongeveer € 2,5 miljoen.

Voor de risico's vanuit de grondexploitaties wordt als weerstandscapaciteit een algemene reserve bouwgrondexploitatie aangehouden. De geprognosticeerde resultaten – verliezen en winsten – van de (grondexploitatie)projecten, voor zover nog niet verrekend met de reserves, maken onderdeel uit van de weerstandscapaciteit voor de projecten.

De weerstandscapaciteit is als volgt weer te geven:

bedragen x € 1.000			
Beschikbare weerstandscapaciteit	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Beschikbare weerstandscapaciteit exploitatie			
Algemene reserve	11.137	20.243	23.925
Resultaat exploitatie t.g.v. algemene reserve	4.709	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit	-	2.641	1.617
Raming onvoorziene uitgaven	-	-	-
Beschikbare weerstandscapaciteit exploitatie	15.846	22.884	25.541
Beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitatie/projecten			
Algemene reserve bouwgrondexploitatie	13.204	13.904	13.779
Resultaat grondexploitaties	736	-	-
Beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitatie/projecten	13.940	13.904	13.779
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	29.786	36.788	39.320

Risico-inventarisatie

Bij de inventarisatie is beoordeeld welke maatregelen worden genomen om de risico's te beheersen. Risicobeheersing kan door de volgende maatregelen vermijden, verminderen, delen en aanvaarden. Aan de hand hiervan zijn de restrisico's bepaald; dit zijn de risico's die overblijven na het nemen van beheersmaatregelen. De restrisico's zijn gekwantificeerd door vast te stellen welke schade zich kan voordoen als het risico optreedt. De schade is uitgedrukt in een verwachtingswaarde. Aan de hand van een kansberekening is bepaald welk bedrag aan weerstandscapaciteit benodigd is om het risico af te dekken. Hierbij is gebruik gemaakt van een klassering die rekening houdt met de kans van optreden en het gevolg (de verwachtingswaarde). De risico's voor grondexploitaties / projecten zijn gebaseerd op het MPG 2024.

Samengevat geven de op deze wijze geïnventariseerde en gewogen risico's per risicogebied het volgende beeld:

bedragen x € 1.000			
Samenvatting risico's per risicogebied	gewogen risico's		
	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Risico's exploitatie			
Organisatorische risico's personeel en bedrijfsprocessen	750	750	750
Juridische risico's	250	250	250
Renterisico's	-	500	500
Risico's verbonden partijen	1.000	1.000	1.000
Risico's garanties / verstrekte geldleningen	150	150	150
Risico's verbonden aan open einde regelingen rijk	750	750	750
Risico's open einde subsidiëring	25	25	25
Voortbestaan bibliotheek	-	50	-
Risico's kapitaalgoederen	1.000	1.000	1.000
Risico's invoering decentralisaties	250	450	450
Risico op lagere opbrengst Nedvang (restfractie plastic)	300	300	300
Risico hogere inflatie van kosten dan geraamd	800	800	800
Kans hogere opbrengst heffingen als gevolg van areaaluitbreiding	- 300	-	-
Risico's cybercriminaliteit	800	-	800
Risico's exploitatie	5.775	6.025	6.775
Risico's grondexploitaties/projecten			
Bouwgrondexploitaties en projecten, conform MPG	800	594	800
Risicobuffer	-	-	-
Risico's grondexploitaties/projecten	800	594	800
Totaal risico's	6.575	6.619	7.575

Enkele risico's benoemen wij hier individueel.

- Met betrekking tot nieuw af te sluiten langlopende leningen wordt op begrotingsbasis rekening gehouden met een rente van 4,0% bij een looptijd van 25 jaar (lineair aflossen). In hoeverre dit toereikend is, valt gezien de huidige economische omstandigheden zeer slecht te voorspellen. Daarom is in de huidige begroting een renterisico van € 500.000 opgenomen.
- Op dit moment zien wij stevige (loon)kostenontwikkelingen bij onze verbonden partijen. Naar beste weten is daar in deze begroting rekening mee gehouden. Omdat niet zeker is of dit toereikend is, wordt een risico van € 1.000.000 opgenomen.
- We zien een aantrekkelijke markt met hogere inschrijvingen. Om die reden is het risico van kapitaalgoederen geschat op € 1.000.000.

- De gemeente krijgt subsidie van Nedvang voor de hoeveelheid gerecycled kunststof afval die daadwerkelijk wordt hergebruikt. Doordat de vraag naar hergebruikt plastic lager is dan het aanbod, is het onzeker of de gehele hoeveelheid plastic daadwerkelijk hergebruikt wordt. Hiermee is ook de subsidie onzeker. De begrote subsidie bedraagt circa € 480.000. Hierop wordt een risico ingeschat van circa € 300.000.
- Op dit moment zien we forse indexaties in de markt. Een aantal daarvan substantieel hoger dan in de begroting is voorzien. Hiervoor is een risico inschatting gemaakt van € 800.000.
- Hoewel cybercriminaliteit qua risico slecht in te schatten is, is op basis van ervaring bij een andere gemeente, een bedrag van € 800.000 opgenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle risico's zullen zich gelijktijdig in volle omvang voordoen. De kansdichtheid hierop kan via risicosimulatie worden bepaald. Voor de kansdichtheid kan ook gebruik gemaakt worden van ervaringscijfers. Uitgegaan wordt van een gemiddeld zekerheidspercentage van 90%. Dit percentage is overgenomen op advies van de toezichthouder, de provincie Zuid-Holland. Voor de risico's in het kader van de grondexploitaties wordt een zekerheidspercentage van 100% gehanteerd, omdat bij de bepaling van de hoogte van het risicobedrag reeds een afschalingscomponent is opgenomen.

De omvang van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het totaal van de gewogen risico's te corrigeren met het zekerheidspercentage. Aan de hand hiervan kan de benodigde weerstandscapaciteit als volgt worden bepaald.

bedragen x € 1.000			
Benodigde weerstandscapaciteit	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Benodigde weerstandscapaciteit exploitatie			
- Gewogen risico	5.775	6.025	6.775
- Zekerheidspercentage	90%	90%	90%
Benodigde weerstandscapaciteit exploitatie	5.198	5.423	6.098
Benodigde weerstandscapaciteit grondexploitaties/projecten			
- Gewogen risico	800	594	800
- Zekerheidspercentage	100%	100%	100%
Benodigde weerstandscapaciteit grondexploitaties/projecten	800	594	800
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	5.998	6.017	6.898

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding van de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen wordt afzonderlijk bepaald voor de normale exploitatierisico's en voor de risico's in (grondexploitatie)projecten. Tenslotte wordt ook het gezamenlijke risico in beeld gebracht.

bedragen x € 1.000			
Weerstandsvermogen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Weerstandsvermogen exploitatie			
Beschikbare weerstandscapaciteit exploitatie	15.846	22.884	25.541
Benodigde weerstandscapaciteit exploitatie	5.198	5.423	6.098
Overschot (+) / tekort (-) weerstandscapaciteit exploitatie	10.648	17.461	19.444
Ratio weerstandsvermogen exploitatie *	3,05	4,22	4,19
Weerstandsvermogen grondexploitaties/projecten			
Beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitaties / projecten	13.940	13.904	13.779
Benodigde weerstandscapaciteit grondexploitaties / projecten	800	594	800
Overschot (+) / tekort (-) weerstandscapaciteit grondexploitaties	13.140	13.310	12.979
Ratio weerstandsvermogen grondexploitaties / projecten *	17,43	23,41	17,22
Weerstandsvermogen totaal			
Beschikbare weerstandscapaciteit	29.786	36.788	39.320
Benodigde weerstandscapaciteit	5.998	6.017	6.898
Overschot (+) / tekort (-) weerstandscapaciteit	23.789	30.771	32.423
Ratio weerstandsvermogen totaal *	4,97	6,11	5,70

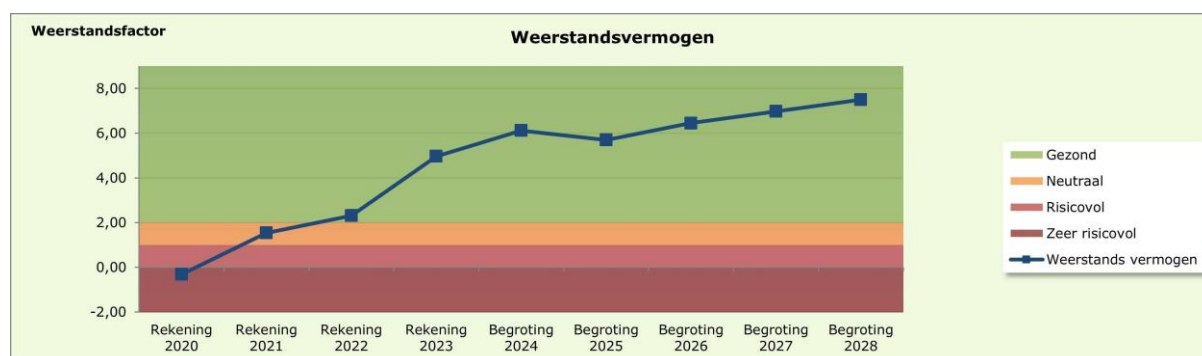
* Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit

Voor de beoordeling van de ratio weerstandsvermogen kan gebruik gemaakt worden van de waarderingstabel die door het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente is ontwikkeld.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen voor de **exploitatie** (ratio 4,19) kan aan de hand van deze tabel als **uitstekend** worden beoordeeld. Voor de **grondexploitatie / projecten** is het weerstandsvermogen met een ratio van 17,22 als **uitstekend** aan te merken. **Het totaalbeeld** van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit kan dan met een ratio van 5,70 **uitstekend** worden genoemd.

Naar verwachting zal deze trend zich in de komende jaren verder doorzetten. In onderstaande tabel wordt dat tot uitdrukking gebracht.



Financiële Kengetallen

De kengetallen lichten de schuldquote, solvabiliteit, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en gemeentelijke belastingcapaciteit toe. De kengetallen zoals die uniform voor de gemeenten zijn voorgeschreven bestrijken ieder een eigen gebied. Hieronder zijn de verschillende kengetallen opgenomen en wordt de eigenheid daarvan beschreven. Ook wordt de onderlinge samenhang toegelicht.

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A gezond	Categorie B neutraal	Categorie C risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Sovabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

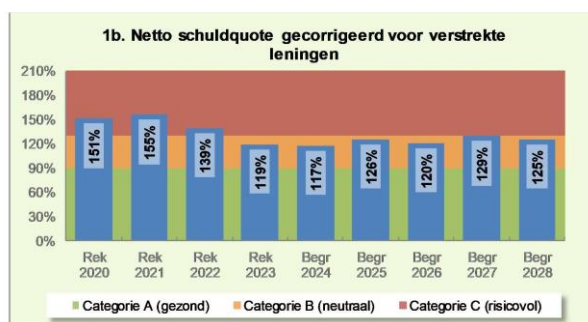
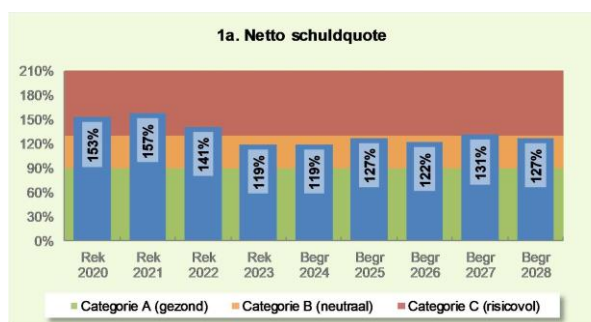
Kengetallen	bedragen x € 1.000									
	Rekening	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
1a. Netto schuldquote	152,6%	157,3%	141,1%	119,1%	118,9%	127,3%	121,8%	130,7%	126,8%	
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	150,8%	155,4%	139,3%	119,1%	117,2%	125,6%	120,3%	129,0%	125,2%	
2. Sovabiliteitsratio	10,3%	10,0%	11,4%	20,8%	22,7%	23,7%	28,5%	32,6%	36,8%	
3. Grondexploitatie	11,3%	7,0%	1,9%	-2,0%	-1,5%	-1,3%	-0,1%	0,0%	0,0%	
4. Structurele exploitatieruimte	0,7%	-1,8%	0,6%	4,1%	3,5%	0,1%	3,1%	4,5%	6,0%	
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit		143,3%	141,5%	153,9%	147,6%	138,9%	138,9%	138,9%	138,9%	

In deze samenvattende tabel worden de uitkomsten van de verschillende kengetallen in één tabel weergegeven. Daarbij is tevens de kleurwaardering "rood, oranje, groen" weergegeven zodat de lezer in één oogopslag een beeld heeft van de financiële positie van de gemeente. De conclusie kan niet anders luiden dan dat deze nog steeds als 'risicovol' te betitelen is. Tegelijkertijd zien we dat de maatregelen vanuit het herstelplan een positief effect hebben op het terugdringen van de schuldpositie en de financiële positie verstevigen. Door de structurele exploitatieruimte (kengetal 4) ontstaat er ruimte om de schuldenpositie, en daarmee de netto schuldquote (kengetal 1) terug te dringen. Weliswaar is deze nog steeds rood, maar is met de dalende trend de lijn naar 'oranje' en uiteindelijk zelfs 'groen' ingezet.

Netto schuldquote

bedragen x € 1.000

1. Netto schuldquote	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
A. Vaste schulden	+	133.516	142.508	146.702	148.076	145.458	144.679	140.661	133.523
B. Netto vlottende schuld	+	15.270	16.569	15.687	12.171	16.171	20.171	20.171	20.171
C. Overlopende passiva	+	7.948	15.497	12.638	13.034	17.034	21.034	24.034	27.034
D1. Financiële activa (uitzettingen > 1 jaar)	-	546	546	-	-	-	-	-	-
D2. Financiële activa (verstrekte leningen)	-	1.637	1.782	1.908	-	2.133	2.064	1.999	1.937
E. Uitzettingen < 1 jaar	-	11.444	11.909	14.454	18.685	15.900	15.900	15.900	15.900
F. Liquide middelen	-	290	3.441	44	162	113	77	437	216
G. Overlopende activa	-	7.426	11.075	10.485	13.746	13.746	13.746	13.746	13.746
H. Totale baten (excl. mut. res.)	/	89.792	93.808	106.327	118.166	125.257	122.683	127.053	115.420
Netto schuldquote		152,6%	157,3%	141,1%	119,1%	118,9%	127,3%	121,8%	130,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen		150,8%	155,4%	139,3%	119,1%	117,2%	125,6%	120,3%	129,0%

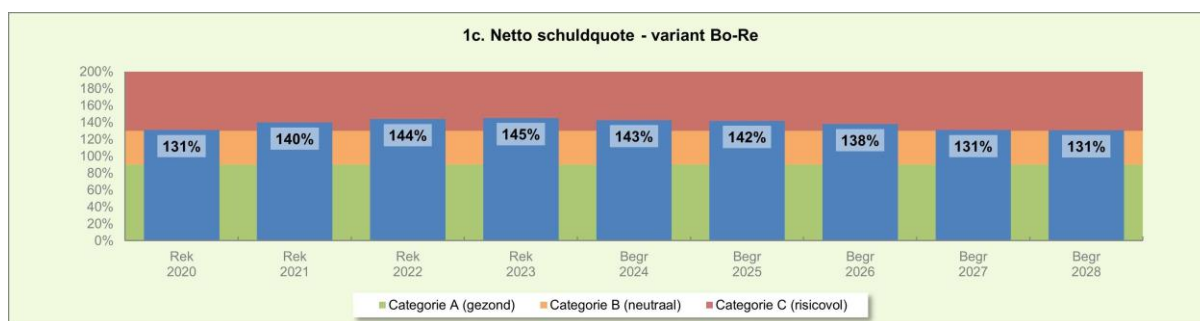


De netto schuldquote geeft aan hoe de netto schuld van de gemeente zich verhoudt tot de jaarlijkse baten. Anders gezegd: kan met het jaarlijkse inkomen de schuld worden gedragen? Door de VNG is hiervan indicatief aangegeven dat gemeenten met een schuldquote van 130% of meer zich in de gevarezone bevinden. Hierbij is een nuancering op zijn plaats. Het kan namelijk voorkomen dat gemeenten veel geld doorlenen aan derden, zoals bij woningcorporaties nogal eens het geval is. Om die reden is de 'netto schuldquote gecorrigeerd' ontwikkeld. Hierin is het doorleeneffect geëlimineerd en geeft daarmee een zuiverder beeld van de positie van de gemeente weer.

De formule voor het berekenen van de netto schuldquote zoals hierboven gepresenteerd is niet alleen ingewikkeld, maar ook van veel, meestal niet te beïnvloeden factoren afhankelijk. Om die reden heeft de gemeente Bodegraven-Reeuwijk een eigen variant op de netto schuldquote ontwikkeld. Deze is veel eenvoudiger toepasbaar en uitlegbaar en geeft het rechtstreekse verband weer tussen de schuldpositie van de gemeente ten opzichte van de exploitatieomvang van het gemiddelde van de afgelopen vier jaarrekeningen. In onderstaande tabel en grafiek is deze zichtbaar gemaakt.

bedragen x € 1.000

1. Netto schuldquote - variant Bo-Re	Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
A. Vaste schulden	+	133.516	142.508	146.702	148.076	145.458	144.679	140.661	133.523
B. Baten in het basisjaar (= gemiddelde 2020-2023)	/	102.023	102.023	102.023	102.023	102.023	102.023	102.023	102.023
Netto schuldquote		130,9%	139,7%	143,8%	145,1%	142,6%	141,8%	137,9%	130,9%

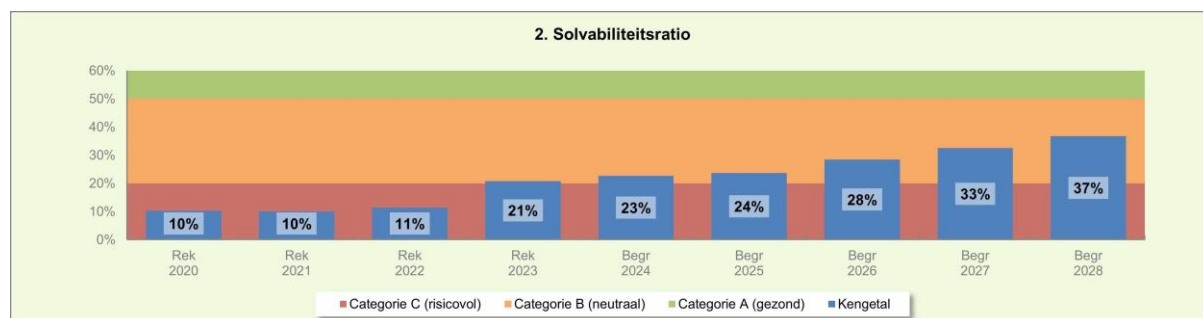


In de afgelopen jaren is, door toename van de investeringen en het oplopende tekort in het Sociaal Domein, sprake geweest van een stijgende trend. Vanuit de maatregelen die in het coalitieakkoord

genomen zijn is vanaf 2023 weer een dalende lijn te zien, waarbij de ambitie is uitgesproken dat deze in 2040 weer in de groene zone (minder dan 90%) moet zijn gekomen.

Solvabiliteitsratio

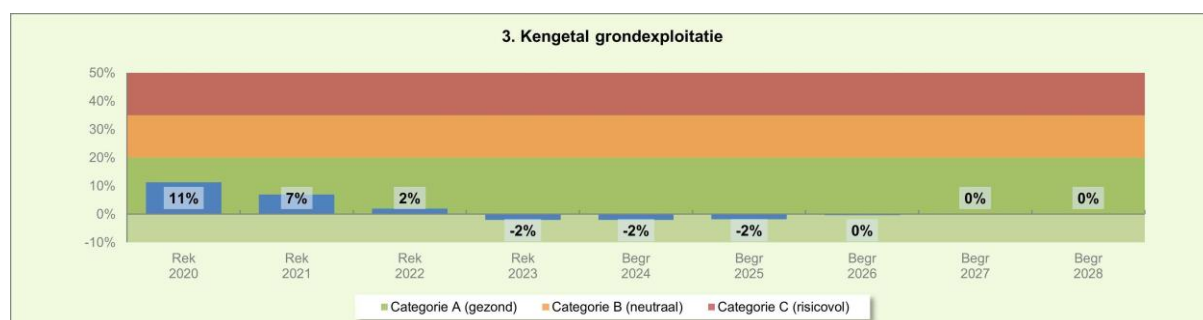
		bedragen x € 1.000									
2. Solvabiliteitsratio		Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
A. Eigen vermogen	+	16.737	18.125	20.622	37.567	42.106	45.536	54.426	60.907	67.820	
B. Balanstotaal	/	179.455	199.224	201.796	217.848	227.508	237.846	245.649	247.798	252.252	
Solvabiliteit		10,3%	10,0%	11,4%	20,8%	22,7%	23,7%	28,5%	32,6%	36,8%	



De solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre het gemeentelijk bezit niet met schuld belast is. Dit ratio geeft de ontwikkeling van het eigen vermogen weer. Door de beperkte vermogenspositie van de gemeente scoorden we de afgelopen jaren niet goed en dus 'rood'. Wel is duidelijk de inzet van de inspanningen om te komen tot een herstel van de financiële positie te zien. Binnen de periode van de huidige coalitie zal deze substantieel verbeteren met bijna een verdubbeling en oplopen van 21% naar 40%. Daarmee scoren we nog steeds 'oranje' maar is de trend naar een gezonde financiële positie duidelijk ingezet.

Grondexploitatie

		bedragen x € 1.000									
3. Grondexploitatie		Rekening 2020	Rekening 2021	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
A. Bouwgronden in exploitatie	+	10.119	6.557	2.043	- 2.375	- 2.487	- 2.262	- 538	-	-	
B. Totale baten (excl. mut. res.)	/	89.792	93.808	106.327	118.166	125.257	123.424	128.076	115.422	117.354	
Grondexploitatie		11,3%	7,0%	1,9%	-2,0%	-2,0%	-1,8%	-0,4%	0,0%	0,0%	

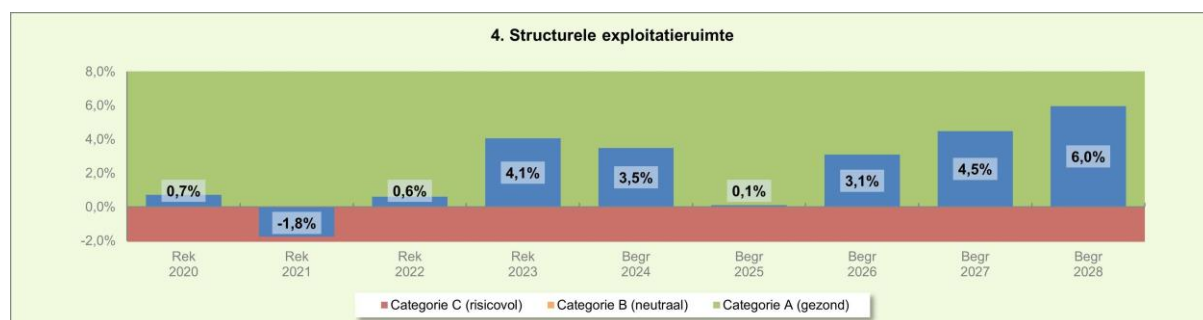


Het kengetal grondexploitatie geeft aan in welke mate de voorraad grondexploitaties van invloed is op de begroting. Hoe hoger dit percentage is, des te afhankelijker is de gemeente van de grondexploitaties. Doordat wij relatief weinig bouwgronden in exploitatie meer hebben, is de afhankelijkheid zeer beperkt te noemen.

Structurele exploitatieruimte

bedragen x € 1.000

4. Structurele exploitatieruimte		Rekening	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
A. Totale structurele lasten	-	- 92.215	- 92.111	- 92.215	- 90.948	- 92.058	- 110.248	- 108.863	- 108.692	- 108.543
B. Totale structurele baten	+	92.865	90.458	92.865	95.734	95.606	110.369	112.800	113.874	115.533
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E. Totale baten	/	89.792	93.808	106.327	118.166	101.871	122.683	127.053	115.420	117.353
Structurele exploitatieruimte		0,7%	-1,8%	0,6%	4,1%	3,5%	0,1%	3,1%	4,5%	6,0%



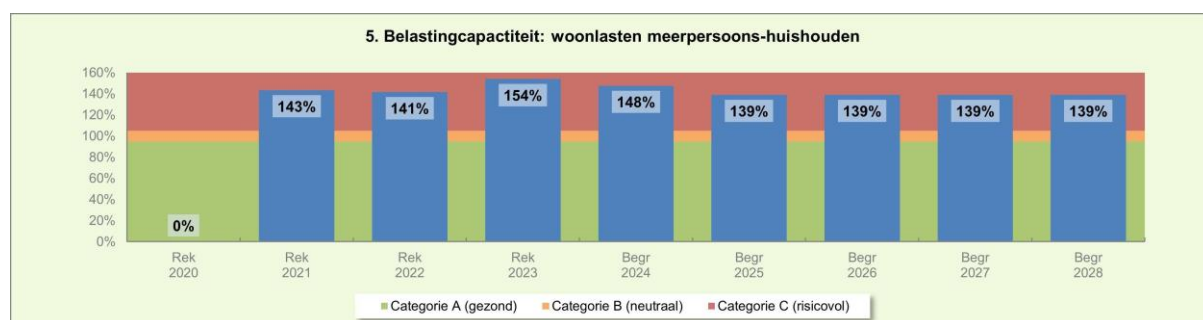
De structurele exploitatieruimte geeft aan welk gedeelte van de totale exploitatiebaten beschikbaar is en dus niet begroot is als structurele lasten. Dit percentage dient altijd positief te zijn. Hoe groter dit percentage hoe meer ruimte er beschikbaar is voor zaken als ‘terugdringen schuldpositie”, “nieuw beleid”, etc.

Voor de begroting 2025 is sprake van een structurele sluitende begroting, oplopend naar zo’n € 7 miljoen in 2028. Dat is ook noodzakelijk omdat deze ruimte de mogelijkheid weergeeft voor het daadwerkelijk terugdringen van onze schuldenpositie.

Gemeentelijke belastingcapaciteit

bedragen x € 1.000

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden		Rekening	Rekening	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	422	431	440	525	587	604	604	604	604
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	+	321	322	328	382	351	368	368	368	368
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	+	316	316	330	341	380	409	409	409	409
D. Eventuele heffingskorting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E. Totale woonlasten gezin bij gemiddelde WOZ-waarde		1.059	1.069	1.098	1.248	1.318	1.381	1.381	1.381	1.381
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in laatst bekende begrotingsjaar	/	746	776	811	893	934	994	994	994	994
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde		143,3%	141,5%	153,9%	147,6%	138,9%	138,9%	138,9%	138,9%	138,9%



De belastingcapaciteit zou eigenlijk beter omschreven kunnen worden als de belastingdruk voor burgers. Dit percentage geeft namelijk de lokale lastendruk weer als percentage van de landelijke lastendruk. Ook hier is een nuancering op zijn plaats. Dit kengetal wordt namelijk berekend op basis van de gemiddelde WOZ-waarde. Deze waarde kan echter per gemeente flink verschillen. Zo kennen de gemeenten Wassenaar en Bloemendaal een veel hogere gemiddelde WOZ-waarde dan gemeenten in Groningen of Zeeland. In dit verband wordt opgemerkt dat Bodegraven-Reeuwijk een relatief hoge gemiddelde WOZ-waarde kent en daarmee per definitie hoog in deze tabel zal scoren.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Wat is het doel van deze paragraaf?

In deze paragraaf geven we het kader weer over het onderhoud van kapitaalgoederen van de openbare ruimte zoals wegen, rioleringen, waterwerken, kunstwerken, groenvoorzieningen en speelplaatsen. Met het onderhoud van deze kapitaalgoederen is een belangrijk deel van de begroting gemoeid. Een goed overzicht is belangrijk om goed inzicht te krijgen in de financiële positie.

Beleidskader

Om het beheer van de kapitaalgoederen goed te onderbouwen op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten, zijn onderhoudsprogramma's opgesteld. De benodigde budgetten voor regulier, groot onderhoud en rehabilitaties worden op basis hiervan structureel in de meerjarenbegroting opgenomen. Als dit niet planmatig gebeurt, leert de praktijk dat er achterstallig onderhoud ontstaat. Het oplossen van achterstallig onderhoud kost uiteindelijk meer dan regulier uitgevoerd onderhoud.

Het bestaande beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in twee beleids- en beheerplannen:

Beheerplan	Jaar van vaststelling	Jaar van actualisering
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP)	2021	2025
Onderhoudsplan Leefomgeving	2021	2025

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2021 t/m 2024 (V-GRP) geeft inzicht in de wijze waarop de gemeente haar taken op basis van de Wet milieubeheer en waterwet uitvoert. De gemeente is verantwoordelijk voor het inzamelen en transport van afvalwater, het inzamelen en verwerken van hemelwater en de zorgplicht voor het grondwater. De kosten voor de uitvoering van deze beheermaatregel worden gedekt uit de rioolheffing.

In het onderhoudsplan Leefomgeving Openbare Ruimte 2021 t/m 2024 is het beleid, het beheer en benodigde financiële middelen vastgelegd voor alle onderdelen van de openbare ruimte.

Op dit moment wordt onderzocht of het mogelijk en praktisch is om de actualisatie van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en het onderhoudsplan Leefomgeving Openbare Ruimte met twee jaar uit te stellen tot 2027. Dit vanuit de gedachte dat de actualisatie dan beter aansluit op de nieuwe collegeperiode.

Uitgangspunt in deze plannen is om de werkzaamheden zoveel mogelijk integraal voor te bereiden en uit te voeren. Ander uitgangspunt is een gebiedsgerichte aanpak, passend binnen het karakter en gebiedskenmerken van de dorpen. Het accent zal meer komen te liggen op een veilige openbare ruimte. Verder speelt mee dat we ook zoveel mogelijk samen willen doen met de bewoners en gebruikers van de openbare ruimte. Participatie in welke vorm dan ook is een belangrijk en leidend uitgangspunt voor beleid. Items hierbij zijn: actieve inbreng en samenwerken met de dorpsoverleggen, bijdrage leveren aan de wijkschouwen, het ondersteunen van bewoners bij het adopteren van groen, afhandelen van vragen en klachten via het meldpunt openbare ruimte, etc.. Het beheren van de openbare ruimte op basis van vastgestelde beeldkwaliteiten zal tegen het licht worden gehouden. Keuzes van beheer op basis van meer risico gestuurd beheren, of andere parameters, zijn onderdeel van de nieuwe beleids- en beheerplannen.

Doelstellingen

Welke doelstellingen willen we bereiken?

1. Door het goed beheren van de openbare ruimte wordt beoogd dat de gemeente Bodegraven-Reeuwijk een veilige aantrekkelijke woon- en leefomgeving biedt voor haar bewoners.
2. Zorgen voor een goede openbare ruimte. Een ruimte voor de inwoner waarbij inrichting en beheer zorgvuldig en integraal op elkaar zijn afgestemd, passend binnen het karakter en gebiedskenmerken van de dorpen.
3. Het onderhoudsniveau is per gebied door middel van beeldkwaliteit vastgesteld. Voor de begraafplaats is dit beeldkwaliteit A. Voor het centrum, de woonwijken en bedrijventerreinen is dit beeldkwaliteit B. Voor het buitengebied is dit beeldkwaliteit C. Het onderhoud en benodigde financiële middelen zijn hierop afgestemd.

Activiteiten

Welke activiteiten doen we in 2025 om deze doelstellingen te bereiken?

Op basis van bovengenoemde beleids- en beheerplannen wordt het regulier onderhoud, het groot onderhoud en reconstructies uitgevoerd. De hieronder genoemde kosten corresponderen met de in de meerjarenbegroting opgenomen budgetten. De overige beheershandelingen vinden dekking in de afvalstoffenheffing, begraafplaatstarieven, gladheidbestrijding, algemene verkeerszaken en overige niet gebonden taken.

Wat kost het?

Het onderhoud van kapitaalgoederen wordt onderverdeeld in regulier onderhoud, groot onderhoud en rehabilitaties. De hieronder genoemde kosten corresponderen met de in de meerjarenbegroting opgenomen budgetten. De overige beheershandelingen zitten qua dekking binnen de begroting, zoals de afvalstoffenheffing, begraafplaatstarieven, gladheidbestrijding, algemene verkeerszaken en overige niet gebonden taken.

De huidige bedragen in de begroting zijn gebaseerd op de huidige plannen, inclusief doorgevoerde bezuinigingen en mutaties. In de op te stellen beleids- en beheerplannen worden de financiële kaders opnieuw vastgesteld.

Regulier onderhoud

Dit betreffen werkzaamheden en maatregelen van kort cyclisch karakter, zoals het verhelpen van meldingen en schadeherstel. Goed, consequent uitgevoerd regulier onderhoud is levensduurverlengend. De kosten worden gedekt uit de beheer- en onderhoudsbudgetten, die jaarlijks in de begroting beschikbaar worden gesteld.

bedragen x € 1.000

Regulier onderhoud	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wegen, straten en pleinen	3.414	3.753	3.779
Openbare verlichting	538	545	556
Bruggen	593	543	565
Verkeer	840	891	911
Natuur en landschap	214	221	243
Waterwegen	714	762	772
Groenvoorzieningen	2.128	2.258	2.445
Speelgelegenheden	178	199	209
Totaal	8.619	9.172	9.480

Groot onderhoud

Hieronder vallen de werkzaamheden die ervoor te zorgen dat de kapitaalgoederen tijdens hun levensduur in goede staat blijven. De kosten voor deze werkzaamheden worden gedekt uit de voorziening. Deze voorziening wordt jaarlijks gevoed met een dotatie uit de begroting, waarmee pieken en dalen in de uitgaven worden geëgaliseerd binnen de voorziening. Om de voorziening langjarig in stand te houden is het noodzakelijk dat de dotatie aan deze voorziening de komende jaren groter wordt. In onderstaande tabel is de toename over de jaren heen inzichtelijk

bedragen x € 1.000

Groot onderhoud	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Wegen, straten en pleinen	1.277	1.334	1.385
Openbare verlichting	-	-	-
Bruggen	800	104	107
Verkeer	-	-	-
Waterwegen	261	273	283
Groenvoorzieningen	164	171	178
Totaal	2.502	1.882	1.953

Rehabilitaties

Dit is het totaal vervangen van een kapitaalwerk aan het eind van de levensduur of het uitvoeren van levensduurverlengende maatregelen. Deze investeringen van maatschappelijk nut worden geactiveerd en in een aantal jaren afgeschreven. Op basis van het uitvoeringsprogramma 2021 t/m 2024 worden voor de komende jaren de volgende investeringsbedragen geraamd, met daarbij de onderstaande cumulatieve kapitaallasten.

bedragen x € 1.000

Jaar van investering	Bedrag van de investering	Kapitaallasten *1	Cumulatieve kapitaallasten
2025	6.991	338	338
2026	7.450	360	694
2027	6.923	335	1.022
2028	6.794	328	1.340
2029	7.346	355	1.681

*1) O.b.v. gemiddelde afschrijvingsduur van 30 jaar en een renteomslagpercentage van 1,8%

*1) O.b.v. gemiddelde afschrijvingsduur van 30 jaar en een renteomslagpercentage van 1,8%

Uitvoeringsprogramma

Op basis van het onderhoudsplan leefomgeving en het V-GRP wordt er een uitvoeringsprogramma opgesteld. De planning van het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd, daarbij rekening houdend met andere projecten en ontwikkelingen.

4. Financiering

Wat is het doel van deze paragraaf?

De financieringsparagraaf heeft als doel de gemeenteraad te informeren over het beleid op het vlak van financiering / treasury en de daarmee samenhangende risico's. In de begroting wordt ingegaan op het voorgenomen beleid, in de jaarstukken op de uitvoering van het beleid. De volgende onderwerpen komen aan de orde.

1. Treasurybeleid
2. Treasurybeheer
3. Risicobeheer
4. Kasbeheer

Beleidskader

De Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) vormt het wettelijk kader voor de financieringsparagraaf. Het doel van de wet is het bevorderen van de kredietwaardigheid en de transparantie van het financieringsbeleid. Voor de beheersing daarvan is een aantal instrumenten geformuleerd zoals:

- het stellen van een kwantitatieve kasgeldlimiet en een renterisiconorm over de vaste schuld
- het verplichten tot het opstellen van een Treasurystatuut
- het verplichten van een verantwoordingsrapportage in de jaarrekening en begroting
- vanaf 1 januari 2014 de verplichting om alle overtollige activiteiten te stallen bij het Rijk of andere openbare lichamen (schatkistbankieren)

De gemeente beschikt op grond van de Wet FIDO over een Treasurystatuut die eind 2021 is geactualiseerd.

Treasurybeleid

Het algemene financiële beleid is erop gericht de toename van de schuldpositie te verminderen en zo mogelijk de schuldpositie af te bouwen. Het treasurybeleid is opgenomen in het Treasurystatuut. Treasury houdt zich bezig met risico's, die samenhangen met alle (toekomstige) kasstromen. Deze risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte, als uit de modaliteiten van de bestaande portefeuilles (onder meer: vervroegde aflossingen, herfinanciering, herbeleggen, renteaanpassingen en dergelijke). Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door het resultaat en vermogen te beschermen tegen financiële risico's en de organisatie financierbaar te houden. Deze bescherming vindt plaats door de renterisico's en risico's uit financiële posities te vermijden en te spreiden.

De uitgangspunten hiervoor zijn als volgt:

- zorg dragen voor voldoende financierbaarheid op korte en lange termijn
- bewerkstelligen van passende financieringslasten
- beheersen van wettelijke en feitelijke rente- en of financieringsrisico's
- risicomijdend uitzetten van gelden en afgeven van garanties (mag alleen nog in het kader van een publiek taak)
- zorg dragen voor een effectief, veilig en efficiënt betalingsverkeer
- actief onderhouden van contacten met marktpartijen om toegang tot de financiële markten open te houden

Actief wordt gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheden om passende financieringslasten te bewerkstelligen. Dit resulteert onder meer in het zo maximaal mogelijk betrekken van de kasgeldlimiet bij financieringsbeslissingen.

Financieringsbeleid

De belangrijkste financiële doelstelling van het college is het terugdringen van de schuldenpositie. Dit binnen de spanning van bezuinigen aan de ene kant en het zoveel als mogelijk realiseren van maatschappelijke doelstellingen. Het beleid is erop gericht het aantrekken van langlopende leningen zoveel mogelijk te beperken. Uiteraard wel binnen de grenzen die daar door de wet aan worden gesteld.

De verwachting omtrent de renteontwikkeling

De afgelopen jaren zijn de rentepercentages historisch laag gebleven. Op het moment van het opstellen van deze begroting is daar duidelijk een kentering in te zien. Om die reden wordt in deze begroting voor de komende jaren met een rentepercentage van 4% gecalculeerd. Dit is een cijfermatige benadering waarin een zo goed mogelijke inschatting is gemaakt van de te verwachten langjarige benodigde langlopende leningen. Het hierboven beschreven financieringsbeleid is daarbij leidend.

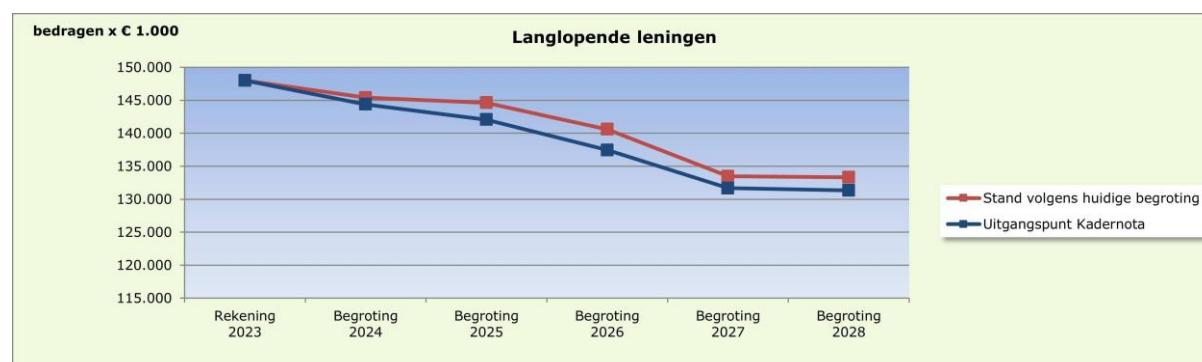
Treasurybeheer

Het treasurybeheer wordt in de praktijk vormgegeven door het beheren van de portefeuille met langlopende geldleningen, het eventueel aantrekken van kasgeldleningen en het beheer van de dagelijkse geldstromen, waaronder Schatkistbankieren.

De samenstelling van de leningenportefeuille blijkt uit de staat ‘geldleningen’, opgenomen in de bijlagen. Voor alle leningen geldt dat gehele of gedeeltelijke vervroegde aflossing gedurende de looptijd van de lening niet is toegestaan. Ook geldt dat alle leningen gedurende de gehele looptijd rentevast zijn. Gelet op de huidige stand van de liquide middelen wordt voor de komende jaren beperkte nieuwe geldleningen voorzien. Hierbij moet worden opgemerkt dat het hier om de financieel technische doorrekening gaat. In hoeverre in de jaren daadwerkelijk tot het aantrekken van een langlopende geldlening wordt overgegaan, wordt op dat moment beoordeeld. Samengevat geeft dit het volgende beeld:

bedragen x € 1.000						
Langlopende leningen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand per 1 januari	154.638	148.019	145.401	144.623	140.605	133.466
Aflossing leningen	- 6.618	- 6.618	- 6.778	- 7.018	- 7.138	- 7.138
Opname leningen	-	4.000	6.000	3.000	-	7.000
Stand per 31 december	148.019	145.401	144.623	140.605	133.466	133.328
Uitgangspunt voorjaarsnota 2024-2028	148.019	144.393	142.073	137.449	131.690	131.325
Vershil ten opzichte van voorjaarsnota	- 0	- 1.008	- 2.550	- 3.156	- 1.776	- 2.003

Zoals uit bovenstaande tabel valt af te lezen, laat de portefeuille vanaf 2023 een dalende schuldbestand zien. Ook uit de onderstaande grafiek is dat af te lezen.



Risicobeheer

Met betrekking tot het risicobeheer heeft de gemeenteraad als algemeen uitgangspunt vastgesteld, dat alleen leningen of garanties uit hoofden van de “publieke” taak worden verstrekt. Andere uitzettingen zijn op grond van de Wet FIDO niet toegestaan. Eventuele overtollige financiering mag uitsluitend nog worden belegd bij de Rijksoverheid of medeoverheden.

Kasgeldlimiet

Om in de financieringsbehoefte te voorzien wordt in voorkomende gevallen zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van het aantrekken van kortlopende geldleningen. De kasgeldlimiet geeft aan tot welk bedrag de financieringsbehoefte met kortlopende geldmiddelen afgedekt mag worden. In de Wet FIDO is bepaald dat de kasgeldlimiet 8,5% van het begrotingstotaal mag bedragen. De toegestane kasgeldlimiet vertoont het volgende beeld:

bedragen x € 1.000				
Kasgeldlimiet 2025	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang primitieve begroting	123.199	123.199	123.199	123.199
In procenten	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	10.472	10.472	10.472	10.472
Omvang vlottende schulden				
Opgenomen gelden < 1 jaar	12.171	12.171	12.171	12.171
Schuld in rekening-courant				
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	4.000	5.000	6.000	8.000
Overige leningen (niet zijnde vaste schuld)	-	-	-	-
Totaal vlottende schulden	16.171	17.171	18.171	20.171
Omvang vlottende middelen				
Contante gelden in kas	-	-	-	-
Tegoeden in rekening-courant	113	100	87	77
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	15.900	15.900	15.900	15.900
Totaal vlottende middelen	16.013	16.000	15.987	15.977
Totaal netto vlottende schuld	158	1.172	2.185	4.195
Afwijking t.o.v. de kasgeldlimiet				
Overschrijding kasgeldlimiet	10.313	9.300	8.287	6.277
Onderschrijding kasgeldlimiet				

Renterisiconorm

De renterisiconorm in de Wet FIDO bepaalt dat een gemeente elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal kan vernieuwen. Die vernieuwing kan dan bestaan uit herfinanciering of herziening van het rentepercentage. Doel van de renterisiconorm is dat de gemeenten de renterisico's over de jaren spreiden, zodat zij niet van het ene op het andere jaar met een enorme stijging van de rentelasten worden geconfronteerd. Voor de komende jaren geeft de toegestane renterisiconorm het volgende beeld:

bedragen x € 1.000						
Grondslag renterisico	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Omvang primitieve begroting	94.386	102.945	123.199	127.373	115.420	117.353
Toegestane renterisiconorm						
In procenten	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
Minimumbedrag (wettelijk bepaald)	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Toegestane renterisiconorm	18.877	20.589	24.640	25.475	23.084	23.471

Het renterisico vertoont het volgende beeld:

bedragen x € 1.000						
Renterisico 2025	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Renterisico vaste schulden						
Renteherziening	-	-	-	-	-	-
Aflossing	6.618	6.618	6.778	6.978	7.058	7.098
Renterisico	6.618	6.618	6.778	6.978	7.058	7.098
Toets renterisiconorm						
Toegestane renterisiconorm	18.877	20.589	24.788	25.679	23.084	23.471
Onderschrijding renterisiconorm	- 12.259	- 13.971	- 18.010	- 18.701	- 16.026	- 16.373
Overschrijding renterisiconorm						

Uit deze tabel valt af te leiden dat de gemeente een zeer beperkt renterisico loopt, of in elk geval dat het aflossingsschema van de langlopende leningen zich ruim binnen de normen voor de bepaling van het renterisico bevindt.

Renteschema

De commissie BBV adviseert in "Notitie rente 2017" in de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken een renteschema op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoe rekening. Hierbij wordt opgemerkt dat de door het BBV voorgeschreven berekeningswijze wordt gevolgd.

		bedragen x € 1.000		
Renteschema		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	(+)	- 2.788	- 2.803	- 2.881
b. Externe rentebaten	(+)	485	15	98
Totaal door te rekenen externe rente		- 2.302	- 2.787	- 2.782
c1. Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	(+)	-	- 18	- 19
c2. Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	(+)	-	-	-
c3. Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken	(+)	-	-	-
Saldo door te rekenen externe rente		- 2.302	- 2.805	- 2.801
d1. Rente over eigen vermogen	(+)	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (contante waarde)	(+)	-	-	-
Aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente		- 2.302	- 2.805	- 2.801
e. Werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	(-)	3.162	3.502	2.980
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		859	696	179

Het renteresultaat 2025 wijkt fors af van de begroting 2024 en ook van het resultaat 2023. Dit is het gevolg van het feit dat met ingang van de begroting 2025 het renteomslagpercentage is verlaagd van 1,8% naar 1,5%. Daardoor dalen de rentelasten in de programma's en daalt ook het renteresultaat.

Kredietrisicobeheer

Bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting wordt ter uitvoering van de Regeling Starterslening een rekening-courant aangehouden. Het verwachte saldooverloop is als volgt:

		bedragen x € 1.000					
Starters-, blijvers- en duurzaamheidsleningen		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand per 1 januari		1.119	1.149	1.414	1.414	1.414	1.414
Aflossing leningen		- 187	- 235	- 250	- 250	- 250	- 250
Verstrekte leningen		217	500	250	250	250	250
Stand per 31 december		1.149	1.414	1.414	1.414	1.414	1.414

Valutarisicobeheer

Valutarisico's zijn uitgesloten omdat wij alleen leningen verstrekken, aangaan of garanderen in Euro's.

Kasbeheer

Saldo- en liquiditeitenbeheer

Het liquiditeitsgebruik wordt geoptimaliseerd door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar af te stemmen. Bovendien maken wij gebruik van het product “pakket geïntegreerde dienstverlening” van de BNG. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Treasury activiteiten worden gebaseerd op een liquiditeitsprognose.

Gemeentefinanciering

Financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door primair de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken teneinde het renteresultaat te optimaliseren. Immers eigen financieringsmiddelen uitzetten, brengt minder rentebaten op dan het aantrekken van een geldlening kost. Financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Ter voorkoming van een overschrijding van de kasgeldlimiet trekken we indien noodzakelijk langlopend geld aan. Verder gaan we ervan uit dat het rentepercentage van de kortlopende geldleningen lager zal zijn dan die van de langlopende geldleningen. Om die reden zal de noodzakelijke financiering zo veel mogelijk plaatsvinden door het aantrekken van kortlopende geldleningen (uiteraard binnen de toegestane kasgeldlimiet).

Relatiebeheer

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de Rabobank een rekening-courantverhouding.

5. Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens van de bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering heeft als doel om de organisatie zo optimaal mogelijk te ondersteunen en waar nodig kaders te stellen. In deze paragraaf worden de belangrijkste prioriteiten beschreven die gaan bijdragen aan het optimaliseren van de bedrijfsvoering in 2025.

Onder bedrijfsvoering verstaan we Dienstverlening (waaronder Publiekszaken (voorheen KCC en Burgerzaken), Communicatie, Facilitair bedrijf), ICT (waaronder Informatisering & Automatisering, Digitale Informatie Voorziening en GEO), Financiën (waaronder financiële administratie en consulenten), HR, Inkoop, Informatiebeveiliging & Privacy en Juridische zaken.

Dynamiek in de samenleving

De samenleving verandert continu en het krachtenveld waarbinnen gemeentelijke medewerkers opereren is complex. Mensen hebben meer toegang tot informatie, tot (virtuele) netwerken en zijn de klantreizen van commerciële websites gewend. De verwachting dat alles digitaal beschikbaar en geautomatiseerd is, is een uitdaging richting de (digitale) dienstverlening door de gemeente. Die uitdaging geldt van dienstverlenend gedrag tot efficiënte procesvoering en van het direct beschikbaar hebben van informatie tot de beveiliging daarvan.

Onze identiteit is belangrijk. Dit komt tot uiting in onze dienstverlening en communicatie en vooral in ons gedrag. Doordat we data (feiten) gedreven werken en transparant rapporteren met behulp van vooraf afgesproken indicatoren bouwen we aan vertrouwen.

Het vertrekpunt blijft dat de organisatie erop is (in)gericht een excellente dienstverlener en partner te zijn die naast de inwoners staat. Dat betekent een overheid die zich dienstbaar opstelt en meebeweegt met de dynamiek van de samenleving.

De organisatie in ontwikkeling

Een vitale organisatie staat of valt bij het kunnen aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel. Dit is voorwaardelijk om de bestuurlijke- en ambtelijke ambities te bewerkstelligen en de financiële uitdaging aan te pakken. De overall-aanpak van de ontwikkeling van de organisatie leidt tot een efficiënter werkende organisatie.

Regievoering

De gemeente werkt aan 'meer regie'. Een mogelijkheid tot meer regie is uitbesteding of samenwerking. We behalen hiermee efficiëntie en effectiviteit binnen de processen waar we kerncompetenties niet in huis willen of kunnen halen. Dit komt onder meer tot uiting in gemeenschappelijke regelingen als in andere subsidie- en contractrelaties. Het maken van de juiste (contract)afspraken en het sturen daarop is (vaak) persoonsafhankelijk. Daarom wordt ingezet op professionalisering van Contractvorming, Contractmanagement, Subsidie verantwoording, Projectverantwoording en Budgethouderschap.

Organisatiestructuur

Door met teammanagers/coördinatoren te gaan werken, borgen we dat we beter voor elkaar kunnen zorgen (Span of Care). Meer structuur en heldere prioriteiten geven (taak)duidelijkheid en daarmee rust, efficiëntie en verlagen de werkdruk terwijl ook geborgd wordt dat de juiste taken worden opgepakt. Helder verwachtingsmanagement waarbij we elkaar coachen en aanspreken wordt ingericht. Dit vindt informeel en formeel, tijdens voortgangsgesprekken, plaats. We behouden

en versterken het (proces)eigenaarschap en blijven verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie neerleggen om slagvaardig te blijven en bureaucratie te voorkomen.

Prioriteiten stellen & veranderkracht

De gemeente was bewust jarenlang beleidsarm op het vlak van Bedrijfsvoering. In de afgelopen jaren is daar een kentering in gekomen. Op veel vlakken wordt beleid geactualiseerd en wordt de 'basis' weer op orde gebracht. Voorbeelden zijn het inhuren via Circle8 vanwege rechtmatigheid, de invoering van ERP-X maar ook het HR21 project. Daarnaast zijn er ook wettelijk verplichte veranderingen zoals de omgevingswet en de 10 wetten van de digitale decade. Het is belangrijk om alle verandering gestructureerd te laten verlopen en goed te borgen. Waar mogelijk dient rekening gehouden te worden met de impact qua tijd op diegenen die de veranderingen moeten doorvoeren en het absorptievermogen van de medewerkers.

HR

Personeelsplanning

Elk bedrijf heeft een personeelsplanning nodig die een afspiegeling is van de taken waar ze voor staan en aansluit bij het budget en personeelsbegroting, zo ook wij. Daartoe zijn eind 2024 rapportages ontwikkeld die inzicht geven in de uitnutting van in- en externe personeelskosten en zo sturing op totaalniveau door het MT mogelijk maakt (Personeelsmonitor). Ook is een benchmark door een onafhankelijke externe partij uitgevoerd die inzicht geeft in de verhouding van onze formatie en kosten tot zich die van andere gemeenten. Beide instrumenten gebruiken we om te sturen op een bij de opgaven passende organisatie (formatie).

Inhuur

Via Circle8 is de inhuur van externen wetmatig goed geregeld en is de prikkel van verkapt werkgeverschap weg. De financiële noodzaak om langdurige inzet van inhuur op reguliere taken te minimaliseren blijft aanwezig. Het uitgangspunt is dat de normale bedrijfsvoering in principe door interne medewerkers gedaan wordt. Het werken met een flexibele schil van inhuur blijft een bewuste keuze. Dit draagt bij aan de wendbaarheid van de organisatie.

Circle8 waarborgt daarnaast ook dat de gecontracteerde ZZP'ers voldoen aan de eisen van de Wet DBA. Zij toetsen dit op een aantal essentiële onderdelen, zoals inkomensafhankelijkheid, hoeveelheid opdrachtgevers, opdrachtbeschrijvingen, looptijden en tijdsbesteding opdracht. In juridische zin is Circle8 aansprakelijk wanneer een ZZP'er niet zou voldoen aan de gestelde eisen om ZZP'er te zijn. Uiteraard houden Circle8, wij als gemeente en de ZZP'er zelf in de gaten dat wij te allen tijde voldoen aan de eisen van de Wet DBA.

Medewerkerstevredenheid

Eind 2024 meten we de medewerkerstevredenheid via een onderzoek. De uitkomst zien we als een 0-meting en daarmee de basis voor gerichte verbetering. We hebben een tool aangeschaft dat het mogelijk maakt om, na die gerichte ingrepen, het effect te meten in de vorm van (kleinschalige) opvolgingsonderzoeken. Bij het stellen van de vragen aan de medewerkers zijn wij ervan doordrongen dat de afspraken die wij (medewerkers en werkgever) met elkaar maken over de opvolging van het grootste belang zijn voor het vertrouwen in de werkgever. We zullen daartoe alleen vragen stellen over zaken die in onze invloedssfeer liggen en transparant communiceren over de resultaten en aanpak. Voor de minder digitaal vaardige collega's worden op alternatieve wijze (fysieke) vragenlijsten afgenomen, alle vragen worden op B1-taalniveau aangeboden.

HR-processen

De HR-afdeling blijft doorpakken op de actualisering, ontwikkeling en uitrol van een aantal HR-instrumenten: HR21 functiehuis afmaken en koppelen aan personeelsontwikkeling, strategische personeelsplanning, migratie van het personeelsinformatiesysteem (Motion) en

inrichting van bijbehorende HR processen, gesprekscyclus inrichten, onboarding met speciale aandacht voor de komst van teamleider/coördinatoren, beleid rond flexwerken opstellen. Daarnaast zal het personeelshandboek verder worden geactualiseerd. Indien uit het medewerkersonderzoek specifieke zaken komen zullen ook die in samenwerking met het MT en de Ondernemingsraad worden geprioriteerd en opgepakt.

9. Bestuur en ondersteuning	Eenheid	Periode	Bodegraven-Reeuwijk	Gemeenten 25.000 tot 50.000 inwoners
9.01 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2024	6,2	geen data
9.02 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2024	6,4	geen data
9.03 Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2023	900	geen data
9.04 Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	19,6%	geen data
9.05 Overhead	% van totale lasten	2023	11,8%	geen data

Dienstverlening

Dienstverlening gaat over wat de gemeente levert, hoe dat wordt geleverd en hoe daarbij wordt omgaan met de vraag van inwoners. Wat we leveren als gemeente zijn producten en diensten, standaardproducten zoals paspoorten tot complexe aanvragen en verzoeken op maat voor bijvoorbeeld een evenement. Daarnaast levert en handhaaft de gemeente ook een veilige en schone buitenruimte.

Dat doen we qua houding en gedrag op de volgende manier:

Respectvol: iedereen is welkom, u ervaart weinig belemmeringen; onze taal is begrijpelijk.

Eerlijk: meldingen handelen we op tijd af. Duurt het toch langer? U hoort het van ons.

Betrouwbaar: we meten wat we doen en hoe we vooruitgaan met onze dienstverlening.

Open: meldingen zijn eenvoudig zelf te doen, digitaal, telefonisch of aan de balie; we zeggen wat we doen: u weet wat u waar, wanneer en van wie kan verwachten.

Dat wordt ondersteund door ICT (onder meer een klantcontactstelsel), is beschikbaar voor alle doelgroepen en wordt vanuit het Programma Dienstverlening aangestuurd. Op die manier verhogen we de klanttevredenheid. Dit meten we ook op diverse kanalen en producten.

Digitalisering en informatievoorziening

Digitale transformatie

Technologie staat steeds centraler. Aandacht besteden aan de digitale transformatie is dan ook essentieel. Door te investeren in digitale oplossingen kunnen we onze dienstverlening verbeteren, processen vereenvoudigen en beter inspelen op de behoeften van onze inwoners. Dit doen we onder andere door de (verdere) implementatie van nieuwe regelgevende initiatieven op het gebied van digitalisering. Zoals op het gebied van AVG en informatiebeveiliging verplichtingen, wat steeds belangrijker is bij digitalisering. Maar ook volgen we ontwikkelingen rond het gebruik van Artificial Intelligence en de inzet van algoritmen op de voet.

Applicatielandschap

Dit uit zich onder andere in het optimaliseren van de gemeentelijke website en het implementeren van een applicatie voor het vergunningenproces. We blijven onze aandacht geven aan relevante wetgeving. De komende jaren valt hierbij te denken aan de WMEBV, Omgevingswet, SDG en WDO.

Data gedreven werken

Op het gebied van de data gedreven gemeente heeft de gemeente de eerste stappen gezet. Er zijn de afgelopen jaren verschillende producten opgeleverd zoals dashboards voor Financiën, HR, meldingen openbare ruimte en het sociaal domein. Dit wordt de komende jaren steeds verder uitgewerkt waarbij ook sterk wordt ingezet op goed gebruik van ICT, kwalitatief hoogwaardige registratie en zorgvuldig gebruik van data.

Het is belangrijk dat er zo efficiënt en effectief mogelijk gewerkt wordt en dat er gerapporteerd wordt over de effecten van die inspanningen. Door gebruik van de juiste data kunnen maatregelen ingezet worden daar waar ze het hardste nodig zijn (gericht in plaats van generiek) en kan het effect van die maatregelen in kaart gebracht worden.

De medewerkers hebben voordeel bij slimmer werken in plaats van harder. Een grotere effectiviteit, minder discussie over de onderbouwing van voorstellen omdat we kunnen sturen op basis van feiten in plaats van aannames en kunnen aantonen of maatregelen succesvol zijn.

Sturen op hoofdlijnen is essentieel. Hoewel je successen moet vieren en ook wil weten wat er goed gaat, gaat sturen ook over ingrijpen in risicovolle programma's of projecten. We werken meer data gestuurd en richten stuurinformatie en rapportages in. Dat op zijn beurt zal de bestuurders meer vertrouwen geven en hen in staat stellen op hoofdlijnen te sturen.

Informatiehuishouding op orde

Degelijk informatiebeheer maakt digitaal (samen)werken mogelijk. Dit gaat over op het juiste moment voorhanden zijn van correcte gegevens, gekoppeld aan een persoon of zaak. Bijvoorbeeld het kunnen terugvinden van ingekomen brieven en bestuurlijke besluiten. Het gaat over archiveren en het beschikbaar zijn van allerlei informatie. Informatiehuishouding op orde hebben draagt bij aan de beantwoordingstermijn van WOO-verzoeken maar ook aan de kwaliteit en doorlooptijd van onze dienstverlening.

Personeelsmonitor

Er wordt een personeelsmonitor opgesteld met als doel GRIP op de werkelijke personeelslasten (per afdeling, domein en gemeentebreed) in relatie tot de budgetten die hiervoor in de begroting staat. Deze monitor zal worden doorontwikkeld zodat er sprake is van een budget- én sturingsmiddel.

Privacy en Security

In de gemeente wordt met (privacy) gevoelige informatie gewerkt. We blijven de kennis en het draagvlak vergroten in de organisatie om zo de (persoons-)gegevens van onze inwoners nog beter te beschermen. Uitdagingen die op dit vlak spelen zijn bijvoorbeeld het actueel houden van het verwerkingsregister door de proceseigenaren, bewaartermijnen, het voorkomen van onrechtmatig gebruik van BRP-gegevens en de (wets)kennis bij de uitvoerende medewerkers die werken met gevoelige data. Door de organisatie wordt gevraagd of de afdeling Privacy en Informatiebeveiliging een meer ontzorgende rol kan innemen. De centrale rapportage en auditing is ingericht.

Financiën en Control

Het doel van de P&C cyclus is om beheersing te krijgen over het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente (sturen, beheersen, verantwoording afleggen, toezicht houden). Voor de gemeenteraad is de P&C cyclus een belangrijk instrument voor haar kaderstellende en controlerende rol. De P&C-cyclus geeft inzicht in hoeverre de gemeente haar doelstellingen bereikt, welke (financiële) instrumenten/middelen daarbij nodig zijn en steunt de raad in zijn kaderstellende en controlerende taak. De P&C cyclus wordt verder geprofessionaliseerd. Met name de onderdelen "wat willen wij

bereiken" en "wat gaan wij ervoor doen" en het werken met indicatoren is nieuw en is een groeiproces. We maken we beleidsevaluatie (effectiviteitsmeting) mogelijk.

In 2024 wordt de financiële verordening nog geactualiseerd.

In de begroting is voor wat betreft het sociaal domein een aanzet gegeven voor een PXQ onderbouwing van de ramingen (prijs x hoeveelheden). Dit geeft bij de bewaking van de budgetten een handvat om te analyseren waar mogelijke afwijkingen door worden veroorzaakt en bevordert de sturing op de budgetten. Deze vernieuwde aanpak zal in de begroting 2026 verder worden uitgebouwd.

Doorontwikkeling financiële processen

De mate van zelfstandigheid van budgethouders bij het verkrijgen van inzicht in hun eigen budgetten is nu nog te persoonsafhankelijk. Dat maakt dat de consultants taken van de budgethouders hebben overgenomen. Komend jaar zorgen we voor taakduidelijkheid en richten de financiële afdeling zo in dat er een passende dienstverlening richting organisatie en bestuur is en verantwoordelijkheden liggen waar ze horen (bij de budgethouders).

De financieel consultants zullen hen helpen hun GRIP en beheersing op budgetten te versterken, financiële risico's meer te beheersen door het wegwijs te maken in het gebruik van de systemen en processen en hen te bevragen. Dit, gecombineerd met het bespreken van de budgetten met de budgethouders door de teamleiders en domeinregisseurs zal het financieel bewustzijn verder groeien.

Onderzoeken artikel 213a Gemeentewet

In 2024 is een onderzoek verricht naar een toekomstbestendige inrichting van de gemeente van de gemeentelijke toegang. In 2025 wordt onderzocht hoe de kosten en formatie van onze organisatie zich verhouden tot die van andere, vergelijkbare gemeenten. Deze onderzoeken kunnen tevens beschouwd worden als een onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid zoals bedoeld in onze verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid op basis van artikel 213a van de Gemeentewet'.

Huisvesting

Door het overkomen van Burgerzaken naar het gemeentehuis verandert de functie van het gemeentehuis (naar publieksgebouw). Het gebouw wordt hierop aangepast rekening houdend met toegankelijkheid, informatiebeveiliging en slimme looproutes voor bezoekers.

Voor het Sociaal Domein geldt de wens om dienstverlening fysiek naar de cliënten toe te brengen. Dit kan tot gevolg hebben dan er veilige werkplekken op locaties in de dorpen gerealiseerd dienen te worden. Tenslotte zal er beleid komen voor flexplekken en thuiswerken en zullen daarbij aansluitende maatregelen ingericht worden.

6. Verbonden partijen

Wat is het doel van deze paragraaf?

In deze paragraaf wordt de gemeentelijke visie uiteengezet op verbonden partijen en op de bestuurlijk te realiseren doelen per verbonden partij.

Beleidskader

Er is sprake van een verbonden partij als onze gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft in een derde rechtspersoon. Bij bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van onze gemeente in de derde partij, omdat onze gemeente:

- zitting heeft in het dagelijks- of algemeen bestuur
- aandelen bezit en daarom stemrecht heeft

Van een financieel belang is sprake indien wij de middelen die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgen bij faillissement van de partij of indien financiële problemen bij de derde partij (deels) verhaald worden op onze gemeente. Relaties waarbij alleen sprake is van een financieel of bestuurlijk belang, vallen niet onder het begrip verbonden partij.

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk neemt in de regel deel aan gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, N.V.'s en verenigingen als het belang van de gemeente hiermee is gediend.

Gemeenschappelijke regelingen: zijn door de diverse vertegenwoordigde gemeenten in het leven geroepen en als zodanig een orgaan waarover de deelnemende gemeenten zeggenschap hebben en waarvoor ze verantwoordelijk zijn. Voor de door de gemeenschappelijke regelingen uit te voeren taken is als het ware sprake van een verlengstuk van de gemeenten. Hier is nadrukkelijk sprake van een gemeentelijk belang.

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk participeert in de werkgroep FKGR (Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen). Met deze werkgroep beschikken de gemeenten in de regio Hollands-Midden sinds 2010 over een gedragen instrument om met alle gemeenschappelijke regelingen waarin zij deelnemen, uniforme afspraken te maken over indexering en algemene taakstelling voor de op te stellen begrotingen.

Stichtingen, N.V.'s en verenigingen: deelname is van belang omdat hier sprake is van samenwerkingsverbanden, verenigingen en N.V.'s (deelname in kapitaal vanuit een overheidstaak geredeneerd) die een gemeentelijk belang behartigen in verschillende verschijningsvormen.

Doelstellingen

Welke doelstellingen willen we bereiken?

Visie op verbonden partijen

De gemeente werkt onder meer samen op de gebieden van sociale zekerheid, gemeentelijke belastingen, bouw- en woningtoezicht, milieu, gezondheidszorg, afvalinzameling, veiligheid, verstevigen van onderlinge samenwerking, inkoop en archief. Dit is inmiddels een groot aantal taken.

Daarnaast nemen wij deel in een aantal stichtingen op het grondgebied van de gemeente waarin wij het gemeentelijk / publiek belang bewaken. Door deelname in verbonden partijen verwachten wij een beter kwalitatief en kwantitatief resultaat tegen zo laag mogelijke kosten.

Beleidsvoornemens inzake verbonden partijen

Het accent van het gemeentelijk beleid inzake de verbonden partijen ligt op sturing op kwaliteitsniveau van de dienstverlening en op financiën. Doel is om meer proactief en vanuit een visie met onze verbonden partijen om te gaan.

Dat vraagt om een betere interne organisatie rondom de verbonden partijen dat ervoor zorgt dat wij ons tijdig kunnen beraden op onze positie ten opzichte van de verbonden partijen en tot tijdige en gewogen adviezen over beleidsvoornemens en de diverse financiële stukken kunnen komen. De afgelopen jaren is op dit terrein grote vooruitgang geboekt.

In de begroting is per programma opgenomen welke verbonden partij onder dat programma moet worden gerekend en in welke mate deze partij bijdraagt aan de realisatie van de gemeentelijke beleidsvoornemens. In onderstaande tabel worden alle verbonden partijen inzichtelijk gemaakt en wordt het belang in zeggenschap en financiën in beeld gebracht. Daarbij is onderscheid gemaakt naar de verschillende soorten van verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regelingen
- Stichtingen en verenigingen
- Vennootschappen en coöperaties

Overzicht van verbonden partijen

Hieronder vindt u een overzicht van de verbonden partijen waaraan de gemeente deelneemt. Daarbij wordt ook inzichtelijk gemaakt welke bedragen aan deze partijen worden betaald.

Verbonden partijen - gemeenschappelijke regelingen	bedragen x € 1.000					
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Bijdrage	Begroot
	01-01	31-12	01-01	31-12	2025	resultaat
Ferm Werk, (inclusief Stichting de Wissel)	0,1	0,3	6,5	8,5	12.457	-
In het leven geroepen om in één uitvoeringsorganisatie Ferm Werk de krachten te bundelen en een integrale gemeenschappelijke aanpak te bieden op het terrein van participatie, werk en inkomen binnen het sociale domein.						
ODMH	3,4	n.n.b.	8,5	n.n.b.	3.705	
De Omgevingsdienst Midden-Holland is ingesteld ter ondersteuning van GS en de bestuursorganen van de regiogemeenten bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wabo in het bijzonder.						
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Hollands Midden	6,0	5,4	25,1	26,8	2.959	-
De Veiligheidsregio is de overkoepelende 'organisatie' waarbinnen de regionale brandweer, de geneeskundige kolom en de gemeentelijke crisisbeheersing is georganiseerd. De Veiligheidsregio is o.a. belast met advisering van het bevoegd gezag over de brandweezorg, risico's van branden, rampen en crises, het instellen en in stand houden van een brandweer, het instellen en in stand houden van een GHOR.						
Hecht	0,9	3,6	28,4	27,2	2.730	
Hecht geeft uitvoering aan de aan de gemeente opgedragen taken als gevolg van de Wet collectieve preventie volksgezondheid en aan de aan de gemeente opgedragen taken als gevolg van de Wet Kinderopvang. Ook draagt Hecht zorg voor het ambulancevervoer en voor daadwerkelijke geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en de voorbereiding daarop.						
Gemeenschappelijke regeling Groenalliantie Midden-Holland en omstreken	3,0	2,5	34,6	43,5	283	-
De regeling wordt getroffen ter behartiging van de bovengemeentelijke belangen inzake het beheer en de ontwikkeling van groengebieden binnen het werkgebied van de groenalliantie, daaronder begrepen het behoud en de versterking van de groen- en recreatieve verbindingen, de landschappelijke kwaliteiten van en de biodiversiteit binnen de groengebieden, alsmede de bevordering van de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht daarvan.						
Gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	206	
De gemeente is verantwoordelijk voor het overbrengen van de archiefbescheiden welke niet voor vernietiging in aanmerking komen.						
Regio Midden-Holland	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	215	
De Regio Midden-Holland behertigt de belangen van de verschillende gemeenten in de regio Midden-Holland.						
BSGR	2,1	2,1	10,7	4,8	707	
De BSGR verzorgt namens de gemeente de uitvoering van de Wet WOZ en de heffing en inning van gemeentelijke belastingen.						

bedragen x € 1.000

Verbonden partijen - stichtingen en verenigingen	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Bijdrage 2025	Begroot resultaat
	01-01	31-12	01-01	31-12		
Stichting Klasse (openbaar onderwijs) De deelnemende gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, en Waddinxveen hebben in 2005 een fusie voor het openbaar onderwijs gerealiseerd. Met de verzelfstandiging is het openbaar onderwijs in een gelijkwaardige positie gekomen met het bijzonder onderwijs. De gemeente heeft nog een beperkt aantal wettelijke verantwoordelijkheden.					-	-
Stichting Greenport Het versterken van de boomteeltsector in de regio Boskoop, het bevorderen van deze sector en de regio en het verantwoord inpassen van de boomteeltsector in de regio.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	-	-
Stichting de Reeuwijkse Plassen Op grond van het met drie verenigingen van watereigenaren in de Reeuwijkse plassen gesloten convenant worden met ingang van het jaar 2000 vaarontheffingen door de stichting de Reeuwijkse Plassen uitgegeven.					-	-
Stichting Klimaatneutraal Bodegraven-Reeuwijk De Stichting Klimaatneutraal Bodegraven-Reeuwijk heeft zich ten doel gesteld het bevorderen van klimaatneutraliteit van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Zulks ter uitvoering van de landelijke klimaatdoelen om in 2035 tot een klimaatneutrale gemeente te komen.					-	-
Stichting BLR De Stichting is opgericht om eilanden en perceeltjes land (de "landschapselementen") van de gemeente in eigendom over te nemen en in stand te houden. Doelstelling is om de landschapselementen in het Reeuwijkse plassengebied te onderhouden en te beheren met respect voor de natuurwaarden.					-	-

bedragen x € 1.000

Verbonden partijen - vennootschappen	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Bijdrage 2025	Begroot resultaat
	01-01	31-12	01-01	31-12		
N.V. Cyclus De aandelen van Cyclus NV zijn in handen van de deelnemende gemeenten. In juridische zin is Cyclus aan te merken als overheids-NV. Er is een 10-jarige dienstverleningsovereenkomst gesloten met Cyclus NV voor het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen.	11,4	n.n.b.	10,3	n.n.b.	5.063	-
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.					-	-
Oasen N.V. Waterbedrijf					-	-
Totaal					28.194	-

7. Grondbeleid

Wat is het doel van deze paragraaf?

Deze paragraaf verwoordt de gemeentelijke visie op het grondbeleid, hiermee wordt o.a. getracht de ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Die doelstellingen liggen op het terrein van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, natuur en recreatie. De gemeente geeft in deze paragraaf een overzicht van bestaande beleids- en financiële kaders, en de ontwikkeling van de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie en enkele bestemmingsreserves.

Visie op het grondbeleid

Met het grondbeleid wordt beoogd:

- een maatschappelijk gewenst ruimtegebruik te bevorderen
- behalen van volkshuisvestelijke en economische doelstellingen
- de effectiviteit van het ruimtegebruik te verhogen
- een evenwichtige verdeling van kosten en opbrengsten over gebruikers, grondeigenaren, ontwikkelaars en overheid te bevorderen

De gemeente streeft naar een optimum tussen deze facetten en tevens naar minimaal sluitende grondexploitaties.

Beleidskaders

Nota Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk is in 2012 door de raad vastgesteld in de Kadernota Grondbeleid. De gemeente voert grotendeels een faciliterend grondbeleid, maar waar nodig actief grondbeleid. Bij elk vastgoedproject is sprake van samenwerking tussen gemeente en particulier(en) of marktpartij(en). Uitgangspunt is dat met de wederpartij een anterieure overeenkomst wordt gesloten, zodat gronduitgifte / kostenverhaal is geregeld. De gemeente hanteert marktconforme grondprijzen en bepaalt per plan de meest geschikte grondprijsmethode.

Woningbouwprogrammering/ woonvisie

In 2020 is de tweede woonvisie Bodegraven-Reeuwijk 2021-2025 vastgesteld. Begin 2023 is er een addendum van de woonvisie vastgesteld. Hiermee wordt aangesloten bij de nationale prestatie afspraken tussen het Rijk en o.a. gemeenten, provincies en wooncorporaties. De aanvullingen zien o.a. op het verhogen van het percentage van sociale huurwoningen voor nieuwe woningbouwlocaties naar 30%. De woonvisie heeft in de basis als doel om te kunnen sturen op de volgende hoofdlijnen:

1. De dorpskernen vanuit de eigen identiteit en kwaliteit laten ontwikkelen. De verschillen tussen de dorpskernen blijven in tact door het leggen van verschillende accenten, waardoor wordt aangesloten op de specifieke woonbehoefte per dorpskern.
2. Regie voeren op het woningbouwprogramma, zodat kan worden aangesloten op de behoefte van inwoners.
3. De bestaande woningvoorraad toekomstbestendig maken.
4. De woonvisie laten aansluiten op de dorpsvisie, zodat er op een integrale wijze naar wonen gekeken wordt.

Nota Kostenverhaal

De Nota Kostenverhaal is in 2023 technisch geactualiseerd vastgesteld. Er is een technische actualisatie toegepast (indexatie bijdragen) om de bijdragen die vanuit de gemeente worden gevraagd in lijn te brengen met de sterk opgelopen inflatie.

In deze nota staat voor welke bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkelingen de gemeente een bijdrage vraagt en welk tarief in een kern geldt. Het beleid geldt voor zowel particuliere- als gemeentelijke bouwprojecten. Voor particuliere projecten vindt het kostenverhaal bij voorkeur plaats via anterieure overeenkomsten. Onder de Omgevingswet is het exploitatieplan als zelfstandig instrument vervallen maar kunnen nog steeds in het Omgevingsplan regels over kostenverhaal worden opgenomen. Er is derhalve nog steeds sprake van een publiekrechtelijke “stok achter de deur”, maar het primaat ligt, zoals aangegeven, bij het verhaal van plankosten via overeenkomst. Voor gemeentelijke projecten vindt kostenverhaal via de grondexploitatie plaats. Het doel is, na inwerkingtreding van de Omgevingswet, om ook de nota integraal te herzien.

Nota Fonds Volkshuisvesting

De Nota Fonds Volkshuisvesting is begin 2022 geactualiseerd vastgesteld. Met het actualiseren van de Nota Fonds Volkshuisvesting is aansluiting gemaakt met de uitgangspunten van de Woonvisie. De nota heeft twee doelen. Eerste doel is het bevorderen van de bouw van sociale woningen en het tweede doel is het stimuleren van de doorstroming op de woningmarkt. In principe moeten alle nieuwe woningbouwplannen volgens de woonvisie 30% sociale huur bevatten, maar daar kan in specifieke in de nota aangegeven gevallen, van worden afgeweken. Hiervoor is dan wel een financiële bijdrage verschuldigd.

Wet- en regelgeving

Wet Markt & Overheid (vennootschapsbelasting)

De gemeente moet vennootschapsbelasting betalen over de winst die met ondernemingsactiviteiten is verdiend. Een van die ondernemingsactiviteiten is het voeren van een grondexploitatie. De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft met het vaststellen van winstgevendende grondexploitaties dan ook het risico belasting te moeten betalen. Overigens wordt de vpb altijd na afloop van een kalenderjaar in een aangifte verwerkt. Zo wordt dus in 2024 aangifte gedaan over het belastingjaar 2023, in 2025 over het jaar 2024, enz..

BBV-regelgeving

In september 2019 is de meest recente notitie van het BBV met betrekking tot de grondexploitaties gepubliceerd. De commissie BBV geeft, naar aanleiding van de eerdere notitie Grondexploitatie, meer toelichting op de verscherpte regelgeving rondom grondexploitaties en faciliterende projecten. Daarnaast is meer verduidelijking gekomen op de wijze van tussentijds winstnemen. Deze notitie wordt toegepast in de grondexploitaties, jaarrekening en begroting.

Financiële kaders

Bouwgronden in exploitatie

Lopende en actieve grondexploitaties

In het begrotingsjaar 2025 zijn 11 grondexploitaties actief. Daarnaast blijft er worden gezocht naar nieuwe bouwmogelijkheden om tegemoet te komen aan de woningbehoefte. Dit kan de komende jaren leiden tot nieuwe grondexploitaties.

Parameters grondexploitatie

De grondexploitatie cijfers, zoals verwerkt in de begroting 2025-2028, zijn gebaseerd op de actualisatie van de grondexploitatie met prijspeil 1-1-2024 (MPG 2024). In de grondexploitatie wordt gerekend met zogenaamde rente- en inflatieparameters. De rente- en inflatieparameters worden jaarlijks vastgesteld door het College als onderdeel van het MPG. Deze cijfers wijken af van de parameters gehanteerd in de begroting. Voor grondexploitatie in het begrotingsjaar 2025 en verder hanteren we de volgende parameters:

Parameters grondexploitatie	2025-2026	2027 e.v.	Bron
Opbrengsten			
Woningbouw - vrije sector	2,0%	2,0%	NVM / Calcasa / Metafoor
Woningbouw - sociaal	2,5%	2,0%	CBS - CPI (2015=100)
Overige fundies niet commercieel	2,5%	2,0%	CBS - CPI (2015=100)
Kosten			
Civiele kosten	2,0%	2,0%	GWW / Metafoor
Plankosten	4,0%	2,0%	CBS - CPI (2015=100)
Overige kosten	4,0%	2,0%	CBS - CPI (2015=100)
Rente	1,7%	1,7%	Programmabegroting
Disconteringsvoet	2,0%	2,0%	BBV

De gemeente moet op basis van nieuwe BBV-regelgeving de werkelijk betaalde financieringsrente voor de investeringen in de grondexploitatie-projecten toerekenen. De werkelijk betaalde rente bij de gemeente op dit moment heeft een gemiddeld gewogen percentage van 1,7%. Voor negatieve grondexploitatie moet (vanuit BBV-regelgeving) de gemeente een disconteringsvoet hanteren ter hoogte van het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de eurozone. Om de vergelijkbaarheid te behouden van zowel winstgevend als verliesgevend grondexploitatie is de disconteringsvoet voor alle grondexploitatie op 2% gezet.

Relatie met leningenportefeuille

Relatie tussen leningenportefeuille en grondexploitatie

Het in deze begroting gepresenteerde verloop van de leningenportefeuille is mede gebaseerd op de verwachte opbrengsten en kosten in de grondexploitatie. Dit betekent dat het voor het verloop van de leningenportefeuille van belang is dat de opbrengsten en winsten zo optimaal mogelijk worden bepaald en zo snel mogelijk worden geïnd.

Dat kan tevens betekenen dat wanneer kansen zich voordoen om woningen of bedrijventerreinen eerder te realiseren dan gepland, dit een impact zal hebben op de leningenportefeuille. In de afweging bij de besluitvorming wordt die impact meegenomen. De lasten gaan immers voor de baten uit. In een dergelijk geval zal de gemeente investeringen in een project immers eerder moeten voorfinancieren dan gepland. Daar staat tegenover dat in zo'n geval ook de opbrengsten eerder worden gerealiseerd dan gepland. Op de langere termijn zal het daarom een beperkte impact hebben op de omvang van de leningenportefeuille. De betreffende investeringen en opbrengsten zijn namelijk al over een langere termijn doorgerekend in de grondexploitatie. Het voordeel voor de gemeente zit hier in de structureel lagere rentelasten, doordat investeringen eerder worden terugverdiend.

Winstnemingen en verliesvoorzieningen

Elk jaar, ten tijde van het opstellen van de jaarrekening, zal voor grondexploitaties worden onderzocht of er tussentijdse winstneming gedaan moet worden. Deze winsten worden toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondexploitatie. Zodra een verliesgevende grondexploitatie wordt vastgesteld, zal ter hoogte van het negatieve netto contante waarde resultaat een verliesvoorziening worden getroffen. Deze wordt gedekt uit de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (Nota Kostenverhaal en Fonds Volkshuisvesting)

De gemeente ontvangt vanuit enkele gemeentelijke grondexploitaties en een aantal particuliere bouwplannen bijdragen op basis van de beleidskaders in de nota Kostenverhaal en nota Fonds Volkshuisvesting.

Weerstandsvermogen en risicoprofiel

Het geactualiseerde resultaat van de grondexploitaties in het MPG 2024 is een momentopname (namelijk per peildatum 1-1-2024). Het resultaat is het gevolg van de gekozen uitgangspunten die op dat moment het meest realistisch worden geacht. Een project kan echter onderhevig zijn aan wijzigingen als gevolg van veranderende omstandigheden. In grondexploitaties zijn dan ook ramingsonzekerheden aan de orde en kan er sprake zijn van onvoorziene risico's en kansen. Met name projecten die zich nog in het begin van het ontwikkelproces bevinden, kennen de meeste risico's en kansen. Dat wil zeggen dat grondexploitatieresultaten geen feitelijke uitkomsten zijn, maar gelezen moeten worden als een gemiddelde van een bandbreedte. Die bandbreedte wordt kleiner naarmate een project zich naar de opleveringsfase beweegt.

Om eventuele risico's op te vangen worden er bij nieuwe- en herziene grondexploitaties (bij het MPG) risicoanalyses uitgevoerd. Aan de hand daarvan wordt het risicoprofiel berekend. Het risicoprofiel van een project is een indicatie voor de gewenste weerstandscapaciteit van de Algemene Reserve Grondexploitatie. Het biedt een indicatie voor de gewenste minimale stand van de reserve.

Via de monitors grondexploitaties (eens per jaar vervat in monitor fysiek domein) wordt zowel het college als de raad meegenomen in de ontwikkelingen van de grondexploitaties in het lopende en komende begrotingsjaar. Op basis daarvan kunnen de kansen en risico's, en beheersmaatregelen, worden besproken en kan hierop worden gestuurd.

Ook bij nieuwe en herziene grondexploitaties worden weer risicoanalyses uitgevoerd. Het risicoprofiel zal immers weer wijzigen. Het risicoprofiel van een project is een indicatie voor de gewenste weerstandscapaciteit van de Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie. Het biedt een indicatie voor het gewenste minimale niveau van de stand van de reserve.

8. Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en heeft de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De Woo is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter en makkelijker vindbaar is. Een onderdeel hiervan is de opdracht aan bestuursorganen om in de begroting en de jaarstukken aan te geven hoe rekening wordt gehouden met de bepalingen in de Woo.

Actieve openbaarmaking

De Woo legt de nadruk op het actief openbaar maken van informatie. Actieve openbaarmaking was nog niet direct een wettelijke verplichting vanaf de ingang van de Woo in 2022. Hierop vooruitlopend zijn we in 2022 gestart met het publiceren van Woo-verzoeken en in 2024 met het publiceren van de agenda's van het college. De Rijksoverheid heeft in juni 2024 de officiële fasering voor de actieve openbaarmaking vastgesteld. Deze fasering zullen wij volgen. Per 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt. Vanaf dit moment is actieve openbaarmaking een wettelijke verplichting.

Passieve openbaarmaking (Woo-verzoeken)

Op grond van de Woo kan iedereen een verzoek om informatie indienen. Het aantal ontvangen Woo-verzoeken neemt nog steeds toe. Een deel van de Woo-verzoeken wordt niet binnen de daarvoor gestelde termijnen beantwoord. Dit komt mede door de omvang van de verzoeken, maar ook omdat het verzamelen en uitzoeken van alle nodige informatie vaak uitdagend en tijdrovend is.

Informatiehuishouding op orde

De informatiehuishouding op orde brengen is essentieel om zowel actieve als passieve openbaarmaking verder te implementeren. Informatie voor de beantwoording van Woo-verzoeken kan makkelijker en sneller worden verzameld als de informatiehuishouding op orde is. De Woo benadrukt dit belang. Om de informatiehuishouding van onze organisatie te verbeteren, wordt onder andere gewerkt aan een informatiebeheerplan. In dit plan worden de uitgangspunten van ons informatiebeheer vastgesteld.

Financiën

Overzicht van baten en lasten

bedragen x C 1.000

Overzicht baten en lasten	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Saldo van baten en lasten						
Lasten						
01. Veiligheid	- 3.555	- 3.900	- 4.313	- 4.314	- 4.313	- 4.308
02. Verkeer, Vervoer en Waterstaat	- 10.740	- 10.483	- 10.330	- 10.670	- 10.854	- 10.859
03. Economische Zaken	- 1.163	- 1.259	- 1.257	- 1.256	- 1.239	- 1.238
04. Onderwijs	- 3.827	- 4.551	- 4.857	- 4.436	- 4.519	- 5.795
05. Sport, Cultuur en recreatie	- 10.109	- 9.813	- 9.998	- 9.995	- 10.022	- 10.208
06. Sociaal domein	- 43.307	- 44.798	- 44.974	- 44.414	- 38.216	- 38.775
07. Volksgezondheid en Milieu	- 12.546	- 15.060	- 14.562	- 13.949	- 13.961	- 13.929
08. Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke	- 4.408	- 9.036	- 6.126	- 7.911	- 4.801	- 4.705
09. Bestuur en ondersteuning	- 4.017	- 4.176	- 4.231	- 4.170	- 4.041	- 3.866
10. Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhei	- 16.270	- 17.643	- 18.606	- 17.049	- 16.972	- 16.756
Totaal Lasten	- 109.943	- 120.718	- 119.252	- 118.163	- 108.940	- 110.439
Baten						
01. Veiligheid	62	38	39	39	39	39
02. Verkeer, Vervoer en Waterstaat	897	749	728	733	476	476
03. Economische Zaken	1.247	1.378	1.476	1.476	1.476	1.476
04. Onderwijs	760	705	788	829	829	829
05. Sport, Cultuur en recreatie	2.277	1.181	1.207	1.201	1.044	1.044
06. Sociaal domein	17.257	17.273	17.627	18.078	9.524	10.034
07. Volksgezondheid en Milieu	12.060	13.648	13.939	13.727	14.023	13.940
08. Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke	3.852	7.976	4.301	6.715	2.801	2.652
09. Bestuur en ondersteuning	2.574	1.087	1.081	1.081	1.081	1.081
10. Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhei	77.179	81.220	81.498	83.175	84.127	85.783
Totaal Baten	118.166	125.257	122.683	127.053	115.420	117.353
Totaal Saldo van baten en lasten	8.222	4.538	3.430	8.890	6.480	6.914
Mutatie reserves						
Toevoegingen	- 4.589	- 5.085	- 3.947	- 9.210	- 6.480	- 6.914
Onttrekkingen	1.812	750	516	320	-	-
Totaal Mutatie reserves	- 2.777	- 4.335	- 3.430	- 8.890	- 6.480	- 6.914
Totaal	5.445	203	- 0	- 0	- 0	- 0

Programmabegroting 2025 - 2028

bedragen x € 1.000

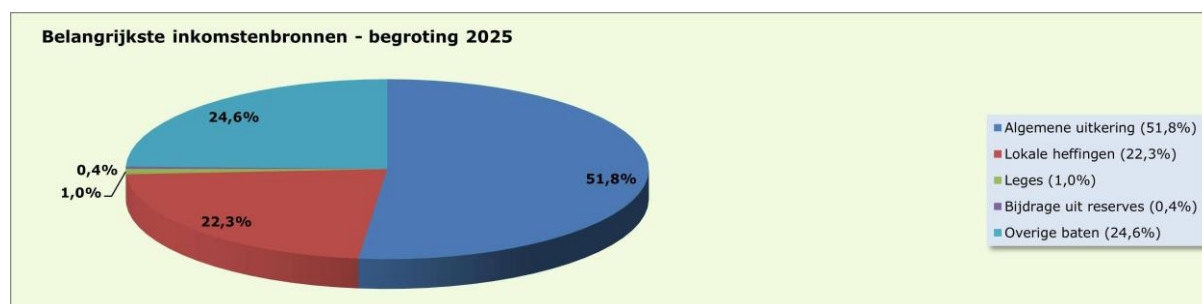
Incidentele baten en lasten	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Incidentele lasten				
1. Veiligheid	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- 66	-	-	-
Opstellen onderhoudsplan leefomgeving	- 66	-	-	-
3. Economische zaken	-	-	-	-
4. Onderwijs	- 850	- 120	-	- 1.321
In verband met de geplande nieuwbouw van het scholencomplex in Broekvelden wordt de resterende boekwaarde van het bestaande complex in één keer afgeschreven	-	-	-	- 1.321
Kosten van tijdelijke huisvesting i.v.m. verbouw en nieuwbouw	- 850	- 120	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	-	-	-	-
6. Sociaal Domein	- 5.746	- 5.746	-	- 500
Noodopvang ontheemden	- 5.746	- 5.746	-	- 500
7. Volksgezondheid en milieu	- 852	- 159	- 151	- 76
Cdoke uitvoeringscapaciteit energietransitie	- 324	-	-	-
Nationaal Isolatieprogramma (C94)	- 159	- 159	- 151	- 76
Aanpak energiearmoede (C55)	- 189	-	-	-
(Incidentele) advieskosten WKO	- 120	-	-	-
Ruimte maken begraafplaats Tempel	- 30	-	-	-
Incidentele onderzoekskosten	- 30	-	-	-
8. Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	- 1.418	- 3.205	- 96	-
Lasten van grondexploitaties	- 1.418	- 3.205	- 96	-
9. Bestuur en ondersteuning	- 72	- 70	-	-
(Extra) kosten Wet Open overheid	- 72	- 70	-	-
10. Dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhead	-	-	-	-
Totaal incidentele lasten	- 9.005	- 9.300	- 247	- 1.896
Incidentele baten				
1. Veiligheid	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	252	257	-	-
Incidentele extra degeneratievergoeding(en)	252	257	-	-
3. Economische zaken	-	-	-	-
4. Onderwijs	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	-	-	-	-
6. Sociaal Domein	9.741	9.774	1.245	1.745
Noodopvang ontheemden	9.741	9.774	1.245	1.745
7. Volksgezondheid en milieu	672	159	151	76
Subsidie Cdoke (F28)	332	8	-	-
Subsidie Aanpak energiearmoede (C55)	189	-	-	-
Subsidie Nationaal Isolatieprogramma (C94)	151	151	151	76
8. Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	1.649	4.063	150	-
Baten van grondexploitaties	1.265	1.335	-	-
Mutaties boekwaarden grondexploitaties	153	1.870	96	-
Winstnemingen grondexploitaties	81	758	4	-
Woningbouwambitie	150	100	50	-
9. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-
10. Dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhead	-	-	-	-
Totaal incidentele baten	12.314	14.253	1.546	1.821
Mutatie reserves				
1. Veiligheid	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	- 33	- 32	- 33	- 33
Reserve bedrijventerreinen, parkeergelden Broekvelden	- 33	- 32	- 33	- 33
3. Economische zaken	-	-	-	-
4. Onderwijs	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	- 6	- 7	- 7	- 7
Reserve Natuur en Recreatieschap, toevoegen rente	- 6	- 7	- 7	- 7
6. Sociaal Domein	168	168	-	-
Ondersteuningsfonds, kosten invoering Groene hart Pas	168	168	-	-
7. Volksgezondheid en milieu	-	-	-	-
8. Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	125	- 625	- 24	- 20
Algemene reserve grondexploitatie, resultaat grondexploitaties	125	- 94	- 4	-
Reserve ruimtelijke ontwikkeling, resultaat grondexploitaties	- 1	- 146	-	-
Reserve volkshuisvesting, resultaat grondexploitaties	- 113	-	-	-
Reserve bovenwijkse voorzieningen, resultaat grondexploitaties	- 92	- 518	-	-
Reserve volkshuisvesting, doorstroombestelling	- 20	- 20	- 20	- 20
Reserve omgevingswet, kosten (invoering) omgevingswet	225	153	-	-
9. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-
10. Dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhead	- 3.682	- 8.393	- 6.417	- 6.854
Algemene reserve, dotatie financiële norm	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.000
Algemene reserve, reservering voorziening woningbouw	- 1.586	- 2.079	- 2.043	- 2.043
Algemene reserve, resultaat begroting	- 96	- 4.314	- 2.374	- 2.811
Totaal mutatie reserves	- 3.428	- 8.889	- 6.480	- 6.914
Saldo van incidentele baten en lasten	- 120	- 3.936	- 5.182	- 6.989

Toelichting op de baten en lasten

Baten

Het totaal van de geraamde baten 2025 bedraagt € 123 miljoen. De verdeling van de inkomstenbronnen ziet er als volgt uit:

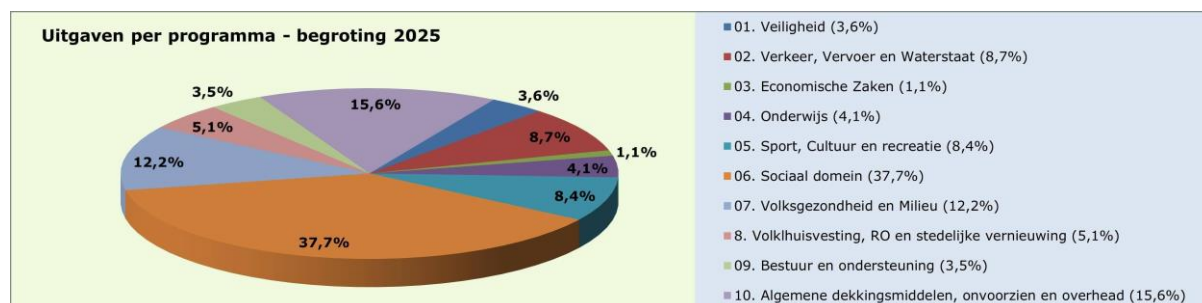
bedragen x € 1.000		
Belangrijkste inkomstenbronnen - begroting 2025	Begroting 2025	Percentage
Algemene uitkering (51,8%)	63.762	51,8%
Lokale heffingen (22,3%)	27.491	22,3%
Leges (1,0%)	1.179	1,0%
Bijdrage uit reserves (0,4%)	516	0,4%
Overige baten (24,6%)	30.250	24,6%
Totaal baten	123.199	100,0%



Lasten

De exploitatielasten voor 2025 geraamd op € 119 miljoen. De geraamde lasten kunnen globaal als volgt verdeeld worden:

bedragen x € 1.000		
Uitgaven per programma - begroting 2025	Begroting 2025	Percentage
01. Veiligheid (3,6%)	4.313	3,6%
02. Verkeer, Vervoer en Waterstaat (8,7%)	10.330	8,7%
03. Economische Zaken (1,1%)	1.257	1,1%
04. Onderwijs (4,1%)	4.857	4,1%
05. Sport, Cultuur en recreatie (8,4%)	9.998	8,4%
06. Sociaal domein (37,7%)	44.974	37,7%
07. Volksgezondheid en Milieu (12,2%)	14.562	12,2%
8. Volkhuysvesting, RO en stedelijke vernieuwing (5,1%)	6.126	5,1%
09. Bestuur en ondersteuning (3,5%)	4.231	3,5%
10. Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhead (15,6%)	18.606	15,6%
Totaal	119.252	100,0%



Geprognosticeerde balans

In de begroting dient verplicht een geprognosticeerde balans opgenomen te worden. Deze geeft inzicht in de te verwachten balanstotalen in de komende jaren.

Prognose meerjarenbalans	bedragen x € 1.000					
	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	270	917	913	909	905	901
Materiële vaste activa	184.025	195.212	205.374	211.355	213.696	218.263
Financiële vaste activa	2.482	2.679	2.610	2.545	2.483	2.421
Totaal vaste activa	186.777	198.807	208.896	214.809	217.083	221.585
Vlottende activa						
Voorraden	- 1.521	- 1.057	- 773	758	854	854
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	18.685	15.900	15.900	15.900	15.900	15.900
Liquide middelen	162	113	77	437	216	167
Overlopende activa	13.746	13.746	13.746	13.746	13.746	13.746
Totaal vlottende activa	31.071	28.701	28.950	30.840	30.715	30.667
Totaal ACTIVA	217.848	227.508	237.846	245.649	247.798	252.252
PASSIVA						
Vaste passiva						
Eigen vermogen	37.567	42.106	45.536	54.426	60.907	67.820
Voorzieningen	6.999	6.739	6.425	6.356	6.163	5.841
Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar	148.076	145.458	144.679	140.661	133.523	133.384
Totaal vaste passiva	192.643	194.303	196.640	201.443	200.593	207.046
Vlottende passiva						
Netto vlottende schulden loopt. < 1 jaar	12.171	16.171	20.171	20.171	20.171	17.171
Overlopende passiva	13.034	17.034	21.034	24.034	27.034	28.034
Totaal vlottende passiva	25.206	33.206	41.206	44.206	47.206	45.206
Totaal PASSIVA	217.848	227.508	237.846	245.649	247.798	252.252

Uiteenzetting van de financiële positie

In deze paragraaf worden de punten toegelicht die in het kader van de financiële positie van belang zijn. Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan bod:

1. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen
2. Investerings
3. Financiering
4. Reserves
5. Voorzieningen

Ad 1. Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Op basis van artikel 20 van het BBV moet in de begroting worden ingegaan op de zogenoemde arbeidskosten gerelateerde verplichtingen. Hieronder wordt verstaan de aanspraken van het huidig en voormalig personeel op toekomstige uitkeringen als gevolg van hun (voormalige) arbeidsbetrekking met de gemeente. Gemeenten moeten met de jaarlijks terugkerende verplichtingen rekening houden in de ramingen van de begroting. Het gaat hierbij vooral om de verplichtingen in het kader van uit te betalen vakantiegeld, wachtgeld, pensioenen en de gemeentelijke kosten van de regeling Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU).

In de begroting van de salarislasten is rekening gehouden met het uit te betalen vakantiegeld. Verder is in de begroting rekening gehouden met de aanvullende FPU-bijdrage aan de voormalige medewerkers die gebruik hebben gemaakt van de FPU. Daarnaast is er ook rekening gehouden met de wachtgeld en het pensioen dat wordt uitbetaald aan de voormalige wethouders. Dit wordt deels direct ten laste van de exploitatie gebracht en deels ten laste van de voorziening pensioenen oud-wethouders.

Ad 2. Investerings

Voor een totaaloverzicht van de voorgenomen vervangings- en uitbreidingsinvesteringen wordt verwezen naar de investeringsplanning die in deel E als bijlage 1 is opgenomen. De investeringen die daar zijn opgenomen kunnen in hoofdlijn als volgt worden onderverdeeld:

bedragen x € 1.000					
Netto investeringen (exclusief grondexploities)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Investerings in de openbare ruimte	8.948	9.628	10.097	10.094	10.094
Overige investeringen	11.082	7.979	6.478	2.273	20.980
Totaal	20.030	17.607	16.575	12.367	31.074

In de begroting en meerjarenramingen is rekening gehouden met de kapitaallasten van deze investeringen en met de kapitaallasten van investeringen die tot en met 2023 in uitvoering zijn genomen en/of afgerond zijn. De totale boekwaarde per 1 januari 2025 wordt geraamd op € 209 miljoen.

Ad 3. Financiering

Voor de financiering van de investeringen wordt gebruik gemaakt van overtollige liquide middelen vanuit de exploitatie, het aantrekken van kortlopende geldleningen en het aantrekken van langlopende geldleningen. Dit laatste is noodzakelijk op het moment dat de kasgeldlimiet wordt overschreden. Op dat moment mag namelijk geen gebruik meer worden gemaakt van kortlopende geldleningen. In de paragraaf Financiering is een berekening van de kasgeldlimiet opgenomen. Voor de jaren 2025 – 2028 is rekening gehouden met de volgende financieringsbehoefte:

bedragen x € 1.000					
Financieringsbehoefte	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
Stand liquide middelen 1 januari	113	77	436	216	
Mutatie vaste activa en kasstroom grondexploitatie	17.742	14.283	10.397	14.012	
Herfinanciering bestaande langlopende geldleningen	6.778	7.018	7.138	7.138	
Saldo kosten en baten uit exploitatie	- 17.799	- 21.901	- 20.695	- 20.629	
Onttrekkingen voorzieningen	3.315	3.241	3.380	3.527	
Financieringsbehoefte	10.036	2.641	220	4.048	
Inzet/mutatie kasgeldleningen	4.000	-	-	- 3.000	
Nieuw afgesloten geldleningen	6.000	3.000	-	7.000	
Stand liquide middelen 31 december	77	436	216	168	
Cumulatieve financieringsbehoefte	10.036	12.677	12.897	16.945	

Met de lasten van deze financieringsbehoefte is in de meerjarenramingen rekening gehouden. Op basis van de nu bekende gegevens hebben we in 2025 de situatie dat er een nieuwe langlopende geldlening van € 6 miljoen moet worden aangetrokken. Op basis van de voorliggende cijfers wordt berekend dat ook in de navolgende jaren het aantrekken van langlopend geld noodzakelijk kan zijn. Van jaar tot jaar zal worden beoordeeld in hoeverre daadwerkelijk tot het aantrekken van een lening moet worden overgegaan. Daarna verandert die situatie omdat vanaf 2028 grote investeringen in de scholenlocatie Broekvelden/Vromade worden voorzien.

Ad 4. Reserves

In de bijlagen bij deze begroting is de specificatie van het geraamde verloop van de reserves voor de periode 1 januari 2025 tot en met 31 december 2028 opgenomen. Recapitulerend wordt het volgende verloop van de reserves voorzien:

bedragen x € 1.000						
Reserves	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Algemene reserves	24.341	34.147	37.704	46.190	52.611	59.465
Bestemmingsreserves	7.781	7.756	7.629	8.033	8.092	8.152
Totaal	32.122	41.902	45.333	54.223	60.703	67.617

Ad 5. Voorzieningen

In de bijlagen bij deze begroting is de specificatie van het geraamde verloop van de voorzieningen voor de periode 1 januari 2025 tot en met 31 december 2028 opgenomen.

Voorzieningen moeten worden gevormd als er sprake is van:

- risico's, verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar redelijkerwijs in te schatten zijn
- van derden (niet overheidsinstellingen) verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Voorzieningen kunnen worden gevormd als er sprake is van:

- kosten die in een volgend begrotingsjaar gemaakt worden, maar die hun oorsprong mede vinden in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Bij voorzieningen die gebaseerd zijn op reden drie moet er sprake zijn van een onderbouwing door middel van een actueel beheerplan.

Recapitulerend wordt het volgende verloop van de voorzieningen geraamd:

Voorzieningen	bedragen x € 1.000					
	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bester	264	264	264	264	264	264
Voorzieningen ter egalisering van kosten	5.093	4.817	4.490	4.408	4.203	3.868
Overige voorzieningen	1.643	1.658	1.671	1.684	1.697	1.709
Totaal	6.999	6.739	6.425	6.356	6.163	5.841

Overzicht van taakvelden per programma

Het BBV schrijft voor dat in de begroting inzicht wordt gegeven welke taakvelden onder welk programma worden verantwoord. Vanwege het totaalinzicht is er voor gekozen dit in een apart overzicht te presenteren en niet per programma een afzonderlijke tabel op te nemen.

Achtereenvolgens wordt in dit overzicht het totaal van alle taakvelden gepresenteerd. Vervolgens wordt per programma inzicht gegeven in de onder dat programma opgenomen taakvelden.

Programmabegroting 2025 - 2028

Alle taakvelden	bedragen x € 1.000		
	Begroting 2025		
	Lasten	Baten	Saldo
Saldo van baten en lasten			
01. Veiligheid	- 4.313	39	- 4.274
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	- 3.157	18	- 3.139
1.2 Openbare orde en veiligheid	- 1.156	21	- 1.135
02. Verkeer, Vervoer en Waterstaat	- 10.330	728	- 9.602
2.1 Verkeer en vervoer	- 10.053	473	- 9.580
2.2 Parkeren	- 161	157	- 4
2.3 Recreatieve havens	- 107	98	- 9
2.5 Openbaar vervoer	- 10		- 10
03. Economische Zaken	- 1.257	1.476	219
3.1 Economische ontwikkeling	- 222		- 222
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	- 477	65	- 412
3.4 Economische promotie	- 557	1.411	853
04. Onderwijs	- 4.857	788	- 4.069
4.1 Openbaar basisonderwijs	- 402		- 402
4.2 Onderwijshuisvesting	- 2.404	171	- 2.234
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	- 2.051	617	- 1.434
05. Sport, Cultuur en recreatie	- 9.998	1.207	- 8.791
5.1 Sportbeleid en activering	- 235	163	- 72
5.2 Sportaccommodaties	- 4.061	972	- 3.089
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 57		- 57
5.4 Musea	- 138	3	- 135
5.5 Cultureel erfgoed	- 205		- 205
5.6 Media	- 636	29	- 607
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 4.664	39	- 4.626
06. Sociaal domein	- 44.974	17.627	- 27.347
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- 8.346	9.985	1.640
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	- 3.287	6	- 3.281
6.3 Inkomensregelingen	- 9.488	6.520	- 2.968
6.4 WSW en beschut werk	- 1.977	449	- 1.528
6.5 Arbeidsparticipatie	- 2.066	168	- 1.898
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	- 1.953	242	- 1.711
6.71A Huishoudelijke hulp Wmo	- 2.347		- 2.347
6.71B Begeleiding Wmo	- 1.277		- 1.277
6.71C Dagbesteding Wmo	- 801		- 801
6.71D Overige maatwerkarrangementen Wmo	- 543		- 543
6.72A Jeugdzorg begeleiding	- 1.839		- 1.839
6.72B Jeugdzorg behandeling	- 1.599		- 1.599
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	- 880		- 880
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	- 1.708		- 1.708
6.73A Pleegzorg	- 385		- 385
6.73B Gezinsgericht	- 843		- 843
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	- 1.305		- 1.305
6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	- 1.565		- 1.565
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	- 887		- 887
6.74C Gesloten plaatsing	- 844		- 844
6.81A Beschermd wonen Wmo	- 20	257	237
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang Wmo	- 36		- 36
6.82A Jeugdbescherming	- 953		- 953
6.82B Jeugdreclassering	- 25		- 25
07. Volksgezondheid en Milieu	- 14.562	13.939	- 622
7.1 Volksgezondheid	- 1.792	13	- 1.779
7.2 Riolering	- 3.513	5.829	2.316
7.3 Afval	- 5.040	6.503	1.463
7.4 Milieubeheer	- 3.554	1.043	- 2.512
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	- 662	552	- 110
08. Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	- 6.126	4.301	- 1.825
8.1 Ruimte en leefomgeving	- 1.613	434	- 1.179
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	- 1.591	1.649	58
8.3 Wonen en bouwen	- 2.922	2.218	- 704
09. Bestuur en ondersteuning	- 4.231	1.081	- 3.150
0.1 Bestuur	- 2.772	19	- 2.753
0.2 Burgerzaken	- 1.038	687	- 350
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	- 421	374	- 46
10. Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en overhead	- 18.606	81.498	62.892
0.4 Overhead	- 14.199	57	- 14.142
0.5 Treasury	- 2.891	3.279	388
0.61 OZB woningen	- 464	8.914	8.450
0.62 OZB niet-woningen	- 133	5.474	5.340
0.64 Belastingen overig	- 0	12	12
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		63.762	63.762
0.8 Overige baten en lasten	- 900		- 900
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	- 18		- 18
Totaal Saldo van baten en lasten	- 119.252	122.683	3.430
Mutatie reserves			
98. Mutaties reserves	- 3.947	516	- 3.430
0.10 Mutaties reserves	- 3.947	516	- 3.430
Totaal Mutatie reserves	- 3.947	516	- 3.430
Resultaat	- 123.199	123.199	- 0

Analyse ten opzichte van de begroting 2024

1. Veiligheid

bedragen x € 1.000		
1. Veiligheid - Analyse t.o.v. begroting 2024	I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten		
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	- 7
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	- 178
Hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio	S	- 337
Lagere bijdrage aan (gemeenschappelijke regeling) Hecht	S	115
Diversen		- 5
Totaal Saldo van baten en lasten		- 411
Mutatie reserves		
Diversen		-
Totaal mutatie reserves		-
Totaal afwijking		- 411

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

bedragen x € 1.000		
2. Verkeer, vervoer en waterstaat - Analyse t.o.v. begroting 2024	I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten		
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	- 95
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	167
Hogere afschrijvingslasten als gevolg van investeringen	S	- 69
Minder toegerekende rentelasten a.g.v. een lagere omslagrente	S	145
Lagere vastrecht electra aansluitingen openbare verlichting	S	100
Opstellen onderhoudsplan leefomgeving	I	- 65
(Lagere) degeneratievergoedingen	S	- 50
Diversen		- 1
Totaal Saldo van baten en lasten		132
Mutatie reserves		
Dotatie (parkeergelden) aan de reserve bedrijventerreinen	I	- 4
Diversen		-
Totaal mutatie reserves		- 4
Totaal afwijking		128

3. Economie

bedragen x € 1.000		
3. Economie - Analyse t.o.v. begroting 2024	I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten		
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	26
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	2
Hogere raming toeristen- en forensenbelasting	S	55
Diversen		17
Totaal Saldo van baten en lasten		99
Mutatie reserves		
Diversen		-
Totaal mutatie reserves		-
Totaal afwijking		99

4. Onderwijs

bedragen x € 1.000		
4. Onderwijs - Analyse t.o.v. begroting 2024	I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten		
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	- 38
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	13
In verband met de geplande ver-/nieuwbouw van de Dacosta school en de basisschool De Brug is in de begroting 2024 een extra afschrijvingslast opgenomen.	I	152
Minder toegerekende rentelasten a.g.v. een lagere omslagrente	S	112
Kosten tijdelijke huisvesting onderwijs	I	- 510
Diversen		47
Totaal Saldo van baten en lasten		- 224
Mutatie reserves		
Diversen		-
Totaal mutatie reserves		-
Totaal afwijking		- 224

5. Sport, cultuur en recreatie

bedragen x € 1.000

5. Sport, cultuur en recreatie - Analyse t.o.v. begroting 2024		
	I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten		
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	- 107
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	- 23
Hogere afschrijvingslasten als gevolg van investeringen	S	- 160
Minder toegerekende rentelasten a.g.v. een lagere omslagrente	S	91
Diversen		40
Totaal Saldo van baten en lasten		- 159
Mutatie reserves		
Reserve Natuur en Recreatieschap, toevoegen rente	I	- 0
Diversen		0
Totaal mutatie reserves		- 0
Totaal afwijking		- 160

6. Sociaal domein

bedragen x € 1.000

6. Sociaal domein - Analyse t.o.v. begroting 2024		
	I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten		
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	- 491
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	673
Noodopvang ontheemden	I	849
Hogere bijdrage aan (gemeenschappelijke regeling) Hecht	S	- 49
Hogere bijdrage aan (gemeenschappelijke regeling) Ferm Werk	S	- 1.008
Kosten (invoeren) Groene Hart Pas	S	- 121
Hogere rijksbijdrage voor kosten sociaal domein	S	970
Hogere kosten binnen het sociaal domein (WMO, jeugdhulp etc.)	S	- 646
Diversen		- 0
Totaal Saldo van baten en lasten		177
Mutatie reserves		
Onttrekking aan de reserve ondersteuningsfonds (Groene Hart Pas)	I	121
In 2024 is er een onttrekking aan de reserve sanering sociaal domein geraamd	I	- 600
Diversen		-
Totaal mutatie reserves		- 479
Totaal afwijking		- 302

7. Volksgezondheid en milieu

bedragen x € 1.000

7. Volksgezondheid en milieu - Analyse t.o.v. begroting 2024		
	I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten		
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	256
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	180
Hogere bijdrage aan het ODMH	S	- 103
Hogere raming opbrengsten rioolrechten, begrafenisrechten en afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	S	433
Diversen		23
Totaal Saldo van baten en lasten		790
Mutatie reserves		
In 2024 is er een onttrekking aan de algemene reserve geraamd voor dekking kosten Ruimte maken begraafplaats Tempel	I	- 50
Diversen		-
Totaal mutatie reserves		- 50
Totaal afwijking		740

8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

bedragen x € 1.000

8. Volkshuisvesting, RO+stedelijke vernieuwing - Analyse t.o.v. begroting 2024		I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten			
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	69	
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	- 63	
Hogere bijdrage aan de (gemeenschappelijke regeling) Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)	S	- 129	
Winstnemingen grondexploitaties	I	- 146	
Een in 2024 geraamde incidentele opbrengst grondverkoop/-ruil	I	- 203	
Kosten (invoering) omgevingswet	S	- 223	
De geraamde subsidie voor de Woningbouw ambitie is lager	S	- 50	
Diversen		- 20	
Totaal Saldo van baten en lasten		- 765	
Mutatie reserves			
Mutaties reserves voor (winstnemingen) grondexploitaties	I	146	
Reserve (invoering) omgevingswet	I	223	
Diversen		-	
Totaal mutatie reserves		369	
Totaal afwijking		- 396	

9. Bestuur

bedragen x € 1.000

9. Bestuur - Analyse t.o.v. begroting 2024		I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten			
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	- 9	
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	- 144	
Hogere bijdrage aan de (gemeenschappelijke regeling) Regio Midden Holland	S	- 174	
Regie op vastgoed, incidentele kostenraming "nul-meting" in 2024	S	70	
Lagere raming voor kosten verkiezingen	I/S	102	
Taakstelling (beheer) vastgoed	S	125	
Diversen		- 31	
Totaal Saldo van baten en lasten		- 61	
Mutatie reserves			
Diversen		-	
Totaal mutatie reserves		-	
Totaal afwijking		- 61	

10. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

bedragen x € 1.000

10. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien - Analyse t.o.v. begroting 2024		I / S	Afwijking
Saldo van baten en lasten			
(Algemene) indexatie van de kosten en opbrengsten	S	306	
Herrubricering/verdeling loonkosten over taakvelden	S	- 1.423	
Algemene uitkering (meicirculaire)	S	327	
De stelpost voor de inzet gelden hervormingsagenda Jeugd is lager	S	736	
Als gevolg van de lagere omslagrente is het renteresultaat lager	S	- 522	
Diversen		- 110	
Totaal Saldo van baten en lasten		- 686	
Mutatie reserves			
Dotatie algemene reserve, resultaat begroting	I	2.655	
Dotatie algemene reserve, reservering voorzieningen woningbouw	I	- 1.586	
Diversen		- 0	
Totaal mutatie reserves		1.069	
Totaal afwijking		383	

Bijlagen

Overzicht investeringen

Investeringsplanning 2025 - 2028 (exclusief grondexploitatie)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Uitvoeringsprogramma Openbare ruimte en Riolering	9.628	10.097	10.094	10.094
Duurzaamheidsmaatregelen gemeentelijk vastgoed	309	57	208	97
Uitbreiding Onderwijshuisvesting	6.925	5.804	-	-
Nieuwbouw scholencomplex Broekvelden	-	-	-	20.041
(Vervangen) buitensportaccommodaties	283	104	1.494	182
ICT en informatievoorziening	27	290	407	590
(Audio-visuele) apparatuur raadzaal, raads- en commissieleden	-	-	116	48
Bedrijfsmiddelen groendienst en veiligheid	378	162	48	23
(Vervangen) Inrichting gemeentehuis	-	61	-	-
Klimaat adaptieve bomen	56	-	-	-
Totaal	17.607	16.575	12.367	31.074

Overzicht reserves

Reserves	bedragen x € 1.000					
	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Algemene reserves						
Algemene reserve bouwgrondexploitatie	13.204	13.904	13.779	13.872	13.876	13.876
Algemene reserve	9.937	19.043	22.725	31.118	37.535	44.389
Algemene reserve (restwaarden)	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Totaal Algemene reserves	24.341	34.147	37.704	46.190	52.611	59.465
Bestemmingsreserves						
Reserve explosieven	40	40	40	40	40	40
Reserve bovenwijkse voorzieningen	725	794	886	1.404	1.404	1.404
Reserve Ruimtelijke ontwikkeling	188	198	198	345	345	345
Reserve duurzaamheid	216	216	216	216	216	216
Reserve Sociaal Domein	-	-	-	-	-	-
Reserve doorontwikkeling organisatie	-	-	-	-	-	-
Egalisatiereserve buitensport	203	203	203	203	203	203
Reserve nieuwe activiteiten Recreatieschap	165	171	178	185	192	199
Reserve volkshuisvesting sociale woningbouw	186	371	484	484	484	484
Volkshuisvesting doorstroomdoelstelling	160	180	200	220	240	260
Reserve bedrijventerreinen	264	293	325	358	391	423
Ondersteuningsfonds	633	586	418	250	250	250
Reserve herinrichting centrum Bodegraven	0	0	0	0	0	0
Reserve ICT-cloud	93	93	93	93	93	93
Reserve verbetering aansluiting N11/A12	280	280	280	280	280	280
Investeringsfonds gebiedsontwikkeling	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490	2.490
Reserve degeneratiekosten	519	519	519	519	519	519
Reserve invoering omgevingswet	290	521	297	145	145	145
Reserve tijdelijke opvang Oekraïners	500	500	500	500	500	500
Reserve sanering Sociaal Domein	828	228	228	228	228	228
Reserve taakmutaties algemene uitkering	-	74	74	74	74	74
Totaal Bestemmingsreserves	7.781	7.756	7.629	8.033	8.092	8.152
Totaal	32.122	41.902	45.333	54.223	60.703	67.617

Bij dit overzicht wordt opgemerkt dat bij de bestemmingsreserves uitsluitend rekening is gehouden met de toevoegingen ten laste van de exploitatie. Eventuele onttrekkingen aan die reserves zijn in dit overzicht niet meegenomen.

Overzicht voorzieningen

bedragen x € 1.000						
Voorzieningen	Realisatie Ultimo 2023	Begroting Ultimo 2024	Begroting Ultimo 2025	MJR Ultimo 2026	MJR Ultimo 2027	MJR Ultimo 2028
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is						
Parkeervoorziening	169	169	169	169	169	169
Voorziening kapitaaloverdracht Stg BSV	95	95	95	95	95	95
Totaal Voorzieningen voor middelen van derden waa	264	264	264	264	264	264
Voorzieningen ter egalisering van kosten						
Voorziening onderhoudsplan Leefomgeving	3.424	3.200	2.987	2.794	2.618	2.459
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.527	1.475	1.362	1.472	1.443	1.267
Egalisatievoorziening riolering	142	142	142	142	142	142
Totaal Voorzieningen ter egalisering van kosten	5.093	4.817	4.490	4.408	4.203	3.868
Overige voorzieningen						
Voorziening pensioen (oud)wethouders	1.608	1.623	1.636	1.649	1.661	1.674
Voorziening spaarverlof	35	35	35	35	35	35
Totaal Overige voorzieningen	1.643	1.658	1.671	1.684	1.697	1.709
Totaal	6.999	6.739	6.425	6.356	6.163	5.841

Bij de bepaling van de hoogte en het verloop van de voorziening onderhoud openbare ruimte en de voorziening onderhoud gebouwen is rekening gehouden met jaarlijkse stortingen en onttrekkingen op basis van de onderhoudsprogramma's die daaraan ten grondslag liggen.

Ook bij de voorziening pensioenen oud-wethouders wordt rekening gehouden met jaarlijkse stortingen en onttrekkingen.

Bij alle andere voorzieningen is wel de storting opgenomen, maar is nog geen rekening gehouden met eventuele onttrekkingen. Dat zal tot gevolg hebben dat op termijn de voorziening af zal gaan nemen, dan wel dat in dat geval aanvullende stortingen noodzakelijk zullen zijn om de voorziening op het gewenste peil te houden.

Overzicht geldleningen

bedragen x € 1.000																
Langlopende geldleningen	Hoofdsom	Jaar laatste aflossing	Rente %	Restant-bedrag 1-1-2025	Rente	Aflossing	Restant-bedrag 1-1-2026	Rente	Aflossing	Restant-bedrag 1-1-2027	Rente	Aflossing	Restant-bedrag 1-1-2028	Rente	Aflossing	Restant-bedrag 1-1-2029
Bestaande leningen																
BNG 40.114140	25.200	2038	1,104%	19.600	212	1.400	18.200	197	1.400	16.800	181	1.400	15.400	166	1.400	14.000
NWB 1-28469	19.000	2039	2,064%	11.400	230	760	10.640	214	760	9.880	199	760	9.120	183	760	8.360
BNG 40.114141	27.063	2044	1,845%	22.552	413	1.128	21.425	392	1.128	20.297	371	1.128	19.169	350	1.128	18.042
BNG 40.110089	20.000	2040	1,560%	12.800	192	800	12.000	180	800	11.200	167	800	10.400	155	800	9.600
NWB 1-29237	48.534	2066	2,873%	40.769	1.165	971	39.798	1.137	971	38.828	1.109	971	37.857	1.082	971	36.886
BNG 40.114088	15.000	2045	0,233%	12.600	29	600	12.000	27	600	11.400	26	600	10.800	25	600	10.200
BNG 40.115118	10.000	2046	0,439%	8.800	38	400	8.400	36	400	8.000	34	400	7.600	32	400	7.200
BNG 40.115866	14.000	2047	2,293%	12.880	293	560	12.320	280	560	11.760	268	560	11.200	255	560	10.640
Bestaande leningen	178.797			141.401	2.573	6.618	134.783	2.464	6.618	128.165	2.355	6.618	121.546	2.247	6.618	114.928
Verwachte leningen																
Nieuwe lening 2024	4.000	2048	4,000%	4.000	158	160	3.840	152	160	3.680	146	160	3.520	139	160	3.360
Nieuwe lening 2025	6.000	2049	4,000%	-	60	-	6.000	238	240	5.760	228	240	5.520	218	240	5.280
Nieuwe lening 2026	3.000	2050	4,000%	-	-	-	-	30	-	3.000	119	120	2.880	114	120	2.760
Nieuwe lening 2027	-	2051	4,000%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwe lening 2028	7.000	2052	4,000%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71	-	7.000
Verwachte leningen	20.000			4.000	219	160	9.840	420	400	12.440	492	520	11.920	542	520	18.400
Totaal leningen	198.797			145.401	2.791	6.778	144.623	2.884	7.018	140.605	2.847	7.138	133.466	2.789	7.138	133.328

Op basis van het voorgenomen investeringsniveau is het de verwachting dat in 2025 een geldlening van € 6 miljoen nodig is. In de jaren daarna zal ook in een aantal gevallen het aantrekken van een nieuwe geldlening nodig zijn. Hiermee is overigens nog niet besloten dat ook daadwerkelijk tot het aantrekken van een lening wordt overgegaan. Dat zal van jaar tot jaar worden beoordeeld.

EMU-saldo

bedragen x € 1.000

Berekening EMU-saldo via exploitatie en balans (volgens EMU-enquête)		Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	4.538	3.430	8.890	6.480	6.914
2.	(-) Mutatie (im)materiële vaste activa	11.833	10.158	5.977	2.337	4.564
3.	(+) Mutatie voorzieningen	- 260	- 314	- 69	- 192	- 322
4.	(-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	464	284	1.531	96	-
5.	(-) Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo		- 8.019	- 7.327	1.313	3.855	2.028

bedragen x € 1.000

EMU-saldo referentiewaarde	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
EMU-saldo volgens berekening	- 8.019	- 7.327	1.313	3.855	2.028
EMU-saldo referentiewaarde	- 3.421	- 5.720	- 5.720	- 5.720	- 5.720
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde			7.033	9.575	7.748
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde	- 4.598	- 1.607			

